

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ
ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
КУ «ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ»
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ГУМАНІТАРНА ГІМНАЗІЯ №1
ІМ. М.І. ПИРОГОВА ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ»

***Розвиток самоосвітньої
компетентності
вчителів англійської мови у
процесі використання
інноваційних технологій
навчання***

**номінація «Навчально-методичний
посібник»**

Сабадош Юлія Германівна
вчитель англійської мови
«спеціаліст вищої категорії»
тел. (063)7250069

**м. Вінниця
2021**

Автор **Сабадош Юлія Германівна**, вчитель англійської мови Комунального закладу «Гуманітарна гімназія №1 ім. М.І. Пирогова ВМР»

Сабадош Ю.Г. Розвиток самоосвітньої компетентності вчителів англійської мови у процесі використання інноваційних технологій навчання. Методичний посібник / Ю.Г. Сабадош.- Вінниця: ММК, 2001. 131с.

Рецензенти:

Герасімова О. В., проректор з науково- педагогічної роботи та міжнародного співробітництва комунального закладу вищої освіти "Вінницька академія безперервної освіти"; кандидат педагогічних наук, доцент

Шмигун Г.В., заступник директора з навчально-виховної роботи комунального закладу «Гуманітарна гімназія №1 ім. М.І. Пирогова Вінницької міської ради»

Рекомендовано методичною радою

Комунального закладу «Гуманітарна гімназія №1 ім. М.І. Пирогова

Вінницької міської ради»

(Протокол № 4 від 05.03.2021р.)

В запропонованому посібнику розкриваються теоретичні основи розвитку самоосвітньої компетентності вчителів англійської мови, модель та навчально-методичний супровід її реалізації із використанням інноваційних технологій. Для вчителів англійської мови, для студентів факультету іноземних мов.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	6
1.1. Сучасні проблеми розвитку самоосвітньої компетентності педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів	6
1.2. Структура самоосвітньої компетентності вчителя загальноосвітнього навчального закладу.....	14
1.3. Аналіз інноваційних педагогічних технологій в роботі вчителя загальноосвітніх навчальних закладів	18
1.4. Модель розвитку самоосвітньої компетентності вчителів англійської мови Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР	23
РОЗДІЛ II. РЕАЛІЗАЦІЯ СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ГУМАНІТАРНОЇ ГІМНАЗІЇ №1	30
ІМ. М.І. ПИРОГОВА ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ	30
2.1. Організація роботи вчителів англійської мови щодо реалізації моделі розвитку самоосвітньої компетентності вчителів англійської мови.	30
2.2. Використання інноваційних навчальних технологій вчителями англійської мови у Гуманітарній гімназії №1 ім. М.І. Пирогова Вінницької міської ради	31
2.3. Інноваційне навчання на уроках англійської мови.....	35
2.4. Результативність реалізації моделі розвитку самоосвітньої компетентності вчителів англійської мови Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР	39
ВИСНОВКИ.....	48
ЛІТЕРАТУРА:.....	51
ДОДАТКИ.....	58

ВСТУП

*Будь-яке навчання людини, є не що інше,
як мистецтво сприяти прагненню природи
до свого власного розвитку*

I. Песталоцці

Євроінтеграційні процеси, тісні економічні зв'язки із країнами Заходу та Сходу вимагають від особистості вміння спілкування, здатності до інкультурації та розуміння інших культур в чому сприяє знання мови. Вивчення іноземної мови, на сьогодні є викликом часу. Знання іноземної мови, вміння її розуміти та мовні навички розвиваються під час навчання в загальноосвітньому навчальному закладі. Англійська мова є однією з найпоширеніших у світі, тому не дивно, що так багато людей її вивчають. За статистикою – 1,5 мільярда людей у світі говорять англійською, а ще 2 мільярди її вивчають, тому для вчителів англійської мови у школі відкриваються не лише широкі горизонти у навчанні дітей, а ще відкриваються нові можливості для свого вдосконалення та самоосвіти.

Положення Державної національної програми «Освіта» (Україна XXI століття) (1993), «Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки» (2012), «Галузевої концепції розвитку неперервної педагогічної освіти» (2012), основними принципами, якої є неперервність, поєднання національних освітніх традицій та найкращого світового досвіду, гнучкість у реагуванні на суспільні зміни, прогностичність та інноваційність, Національної програми вивчення та популяризації іноземних мов (Go Global: National Foreign Language Learning and Promotion Initiative) (2015) та багато ін., актуалізують проблему та пропагують розвиток самоосвітньої компетентності вчителів англійської мови.

Працюючи у загальноосвітньому навчальному закладі та маючи педагогічний досвід, вчитель уже має за плечима відповідний багаж професійних компетентностей але не завжди замислюється що навіть для підтримки даних компетентностей потрібна безперервна освіта та самовдосконалення. Діяльність вчителя англійської мови, його багатофункціональність, необхідність неперервного

вдосконалення для встановлення професійної індивідуальності як фахівця, активує розвиток самоосвітньої компетентності.

Сучасні навчальні платформи є доволі складними та швидкозмінними і вчитель зобов'язаний встигати за цими змінами. Питання ще постає в тому, що на сьогодні дуже важко здивувати сучасних дітей та підлітків. Стрімкий ріст прогресу та комп'ютерних технологій допомагає молоді мобільно оволодіти необхідною інформацією та надає змогу швидкого доступу до неї. Англійська мова не є такими знаннями, що у дитячому віці можна оволодіти самостійно без допомоги фахівця або за допомогою комп'ютерних технологій. Але, вивчаючи її у загальноосвітньому навчальному закладі за допомогою традиційних навчальних технологій не принесе ефекту та не зацікавить учня, тому вчителі завжди у пошуку інновацій.

Інновації, які відбуваються у різних сферах діяльності людини, необхідні для впровадження їх в освітній простір. Освітній процес у загальноосвітній школі вимагає корективів та змін до сучасних реалій. Особливо це стосується форм, методів та технологій навчання. Тому значна увага приділяється розвитку самоосвітньої компетентності вчителів.

Впровадження інноваційних навчальних технологій у роботу вчителя іноземної мови надає великі можливості для позитивних результатів знань в учня, а також зацікавлення його іноземною мовою. Вірне застосування інноваційних технологій, прояв креативності та творчості у підготовці уроків, здатність до рефлексії під час впровадження інновацій в навчально-освітній процес потребують безперервного розвитку самоосвітньої компетентності вчителя іноземної мови.

Важливо, що вчителі іноземної мови розуміють важливість самоосвіти в професійному становленні, але є протиріччя між впровадженням інноваційних технологій в навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів та підготовкою і самоосвітою вчителя. Тому постає проблема: ***в чому проявляється зв'язок розвитку самоосвітньої компетентності вчителя англійської мови та впровадження інноваційних технологій?***

Виходячи з поставленої проблеми, передусім стоять завдання:

1. З'ясувати сучасні проблеми розвитку самоосвітньої компетентності педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів та визначити її структуру.

2. Проаналізувати інноваційні педагогічні технології та описати їх використання вчителями іноземних мов

3. Спроекувати модель розвитку самоосвітньої компетентності вчителів англійської мови.

4. Реалізувати модель розвитку самоосвітньої компетентності вчителів англійської мови у Гуманітарній гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР.

5. Розробити навчально-методичний супровід реалізації структурно-функціональної моделі розвитку самоосвітньої компетентності вчителів англійської мови Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР

Отже, на сучасному етапі розвитку країни та реформування середньої освіти пріоритетним є вивчення дітьми та молоддю іноземних мов. Результати та рівень знань іноземної мови, в основному, лягає на плечі вчителів англійської мови, які спрямовуючи сили на саморозвиток та самоосвіту будуть мати змогу впроваджувати в навчально-виховний процес інноваційні технології.

РОЗДІЛ І. НАУКОВО-Теоретичні основи розвитку самоосвітньої компетентності у педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів

1.1. Сучасні проблеми розвитку самоосвітньої компетентності педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів

Сьогодення нашої держави, її розвиток базується на євроінтеграційних процесах. Входження нашої країни в Європейський простір вимагає від педагогічних працівників загальноосвітньої школи високої кваліфікації,

іншомовних знань, вміння самостійно приймати рішення, презентувати себе, прагнути до самовдосконалення та самоосвіти.

Сьогодні особливу увагу потрібно звертати на вміння педагогічних працівників середньої школи до готовності безперервної самоосвіти, адже це дасть змогу володіти і розуміти останні наукові та професійні надбання, які з'являються у світі, удосконалювати свої вміння та навички відповідно вимогам сучасних інновацій.

Самоосвіта є умовою розвитку, самоствердження та самореалізації особистості і складовою навчання її протягом життя. Вибір індивідуальної траєкторії або програми самоосвіти є прерогативою особистості, тому вона регулюється особисто суб'єктом освітньої діяльності. До джерел самоосвіти автор відносить: вивчення літератури (навчальної, науковопопулярної, наукової, художньої), ознайомлення із засобами інформації (газетами, журналами, телепередачами), прослуховування публічних лекцій, відвідування музеїв, виставок, театрів, консультації фахівців, використання Інтернет-інформації тощо. Самоосвіта нерозривно пов'язана з самовихованням, оскільки вона сприяє виробленню у людини цілеспрямованості, волі в досягненні мети [3].

Самоосвіта орієнтована на цілеспрямоване прилучення людини до освоєння соціального досвіду на основі розвитку його здібностей, індивідуальних особливостей, мотивів і інтересів. Вона різноманітна за змістом і може бути:

- обумовлена посиленою увагою індивідів до сучасних проблем і подій у світі та країні;
- пов'язана з необхідністю вдосконалення методів і засобів пізнавальної діяльності;
- направлена на самовиховання, формування характеру і інших особистісних якостей;
- викликана необхідністю більш поглибленого вивчення професійної діяльності, отримання другої і третьої професії;
- пов'язана з поглибленим вивченням окремих циклів дисциплін;

- направлена на самовиховання, формування характеру і інших особистісних якостей [4].

Стрімкий прогрес у всіх сферах людської діяльності вимагає більш досконаліших підходів. Сучасне суспільство поділяє фахівців на компетентних та не компетентних, тобто спроможних або не спроможних виконувати свої професійні обов'язки, саморозвиватися, пізнавати себе, самореалізуватися та навчатися протягом життя, тому в освіті став необхідним компетентнісний підхід.

Компетентнісний підхід передбачає аналіз суті самоосвітньої компетентності шляхом використання інструментальних засобів компетентнісного підходу, якими, на думку Е. Зеєра, є нові мегаосвітні конструкти: базові компетентності, ключові компетенції, мегапрофесійні якості [7, с. 92].

Євроінтеграційні процеси в освіті – це вимога сучасності, тому спрямування дітей до інтеграційних процесів має відбуватися під час навчання у середній школі. Враховуючи збільшення міжнародного співробітництва значна відповідальність лягає на вчителів іноземної мови, адже комунікація та спілкування є самим важливим елементом в існуванні людства. Знання іноземної мови, особливо англійської є вимогою часу, а ще - показником рівня освіченості людини.

Спілкування (communication) – складний багатоплановий процес встановлення та розвитку контактів між людьми і групами, породжений потребами спільної діяльності і включає в себе комунікацію (обмін інформацією), інтеракцію (обмін діями), і соціальну перцепцію (сприймання і розуміння партнера).

Комунікація (communication) – духовно-психологічний бік процесу людського спілкування, що характеризується як сутністю (обмін інформацією, сприймання та розуміння), так і формами психологічного контакту та впливу (вербальне-невербальне, безпосереднє-опосередковане тощо) [9].

А. Мудрік виділяє п'ять аспектів підготовки до спілкування: 1) розвиток особливостей мислення; 2) вільне володіння мовою; 3) розвиток особистісних особливостей (емпатія, товарицькість, спонтанність); 4) формування установок у сфері

комунікації (інтерес до процесу спілкування); 5) розвиток і формування комунікативних умінь [10].

На сьогодні, коли інтеграційні процеси охопили весь світ – знання іноземних мов є важливою складовою середньої освіти. Володіння іноземними мовами – це не лише показник високоосвіченої людини, створення собі позитивного іміджу у різних сферах життя, це, в першу чергу, ефективна взаємодія на різних рівнях, мобільність, здатність професійного зростання та професійних контактів, міжкультурна комунікація. Тому здатність до розвитку самоосвіти, використання у своїй роботі інноваційних технологій мають бути пріоритетними для вчителів іноземної мови.

В «Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти» [12, с.3] дуже слушно підкреслюється, що оволодіння вміннями іншомовного спілкування допоможе:

- підготувати усіх європейців до зростаючих потреб міжнародної мобільності і тіснішої співпраці в галузі освіти, культури та науки, торгівлі і промисловості;

- сприяти взаємному розумінню і терпимості, повазі до особистості і культурних відмінностей шляхом більш ефективної міжнародної співпраці;

- підтримувати і розвивати далі багатство і різноманітність європейського культурного життя шляхом глибшого взаємного пізнання національних та регіональних мов, що вивчаються;

- попереджувати небезпеку, що може бути результатом маргіналізації тих, у кого недостатньо розвинені вміння, необхідні для успішного спілкування в інтерактивній Європі.

Розглядаючи професійні та соціальні аспекти знань з іноземної мови, часто забувають про психологічний аспект даної проблеми. Розглядаючи іноземні мови потрібно зауважити, що під час їх вивчення учень проходить свого роду, інкультурацію, позбавляється етноцентризму та намагається розуміти інші культури через призму вивчення мови, позбавляється упередженого ставлення до

інших народів. Такі психологічні аспекти важливі в подальшому житті та в подальшому професійному становленні учня.

Провідними термінами компетентісного підходу є поняття «компетентності» і «компетенції», тому для кращого розуміння компетентісного підходу в освіті потрібно детальніше розглянути дані поняття. Сутність поняття самоосвітньої компетентності з погляду компетентісного підходу ми також розглядаємо в двох поняттях - «компетентність» та «компетенція». Нині у науково-педагогічному обігу вживаються ці два терміни, які мають свої смислові відтінки та спричиняють суперечки в науковому світі, адже одні науковці розглядають «компетентність» як синонім терміну «компетенція», інші – розмежовують ці поняття. Аналіз думок науковців дав нам змогу визначитись із співвідношенням цих термінів, а саме, що ці два поняття ми будемо розмежовувати та сприймати компетенцію як складову компетентності.

Перш за все потрібно відмітити, що орієнтована на компетенції освіта сформувалась в 70-х роках в США в загальному контексті запропонованого Н. Хомським в 1965 році (Массачусетський університет) поняття «компетенція» стосовно теорії мови, трансформації граматики. Як зазначає М. Хомський, «... ми проводимо фундаментальну різницю між компетенцією (знанням своєї мови тим, хто розмовляє, та тим, хто слухає) і вживанням (реальним використанням мови в конкретних ситуаціях). Тільки в ідеалізованому випадку...вживання є безпосереднім відображенням компетенції» [13]. Думка Н. Хомського є слушною, адже ми розглядаємо формування самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови.

У словникових джерелах «компетенція» (лат. *competentia*, від *competere* – прагну; відповідаю, підходжу) – це коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи; коло питань, у яких дана особа має певні повноваження, знання, досвід [14, с. 282]

В. Байденко трактує компетенції як [35]:

- здатність робити щось добре, ефективно в широкому форматі контекстів з

високим ступенем саморегулювання, саморефлексії, самооцінки, швидкої, гнучкої і адаптивної реакції на динаміку обставин і середовища;

- відповідність кваліфікаційним характеристикам з урахуванням локальних і регіональних вимог ринку праці;

- здатність виконувати певні види діяльності в залежності від поставлених умінь, проблемних ситуацій тощо.

Отже, компетенції ми розглядаємо як складові компетентності та завдяки формуванню яких складається загальне уявлення про компетентність людини в будь якій сфері але потрібно уточнити значення поняття «компетентність».

За дослідженнями О. Запєваліної [18, с.107], поняття «компетентність» вперше стало вживатися в США в середині ХХ століття в контексті діяльнісної освіти, метою якої було готувати спеціалістів, здатних успішно конкурувати на ринку праці. Було запропоновано розрізняти два поняття: «компетентність» та «компетенція». Компетентність стала розглядатися як особистісна категорія, а компетенції перетворилися в одиниці навчальної програми та склали «анатомію» компетентності.

Розглядаючи та аналізуючи питання компетентності та компетенції, ми можемо побачити, що однозначного підходу до даної проблеми не існує і є науковці, які розглядають ці поняття, як тотожні і є, які розділяють функції даних понять.

Н. Нагорна [22, с. 266–268] стверджує, що така невідповідність виникла внаслідок неточного перекладу рекомендацій Ради Європи, коли англійське «competency» помилково перекладалося на співзвучне компетенція. Причиною цього є відповідність двох українських еквівалентів: компетенція і компетентність, одному англійському – competency(e).

Ще один дослідник етимології походження понять компетентності і компетенції М. Головань [23, с. 224–234], опираючись на англійські джерела, вважає, що в слово «competency», має ті ж значення, що й «competence». Окрім того, на основі аналізу етимологічної інформації тлумачного словника,

«competency» походить від латинського *competentia*, а це означає, що його слід перекладати як «компетенція». Поняття «компетенція» пов'язане зі змістом сфери діяльності, а «компетентність» завжди стосується особи, характеризує її здатність якісно виконувати певну роботу. Ці поняття «знаходяться у різних площинах».

Відтак, в свою чергу, ми вважаємо, що розмежовувати дані поняття доцільно і підтримуємо науковців, які їх розділяють. Аналізуючи роботи вітчизняних та зарубіжних науковців ми чітко можемо побачити різні функції, які виконують дані поняття і вважаємо, що «компетентність» є ширше від поняття «компетенція», яку можна вважати її складовою.

У науково-педагогічному аспекті феномен самоосвітньої компетентності здебільшого досліджується у контексті ключових компетентностей. Наприклад, експерти програми «DeSeCo» (Definition and Selection of Competencies) ключовими компетентностями визначають: здатність діяти самостійно; уміння використовувати засоби самостійно; функціонування в соціально неоднорідних групах [24].

В українському педагогічному словнику стверджує, що самоосвіта - це освіта, яку отримує людина у процесі самостійної роботи без проходження систематичного курсу навчання у стаціонарному навчальному закладі [25, с. 269]

Розглядаючи самоосвітню компетентність педагогічних працівників не можливо не погодитися із визначенням Г. Зборовський щодо самоосвіти. Автор вважає, що самоосвіта - це вид вільної діяльності особистості, для якої характерний її вільний вибір і спрямованість на задоволення потреб у соціалізації, самореалізації, підвищенні культурного, освітнього, професійного та наукових рівнів [26, с. 81].

На нашу думку *самоосвіту* потрібно розглядати в різних площинах, і якщо розглядати самоосвіту вчителя як особливість особистості, яка прагне самовдосконалення у спрямуванні, яке вона вподобала для себе самостійно або вимушене соціальними потребами – то, звичайно, особистість сама керується шляхом, яким їй самовдосконалюватися, але якщо ж мова йде про самоосвіту

вчителя в професійному спрямуванні, то вважаємо, що керування процесом самоосвіти повинне покладатися, в деякій мірі, на потреби учнів під час вивчення іноземних мов та інноваційні процеси які відбуваються в освітньому просторі.

Самоосвітня компетентність розглядається сьогодні як важлива професійна якість. Для того щоб спеціаліст міг підтримувати високий рівень своєї кваліфікації, він повинен бути учасником безперервної освіти. Тому перед вищими навчальними закладами стоїть завдання створення необхідних умов та розробки ефективних засобів розвитку самоосвітньої компетентності студентів, необхідно, щоб потреба в самоосвіті перейшла у контекст проблем студента, стала основою розвитку особистісного досвіду студента [28].

Самоосвітню компетентність щодо вивчення іноземних мов було визначено як потенційну готовність і здатність підтримувати й підвищувати в процесі самоосвіти рівень володіння іноземною мовою шляхом формування та вдосконалення вмінь усного та письмового перекладу [30].

Поняття *«самоосвітня компетентність»* ми розглядаємо як потребу особистості в самостійному удосконаленні знань, умінь та навичок базуючись на здобутті елементарної інформації та до самостійного розвитку яких спонукають життєві ситуації, які не спрямовані на професійну діяльність але є необхідними для професійної компетентності, та є базовою для самоосвітньої компетентності студента ЗВО.

Тоді як *«самоосвітню компетентність педагогічних працівників»*, зокрема *вчителів іноземних мов* розглядаємо, як основну складову професійної компетентності, яка завдяки професійним особливостям формується в процесі самостійного самовдосконалення і розвивається протягом всієї професійної діяльності та базується на інноваційних здобутках освіти та суспільства.

1.2. Структура самоосвітньої компетентності вчителя загальноосвітнього навчального закладу

Самоосвітня компетентність вчителя є складовою професійної компетентності але при цьому вона є доволі багатогранною та складною системою, що включає в себе визначення компоненти. Базуючись на наукових підходах визначено компоненти самоосвітньої компетентності до яких відносимо *мотиваційний, когнітивний, креативний, рефлексивний та оцінюючий компоненти*, що склали структуру самоосвітньої компетентності представлену на рисунку 1.1.

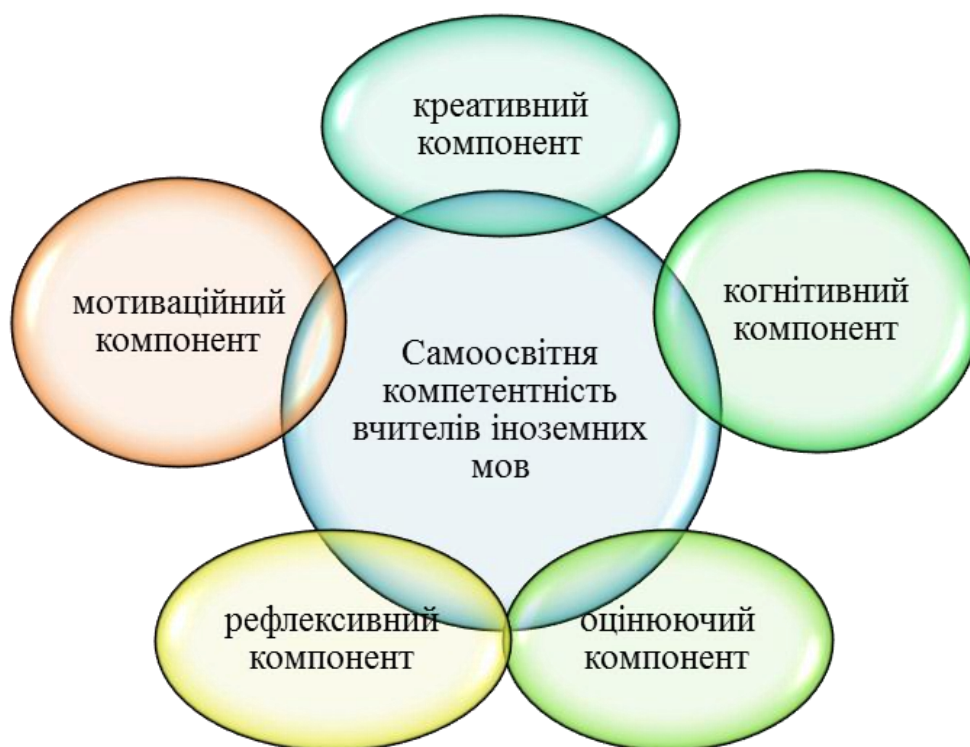

Рисунок 1.1- Структура самоосвітньої компетентності вчителів

Для більш детального пояснення необхідності цих складових у структурі самоосвітньої компетентності, розглянемо сутність кожної з них.

Мотиваційний компонент – Професор університету Вехта (Німеччина) К.-О. Бауер, досліджуючи професійну особистість вчителя, наголошує на безперервності професійного саморозвитку особистості та вирішальному впливу внутрішньої (інтрисивної) мотивації на результативність цього процесу [31, с. 354].

Як стверджує С. Занюк, мотивація включає в себе не лише мотиви, а й ситуативні фактори (вплив навколишнього середовища, специфіка діяльності й ситуації тощо). Ситуативні фактори є досить динамічними, мінливими, що створює можливість впливу на них і на активність в цілому. Таким чином, мотивація – це сукупність усіх спонукальних факторів (як особистісних, так і ситуативних), які визначають активність особистості [32, с. 7].

Спонукають до самовдосконалення три обставини: а) наявність у людини потреби до самоповаги й у схваленні іншими, у соціальному престижі; б) неузгодженість в образах свого «Я ідеальне» і «Я реальне»; в) самооцінки й ставлення до себе, що формується на цій основі. Відсутність одного із цих компонентів не приведе до формування повноцінної мотивації самовдосконалення [33].

Отже, можна розглядати мотиваційний компонент як сукупність особистісно-важливих потреб у професійній діяльності, яка спонукає в подальшому до інноваційної діяльності та професійного удосконалення.

Когнітивний компонент – це знання отриманні особистістю впродовж життя і зокрема в процесі професійної діяльності, усвідомлення вчителем причетності до інноваційних освітніх процесів, які спрямовують вчителя до подальшого саморозвитку, впровадження цих знань у професійній діяльності.

На думку О. Леонтєва [34], основне завдання оволодіння іноземною мовою в когнітивному аспекті полягає в тому, щоб навчитися здійснювати орієнтування так, як це робить носій мови.

Г. Атанов, до базових когнітивних навичок включає уміння спостерігати, встановлювати аналогії, зіставляти й протиставляти факти й явища, порівнювати нове з раніше відомим, використовувати прийоми мислення (індукцію і дедукцію, абстрагування, конкретизацію, аналіз, синтез), структурувати, систематизувати й класифікувати інформацію. [35, с.50] Формування когнітивних навичок передбачає три стадії: 1) початкову, або когнітивну стадію, на якій відбувається розуміння мовленнєво-розумового завдання та концентрація уваги на необхідній інформації; 2) проміжну, або асоціативну стадію, котра передбачає спроби використати прийоми, які допомагають швидше зрозуміти і пригадати необхідну інформацію, виправити помилки та прискорити виконання мовленнєво-розумових дій; 3) найвищу, або автономну стадію, на якій правильні відповіді стають більш автоматичними, підвищується рівень швидкості й безпомилкового виконання дій [36, с.169].

Креативний компонент – компонент, який сприяє у застосуванні інноваційних технологій вчителями. Це знання, що сприймаються, переосмислюються, удосконалюються та відтворюються в потрібний момент для рішення будь-яких завдань. Креативність є необхідним елементом будь-якої діяльності, а в процесі викладання іноземних мов є невід'ємною частиною навчального процесу, адже креативність стає все більш затребувана в постіндустріальному світі і є чи не обов'язковою вимогою суспільства. Креативність – не є сферою, якої можна навчити – це ті можливості, які вчитель здобуває за допомогою самоосвіти та на які повинен налаштовуватися.

Рефлексивний компонент - Як вказує І. Зімняя, учитель під час професійно-педагогічної підготовки перш за все повинен «уявити, осмислити різні об'єкти цієї підготовки, побачити ступінь своєї відповідності вимогам і специфіки педагогічної діяльності та спланувати програму професійного самовдосконалення» [39, с.55].

Також розглядають рефлексію як педагогічну проблему, шляхи розв'язання якої полягають у формуванні потреб і мотивів самопізнання, свого вдосконалення, навчання, способів самопізнання, розвитку в особистості здатності до

ідентифікації, здатності підвищувати професійний рівень, самоповаги. Найефективнішим у рефлексії є самовиховання, тобто здатність до самопізнання – особистість самостійно ставить перед собою мету і своєю власною працею досягає її [39].

А. Растянніков [40] визначає ключову ідею рефлексії у пізнанні, з одного боку, у вивченні ролі рефлексії в організації творчого процесу і розвитку творчої особи і колективу, а з іншого боку – у створенні психолого-педагогічних способів культивування процесів, що забезпечують цілісний саморозвиток як окремої людини, так і колективу у сукупності інтелектуального, особового, комунікативного і кооперативного аспектів. При цьому він розглядає рефлексію як процес осмислення і переосмислення шаблонів досвіду аж до утворення його нового змісту.

Якщо мова йдеться про вчителів іноземних мов, то нам імпонує думка П. Гальперін, О. Сиротініна, які вважають мовну рефлексію одним з основних критеріїв розмежування типів мовленнєвої культури, здатністю мовця не лише до грамотного мовного автоматизму, а й до свідомої мовної творчості [41, с. 204], що є особливо важливим у формуванні самоосвітньої компетентності, адже дані авторами критерії цілковито залежать від самоосвіти вчителя.

Оцінюючий компонент - вміння об'єктивно аналізувати, оцінювати власну самоосвіту, особисті здобутки під час самостійного оволодіння знаннями (якість підбраної інформації, кількість затраченого часу на виконання завдання, важливість інформації та ін.); вірно спрямовувати, коригувати, розробляти та контролювати нові подальші завдання, особистий самоосвітній процес; не упереджено ставитися до знань інших та здатність спрямувати інших на удосконалення своїх знань. Цей компонент є запорукою контролювання та спрямування професійних якостей до удосконалення і адекватного оцінювання себе та інших.

Отже, всі ці компоненти самоосвітньої компетентності тісно пов'язані між собою і сформованість кожного з них є визначальною складовою у формуванні

самоосвітньої компетентності вчителя. Запропоновані компоненти сприяють впровадження в навчальний процес інноваційних технологій.

1.3. Аналіз інноваційних педагогічних технологій в роботі вчителя загальноосвітніх навчальних закладів

Глобальні процеси в реформуванні вітчизняної освіти несуть в собі зміни освітнього процесу, які спрямовані на розвиток самоосвітньої компетентності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів. Розглядаючи розвиток самоосвітньої діяльності потрібно акцентувати увагу на прояв самостійності та впровадження цих знань в професійну інноваційну діяльність.

Методика навчання іноземних мов має свої методичні категорії: принципи, методи, прийоми, способи та засоби навчання іноземних мов. Навчання іноземних мов, як і навчання інших дисциплін, базується на загальних принципах дидактики, здійснюється на єдиній дидактичній основі, яка реалізується у системі дидактичних принципів: наочності, посильності, міцності, свідомості, науковості, активності, виховуючого навчання, індивідуалізації, доступності, систематичності та послідовності, колективності, проблемності, розвиваючого навчання тощо [42].

В. Безпалько до важливих елементів педагогічної технології відносить такі: – чітке, послідовне педагогічне, дидактичне розроблення цілей навчання, виховання; – структурування, упорядкування, ущільнення змісту, інформації, що підлягають засвоєнню; – комплексне застосування дидактичних, технічних, у тому числі і комп'ютерних, засобів навчання та контролю; – підсилення, наскільки це можливо, діагностичних функцій навчання і виховання; – гарантованість досить високого рівня якості навчання [43].

Розглядаючи підходи до педагогічних технологій, нас зацікавив підхід С. Вітвицької, яка вважає, що педагогічна технологія має задовольняти певні методологічні вимоги та критерії технологічності: «концептуальність (опора на певну концепцію, що містить філософські, психологічні, дидактичні і соціально-організаційно-педагогічні обґрунтування освітніх цілей); системність (педагогічна

технологія повинна мати всі ознаки системи); логічність процесу, взаємозв'язок усіх його складових, цілісність; керованість (можливість планування цілей, проектування процесу навчання, поетапної діагностики, варіювання засобами і методами з метою корекції результатів); ефективність (оптимальність витрат, гарантованість досягнення запланованого результату – певного стандарту навчання); відтворюваність (можливість застосування в інших однотипних умовах, іншими суб'єктами); єдність змістової і процесуальної складової, їх взаємообумовленість» [45]. Перераховані автором критерії ми розглядаємо, як запоруку до позитивного результату та передмовою введення інновацій.

У Законі України «Про інноваційну діяльність» інновація – «новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені, конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технологічні рішення виробничого, адміністративного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери» [46].

Великий тлумачний словник сучасної української мови, термін «інновація» подає у таких значеннях: 1) нововведення; 2) комплекс заходів, спрямованих на впровадження в економіку нової техніки, технологій, винаходів тощо [47, с. 506].

Інновація освіти – цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог [51]. Існує інша думка щодо інновацій у педагогіці, де говориться, що це не лише ідеї, підходи, методи, технології, які у таких поєднаннях ще не висувались або ще не використовувались, а й той комплекс елементів чи окремі елементи педагогічного процесу, які мають у собі прогресивне начало, що надає змогу під час зміни умов і ситуацій ефективно вирішувати завдання виховання та освіти [52].

З нашого погляду *інноваціями* є ті умови, які забезпечують розвиток вчителя та спрямовують його ініціативність на саморозвиток, самоосвіту, самодосконалість. Це визначення є доцільним застосовувати і до педагогічних технологій. Інноватика, на сьогодні, є невід'ємною частиною педагогічних

технологій. Але потрібно пам'ятати, що в її основі лежать традиційні впливи, і якщо ми маємо на увазі педагогічні технології, то лише вдале поєднання інноваційного та традиційного дасть позитивний результат.

Організаційно-педагогічні інновації – це процес становлення чи вдосконалення теорії і практики освіти, котрий оптимізує досягнення її мети; результат процесу впровадження нового в педагогічну теорію і практику, що оптимізує досягнення освітньої мети. Інноваційна педагогічна діяльність полягає у розробці, поширенні чи застосуванні освітніх інновацій. Інноваційна освітня діяльність проводиться на рівні навчального закладу, регіональному та всеукраїнському [54, с. 10].

Розглядаючи організаційно-педагогічні інновації, які охоплюють весь спектр процесу освіти, ми хочемо зупинитися на інноваційному навчанні та його особливостях.

Інноваційний підхід в освіті продиктований еволюційним розвитком суспільства та став ключовим в освіті починаючи з 60 – х років ХХ ст. та до сьогодні є провідним але не потрібно забувати, що поряд з інноваційними технологіями паралельно існують і традиційні, які, на нашу думку, є стійкою опорою для інновацій. Гармонійне поєднання інноваційних та традиційних технологій в освіті є ефективнішим. На сьогодні, якщо в навчально-виховному процесі присутні інформаційні засоби навчання та застосовується інтернет – це вже є інновацією. Але чи завжди це є ефективним?

Для упровадження нового у організаційно-педагогічній інноватиці утвердився відповідний алгоритм (система операцій):

- 1) вивчення завдань, передбачених нормативними документами;
- 2) аналіз практики та зіставлення отриманих в його процесі даних із соціальними вимогами;
- 3) моделювання еталонних результатів, яких очікують у результаті перетворення педагогічної практики;
- 4) пошук ідей, рекомендацій, що можуть бути впроваджені;

5) розроблення комплексної програми, яка охоплює закономірності упровадження нового;

6) відбір дидактичних, матеріальних, інформаційних, організаторських засобів тощо;

7) теоретична, методична, психологічна підготовка учасників впровадження нового;

8) установлення зв'язку з авторами рекомендацій [56].

Основними поняттями інноваційних технологій виділяють: нестандартні уроки; індивідуальна робота; контроль і оцінка навчальних досягнень учнів (через контрольні роботи, тести, завдання, робочі зошити і т.ін.); кабінетне, групове і додаткове навчання; факультативи за вибором учнів (поглиблюють знання); проблемне і модульне навчання; запрошення вчених, діячів культури, мистецтва на уроки; економізація і екологізація освіти; науковий експеримент при вивченні нового матеріалу; застосування досягнень техніки (від діапозитивів, через фільми, магнітофони, телевізори до навчання з допомогою комп'ютерів, комп'ютерні аудиторії, радіо- і телепередачі та «Інтернет-системи», мультимедійні технології тощо); нові підходи до формування навчальних планів [58].

На нашу думку, *інноваційні технології навчання* – це чітко сплановані та впровадженні в початковий процес форми та методи навчальної роботи, які опираються на професійні та психолого-особистісні запити, потреби та здібності учнів, що сприяють засвоєнню знань та є мотиваторами для подальшого навчання. Від вдалого застосування інноваційних технологій залежить їх ефективність.

У науково-педагогічних дослідженнях поряд з навчальними технологіями розглядаються методи навчання. Термін «метод навчання» не має однозначного визначення, класифікації, єдиних вимог. При цьому педагоги розмежовують поняття «технологія навчання» та «метод навчання» і розглядають два моменти які їх відрізняють: «гарантія кінцевого результату й проектування майбутнього навчального процесу. Технологія, на відміну від методики, не припускає варіативності, із неї не можна викинути якісь елементи» [59, с. 26].

Назва методу залежить від того, який аспект мови переважає в навчанні, наприклад: лексичний або граматичний, прямий, перекладацький, змішаний методи. Назва методу може визначатися тими прийомами, які використовуються при навчанні: аудіолінгвальний, аудіовізуальний, наглядний. В залежності від способів організації матеріалу та використання специфічних допоміжних засобів методи мають також відповідні назви: метод програмованого навчання, метод з використанням ЕОМ і т. ін.

Науковці акцентують увагу на семи основних методах активного навчання: ділова гра, розігрування ролей, аналіз конкретних ситуацій, активне програмове навчання, ігрове проектування, проблемний урок.

До інноваційних навчальних методів викладання іноземної мови можна віднести: навчання з комп'ютерною підтримкою (CALL), метод сценарію (storyline method), метод симуляцій, метод каруселі, метод навчання по станціям, метод групових пазлів, метод рольової гри, метод «кейз-стаді» (робота над проблемними ситуаціями, учні розглядають проблему, аналізують ситуацію, представляють свої ідеї та варіанти розв'язання проблеми в ході дискусії) [60, с. 278].

До інтерактивних технологій відносять: *не імітаційні розвивальні* (проблемна, інтерактивна лекція; семінар; проблемна бесіда; мозкова атака; дискусія; аналіз; майстерня; опитування експертів; методи роботи у малих групах); *імітаційні розвивальні* (вивчення конкретних ситуацій; вирішення виробничих завдань; імітаційні вправи; імітаційний тренінг); *ігрові* (ділова гра; рольова гра; ігрове проектування); *проектні* (групова проектна діяльність); *тренінгові* (груповий тренінг, заняття з елементами тренінгу) [61, с. 278].

Отже, реформування освіти та впровадження в навчальний процес інноваційних технологій вимагає від вчителів іноземної мови саморозвитку та самоосвіти. Здатність до сприйняття чогось нового, зацікавлення учнів іноземною мовою має відповідати не лише вимогам державним, а й запитам учнів, які мають бути зацікавленні у вивченні матеріалу.

1.4. Модель розвитку самоосвітньої компетентності вчителів англійської мови Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР

Інтеграційні процеси, які відбуваються в нашій країні, спрямованні на формування конкурентоспроможного фахівця, який відповідає вимогам міжнародної спільноти. Першочергово ці вимоги залежать від рівня знань, які отримують школярі, які, в свою чергу, залежить від компетентності вчителя, який вміє самостійно розвиватися, навчатися та удосконалюватися протягом всього життя. Одним із важливих факторів в житті кожної людини, в професійному житті є вміння спілкуватися.

Спілкування та комунікація це одні із важливих та складних процесів, що сприяють розвитку контактів між людьми і групами, служать обміном інформації, формуванням відповідних відносин. На відповідному рівні ці процеси залежать, в першу чергу, від знання іноземних мов, тому, насамперед, євроінтеграційні процеси спонукають до їх вивчення, а щоб майстерно володіти силою слова, велику увагу вчителям потрібно приділяти самоосвіті. Отже, професійна компетентність має бути спрямована на формування самоосвітніх навичок у вчителів.

Насамперед зазначимо, що модель (фр. *modele* – зразок) – це уявна або матеріальнореалізована система, котра відображає або відтворює об'єкт дослідження (природний чи соціальний) і здатна замінювати його простішим прототипом так, що її вивчення дає нову інформацію стосовно цього об'єкта [68].

Для ефективного розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземних мов у гуманітарній гімназії №1 ім. М.І. Пирогова розроблена структурно-функціональна модель розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови загальноосвітніх навчальних закладів представлена на рисунку 1.2.

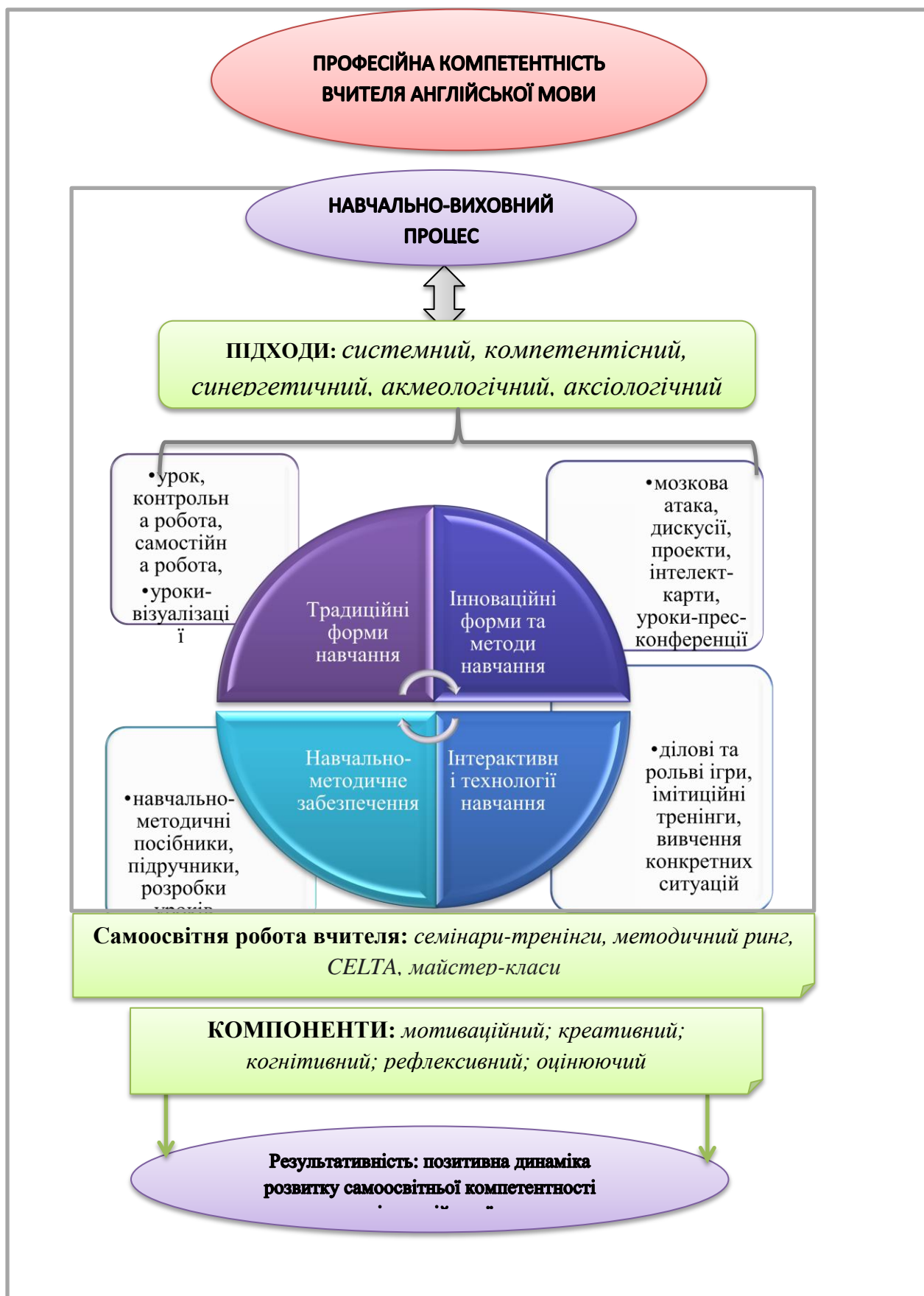

Рисунок 1.2 – Модель розвитку самоосвітньої компетентності вчителів англійської мови Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР

У моделі виокремлено важливі, взаємопов'язанні та взаємозалежні елементи, що відіграють значну роль у розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземних мов загальноосвітніх навчальних закладів.

Розробляючи структурно-функціональну модель розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземних мов *професійну компетентність* розглядаємо як об'єднуючий фактор всієї моделі.

Професійна компетентність в моделі, яка стосується удосконалення кваліфікації вчителів іноземної мови є провідною, так як включає в себе поєднання знань, умінь, навичок, якостей, властивостей особистості, що допомагають в організації та ефективній реалізації навчально-виховного процесу. Вона в себе включає ряд компонентів, що відіграють першочергову роль у розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пироова ВМР:

Професійна компетентність в моделі, яка стосується удосконалення кваліфікації вчителів іноземної мови є провідною, так як включає в себе поєднання знань, умінь, навичок, якостей, властивостей особистості, що допомагають в організації та ефективній реалізації навчально-виховного процесу. Вона в себе включає ряд компонентів, що відіграють першочергову роль у розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР:

- комунікативний (на високому рівні мовний та іншомовний аспект, полікультурність, здатність до асертивності,)
- особистісно-рефлексивний (особистий розвиток, поведінка, мотиви, упередження, цінності, ідеали, когнітивні стилі);
- методичний (практичні знання, уміння, навички, здатність до саморозвитку та самоосвіти, виховання учнів);
- креативний (авторський підхід до розробки занять, нестандартний підхід до роботи з дітьми, самовдосконалення) та ін.

Компетентність учителя ІМ утворена: чотирма блоками компетенцій:

1) іншомовною комунікативною компетенцією, до складу якої входять мовна, мовленнєва та соціокультурна компетенції;

2) власне професійною компетенцією, що поєднує філологічну, психолого-педагогічну та методичну компетенції;

3) іншомовною професійно-комунікативною компетенцією, у якій синтезовані мовна професійно орієнтована компетенція, мовленнєва професійно орієнтована компетенція та соціокультурна професійно орієнтована компетенція;

4) загальною компетенцією, яка об'єднує інструментальну, міжособистісну та системну компетенції [69, с. 15].

Професійна компетентність, в представленій на рисунку 1.2. структурно-функціональній моделі є об'єднуючою та такою, що, в першу чергу, пов'язана з **навчально-виховним процесом**, який розглядається як система організації навчально-виховної, навчально-виробничої діяльності, визначеної навчальними, науковими, виховними планами (уроки, лекції, лабораторні заняття, час відпочинку між заняттями, навчальна практика, заняття з трудового, професійного навчання і професійної орієнтації, виробнича практика, робота у трудових об'єднаннях, науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, походи, екскурсії, спортивні змагання, перевезення чи переходи до місця проведення заходів тощо).

У процесі розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземних мов у Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР навчально-виховний процес залежить від самоосвітньої компетентності, так само як самоосвітня компетентність залежить від навчально-виховного процесу, тобто, відбувається циклічність процесу (рисунок 1.3).

При цьому, представлена циклічність поєднує в собі педагогічні підходи, технології, методи, форми навчання та необхідні для розвитку вчителів іноземної мови компоненти.

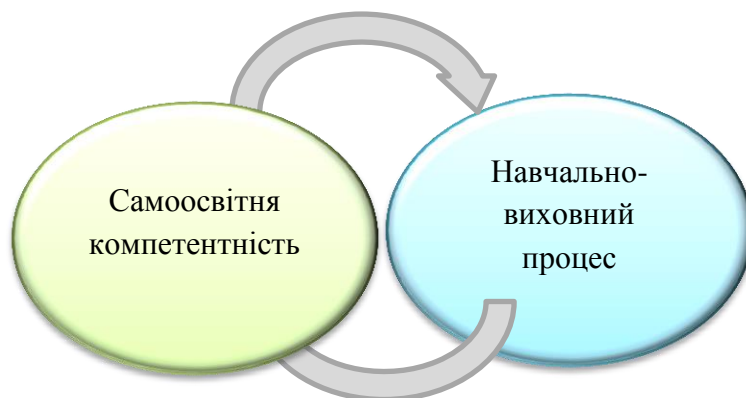

Рисунок 1.3 – Схематичне зображення взаємозв'язку самоосвітньої компетентності з навчально-виховним процесом.

Для ефективного розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови навчально-виховний процес, як і в будь-якому процесі, науковці опираються на відповідні підходи, за допомогою яких відбувається досягнення результату. В умовах самоосвітньої підготовки вчителя та з методологічної точки зору виокремлюємо *системний, компетентісний, синергетичний, акмеологічний, аксіологічний, підходи*. Запропоновані підходи не визначаємо в ієрархію та розглядаємо їх як взаємозалежні один від одного.

Системний підхід в методології розвитку самоосвітньої компетентності у вчителів іноземних мов розглядаємо як складну педагогічну структуру з чітким поєднанням компонентів навчально-виховного процесу, що допомагає сформувати мету і спрогнозувати результат та дасть змогу виявити недоліки, які можливо корегувати. Системний підхід допомагає розглядати процес розвитку самоосвітньої компетентності як цілісну систему, що є необхідним, в процесі самоосвіти вчителів, яка базується на самостійності та без примусу.

Синергетичний підхід в процесі розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови є такий, що охоплює всі рівні навчально-виховного процесу та дозволяє вийти за межі стереотипного мислення за допомогою самоосвіти, самореалізації, індивідуальних особливостей із застосуванням креативних підходів.

Аксіологічний підхід в процесі розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови орієнтує та дає можливість усвідомлювати цінності, важливі для кожної людини, будувати на їх зразках власну поведінку та розуміти їх важливість в професійній діяльності. При самостійному засвоєнні знань орієнтація має бути не лише на підбір інформації, а й та її гуманістичне спрямування.

Аксіологічний підхід можна розглядати як досягнення цілей (професійних, особистісних і т.п.) через самостійне здобування знань та прагнення самовдосконалення.

Розвиток самоосвітньої компетентності не можливий без застосування компетентнісного підходу. Компетентнісний підхід на сьогоднішньому етапі розвитку вітчизняної освіти є доволі популярним.

У розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови розглядаємо *компетентнісний підхід* як провідний до впровадження інноваційних технологій в навчально-виховний процес, який сприяє тісній взаємодії викладача та студента. Компетентнісний підхід є важливим у формуванні фахівця але за відсутності інших підходів його впровадження не буде ефективним та результативним.

Педагогічні підходи впливають та об'єднують **традиційні та інноваційні технології, методи та форми навчання**, що є серцевиною у розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови, так як від рівня знань навчального матеріалу та педагогічної майстерності вчителя залежить ефективність засвоєння знань з іноземної мови учнями.

Узагальнення кола проблем, які входять до предметно-об'єктної сфери методики навчання іноземних мов, дозволяє виділити основні компоненти, або «ключові питання», якими займається ця наука: **Навіщо?** – мета навчання; **Що?** – зміст навчання; **Кого?** – діяльність учня, його індивідуально-особистісні якості; **Хто?** – діяльність учителя, його професіоналізм та особистісні якості; **Як?** – принципи, методи, прийоми. Зазначені питання мають рівноправний і в той же час автономний характер, повинні вирішуватися у взаємозв'язку. Представлена теорія

яскраво характеризує ті навчальні технології, які включені в структурно-функціональну модель розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР.

Традиційні форми навчання що сприяють розвитку самоосвітньої компетентності вчителів є: урок, контрольна робота, самостійна робота, уроки-візуалізації та аудіо-уроки. До *інноваційних форми та методів навчання* що сприяють розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови віднесено: «мозкова атака», дискусії, проекти, інтелект-карти, уроки-прес-конференції. *Інтерактивні технології навчання* в структурно-функціональну модель розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР презентують ділова гра, рольові ігри, імітаційні тренінги, вивчення конкретних ситуацій.

Отже, структурно-функціональна модель надала нам можливість наглядно представити розвиток самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови з усіма компонентами, які розглядаємо як необхідні. Зважаючи модель, пріоритетними розглядаємо використання форм, методів та технологій навчання, як провідних у розвитку самоосвітньої компетентності.

Таким чином, у процесі побудови структурно-функціональну модель розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР (рис. 1.3) ми прагнули, щоб, забезпечуючи цілісне та системне бачення цього процесу, запропонована модель допомагала не лише виконувати всі етапи та створювати їх контроль, а й надавати можливість корекції в процесі розвитку самоосвітньої компетентності.

**РОЗДІЛ II. РЕАЛІЗАЦІЯ СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ
РОЗВИТКУ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ГУМАНІТАРНОЇ ГІМНАЗІЇ №1
ІМ. М.І. ПИРОГОВА ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

**2.1. Організація роботи вчителів англійської мови щодо реалізації моделі
розвитку самоосвітньої компетентності вчителів англійської мови.**

У сучасних умовах реформування вітчизняної освіти актуальності набуває проблема методів навчання у загальноосвітніх закладах освіти таким чином, щоб зацікавити учнів та спонукати їх до саморозвитку.

Різноманіття інновацій доволі широке але наскільки обрані інноваційні технології навчання будуть ефективним під час навчального процесу визначати за допомогою опитування, анкетування, психологічних методів та тестів, що визначають схильність учнів до визначених стилів навчання, адже психологи вважають, що стилі учіння є порівняно сталою категорією, яку не так легко змінити. Вчителю, при визначенні спрямування учнів до навчання, буде зручніше планувати освітній процес та, базуючись на результати, він буде бачити чи доцільно вводити інноваційні чи інтерактивні технології в навчання. Така діагностика допомагає визначити методи навчання та їх вдале поєднання для ефективного сприйняття навчального матеріалу.

Тестування є більш звичним та поширеними у проведенні педагогічно-дослідної роботи. Це один із дуже важливих інструментів психологічного експерименту та дослідження в широкому плані, оскільки дає змогу вести дослідження поза межами психологічної лабораторії. Тести схожі з експериментом в тому, що вони спрямовані на психологічну діагностику, розпізнавання або оцінку станів, властивостей, психічних функцій конкретної людини чи групи людей.

Обидва методи являють собою систему завдань, які дослідник пропонує учасникам експерименту.

Дані для діагности готовності учнів Гуманітарної гімназії №1 ім. М. І. Пирогова Вінницької міської ради до впровадження інноваційних технологій на уроках іноземної мови були отримані під час тестування учнів 5-их (34 чол.) та 10-их (68 чол.) класів. Для більш достовірних відповідей тестування були анонімними.

Враховуючи, що опитування і тестування проводилося у 5-х (Додаток 1) та 10-х класах (Додаток 2), підходи та методики обиралися відповідно вікових особливостей учнів та їх когнітивних здібностей.

Опитування та тестування дали нам змогу визначити ті пріоритетні технології та методи навчання, що допоможуть учня ефективно засвоїти знання з іноземної мови. У виборі інноваційних технологій ми опиралися на те. Щоб надати учням інформацію для роздумів, яка буде мати високий рівень проблемності, забезпечить вільний вибір і необхідність визначення власної точки зору. Інформація, що побудована за принципом «гіпертекстовості», краще засвоюється та сприяє її самостійному опрацюванню. У виборі інноваційних технологій для учнів 10-го класу вчитель іноземної мови повинен опиратися на різноманітність змісту навчання, наповнювати його аналітичною, образною, логічною, практичною інформацією. Розглядалися ті форми та методи навчання, які спрямовані на самостійність та незалежність від вчителя під час виконання завдань будь-якої складності. Також визначальними були завдання, що пов'язані з самовизначенням, пошуковою та дослідницькою діяльністю.

2.2. Використання інноваційних навчальних технологій вчителями англійської мови у Гуманітарній гімназії №1 ім. М.І. Пирогова Вінницької міської ради

В процесі розвитку та модернізації освіти значне місце займають ігрові технології. Гра, в будь-який віковий період, є найбільш невимушеною та дієвою у

навчанні, адже навіть дитина граючись навчається, тому є доцільним запровадження ігрових технологій під час вивчення іноземних мов учнями.

У сучасних педагогічних дослідженнях пропонується багато варіантів ігрових вправ для навчання (ділові, рольові, імітаційні, дидактичні ігри тощо). Кожен з них має власну технологію реалізації, передбачає інтерактивну взаємодію її учасників і потребує ретельної підготовки до її впровадження (ігрове проектування) [63, с. 62].

Потрібно зауважити, що гра це не лише ефективна методика навчання, це ще й значний стимул до саморозвитку вчителя, адже підготовка до ігрового заняття – це самовдосконалення самого вчителя. Хочемо відзначити такі особливості у розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови:

інтегративна – гра поєднує знання із декількох сфер, орієнтуючись лише в якійсь одній темі вчителю буде важко прослідкувати причинно-наслідковий зв'язок та оцінювати учнів, також гра вільно може інтегрувати в собі декілька дисциплін;

інтерактивно-рефлексивна – участь у грі добровільно мають приймати усі учасники уроку, на що впливає здатність вчителя зацікавити учнів та спонукати їх до прийняття участі у грі, що також є саморозвитком вчителя в його психологічних знаннях. Такі заняття мають спонукати учнів до мотивації у вивченні іноземної мови, саморозвитку, здатності до взаємодії в колективі. Успіх таких занять залежить від рівня самоосвіти вчителя;

асертивна – вчитель, завдяки знанням і досвіду має сприяти взаємодії учнів з іншими в рамках тієї іноземної мови, яку вони вивчають, покращувати комунікацію та прагнути до навчання в учнів безконфліктного спілкування з опонентами, емпатійного ставлення до інших за допомогою іноземної мови;

соціальна – через гру вчитель навчає учнів здатності пізнавати соціальні якості, інкультурації та здатності пов'язувати знання з іноземної мови із соціальними ролями.

Доволі розповсюдженими на сьогодні є заняття з елементами тренінгів. Тренінгові технології педагогіка запозичила у психології але вони добре викорінилися в освітній процес і на даному етапі розвитку вищої школи займають одне із провідних місць серед інноваційних і активних методів навчання. Якщо звернути увагу на трактування «тренінгу» у педагогічному словнику, то побачимо, що тренінг описується як форма інтерактивного навчання, метою якого є розвиток міжособистісної та професійної поведінки [64], тобто, базуючись на цьому визначенні, саме тренінгові технології або заняття з елементами тренінгів будуть заповнювати ту нішу, яку не зможе заповнити традиційне здобуття знань.

Під час вивчення іноземних мов у Гуманітарній гімназії № 1 ім. М.І. Пирогова Вінницької міської ради використовується цікава методика, яка доволі рідко використовується під час уроків іноземної мови. Цією методикою є інтелект-карти.

Інтелект-карта («карта розумових дій», «ментальна карта», «карта пам'яті», в оригіналі — Mind Map) — це схема, яка візуалізує певну інформацію при її обробці людиною, це спосіб зображення процесу загального системного мислення за допомогою структурно-логічних схем радіальної організації. Карта пам'яті реалізується у вигляді діаграми, на якій зображені слова, ідеї, завдання або інші поняття, зв'язані гілками, що відходять від центрального поняття або ідеї. В основі цієї техніки — принцип «радіального мислення», що належить до асоціативних розумових процесів, відправною точкою або точкою дотику яких є центральний об'єкт. За допомогою складених за певними правилами карт можна створювати, візуалізувати, структурувати і класифікувати ідеї та наочно представляти досить складні концепції і великі обсяги інформації [65].

Схематичне зображення інтелект-карти представлено рисунком 2.1.

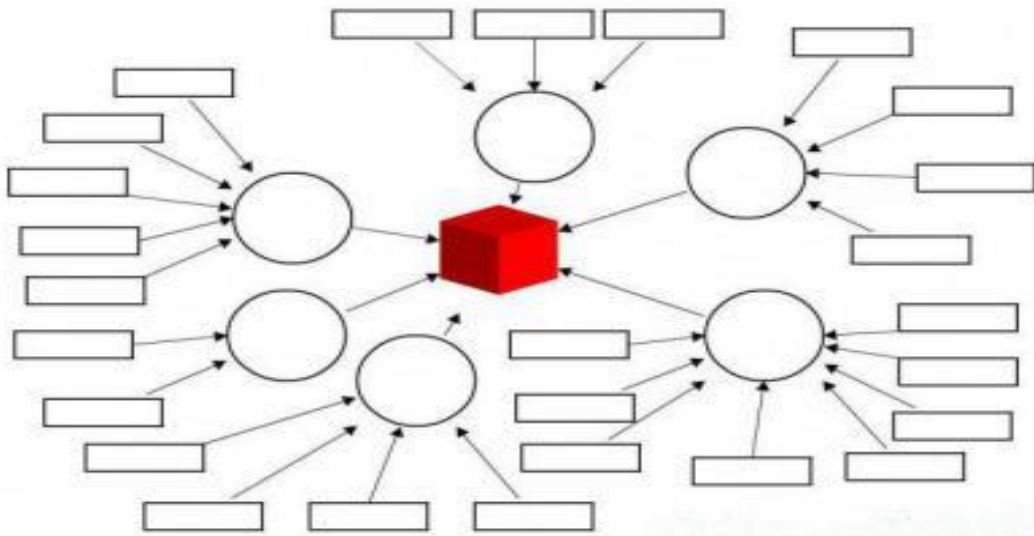

Рисунок 2.1 – Схематичне зображення Інтелект-карти

Створення інтелект-карти відбувається за задумом Тоні Бьюзена. Інтелект-карт підпорядковується певним правилам та законам – тільки в цьому випадку вони будуть ефективними:

1. Важливо розміщувати слова на гілках, а не в ромбах і паралелепіпедах тощо. Гілки мають бути живими, гнучкими, загалом, органічними. Малювання ментальної карти в стилі традиційної схеми повністю заперечує ідеї майндмепінгу (створення карт знань). Це сильно ускладнює рух погляду по гілках і вносить багато зайвих однакових, а отже монотонних, об'єктів.

2. Потрібно писати на кожній лінії тільки одне ключове слово. Кожне слово містить тисячі можливих асоціацій, тому склеювання слів зменшує свободу мислення. Роздільне написання слів може призвести до нових ідей.

3. Довжина лінії має дорівнювати довжині слова. Це простіше і економніше.

4. Пишіть друкованими літерами, якомога ясно і чітко.

5. Варіюйте розмір літер і товщину ліній залежно від ступеня важливості ключового слова.

6. Обов'язково використовуйте різні кольори для основних гілок. Це допомагає цілісному і структурованому сприйняттю.

7. Часто використовуйте малюнки і символи (для центральної теми малюнок обов'язковий). Іноді ментальна карта взагалі може цілком складатися з малюнків.

8. Прагніть такої організації простору, щоб не залишалось порожнього місця, а гілки не розміщувалися дуже щільно. Для невеликої ментальної карти використовуйте аркуш паперу формату А4, для великої теми – А3.

9. Гілки, що розрослися, можна укладати в контури, щоб вони не змішувалися з сусідніми гілками.

10. Розташовуйте лист горизонтально. Таку карту зручніше читати [65].

Отже, аналізуючи підходи до інноваційних технологій бачимо, що для досягнення ефективності у викладанні іноземних мов із застосуванням інноваційних технологій вчителі зобов'язані розвивати самоосвітню компетентність тому, що нерозуміння сучасних тенденцій в навчанні та дезорієнтація в інноваціях освітнього вітчизняного та зарубіжного досвіду позбавляють вчителя професійності. У Гуманітарній гімназії № 1 ім. М.І. Пирогова Вінницької міської ради відбувається активне впровадження інноваційних технологій на заняттях з іноземної мови.

2.3. Інноваційне навчання на уроках англійської мови.

*Нудні уроки придатні лише на те,
щоб вселити ненависть і до тих, хто їх викладає,
і до усього, що викладається.
Жан Жак Руссо*

З часів виникнення людства важливим було і залишається навчання, якби людина не вміла навчатися і її не вміли навчати, не було б стільки різноманітних наук та досягнень. Тому розвиток суспільства в різних напрямках залежить від того, чого навчають і як проходить процес навчання.

Для реалізації структурно-функціональної моделі розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР важливим компонентом є впровадження ітерактивних технологій

навчання, ефективність якого здійснює сформованість усіх компонентів самоосвітньої компетентності – мотиваційного, креативного, когнітивного, рефлексивного, оцінюючого.

Інтерактивні технології навчання – це індивідуальний підхід до кожного учня під час активної дії засвоєння знань, який поєднує традиційний викладу матеріалу та інновацій, де результат спрямований на творчий розвиток особистості та самостійність.

Ми пропонуємо схематичний опис уроків для 5-10-их класів в процесі вивчення англійської мови, акцентуючи увагу на авторські методики (Додаток 3). Запропоновані авторські методики є універсальними для проведення уроків у різних класах та для різних вікових категорій, їх ефективне застосування залежить від рівня самоосвітньої компетентності вчителя.

В організаційно-педагогічній практиці застосовують традиційні та інноваційні технології та методи навчання до яких відносять інтерактивні технології, які розглядають як взаємодію усіх учасників навчального процесу – взаємодію (рисунок 2.2) але ми хочемо зауважити, що без відповідного рівня та безперервного розвитку самоосвітньої компетентності, здатності вчителя до самостійної роботи запропоновані методи не будуть мати прогнозованого результату.

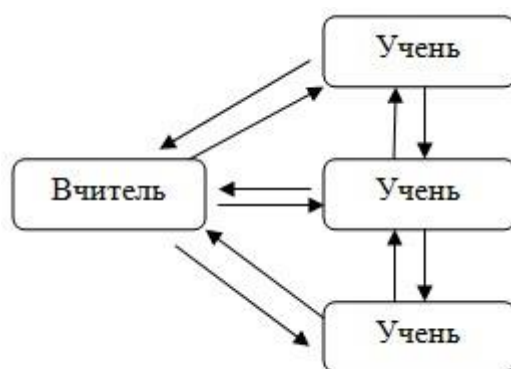

Рисунок 2.2 – Схематичне зображення взаємодії учасників інтерактивного навчання

В процесі реалізації структурно-функціональної моделі розвитку самоосвітньої компетентності у Гуманітарній гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР вчителі англійської мови використовують у своїй практиці інтерактивне навчання.

На сьогодні доволі розповсюдженим є застосування психологічних методик в педагогічній практиці. Доволі популярним є впровадження тренінгів та тренінгових вправ в навчально-освітній процес. Як показує практика, такі методики є доволі ефективними особливо в процесі вивчення іноземних мов. Їх застосування вимагає від вчителя не лише знань свого предмету та педагогічних технологій, а відповідний обсяг психологічних знань з психології та мати здатність їх поєднання.

Для реалізації структурно-функціональної моделі розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови у Гуманітарній гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР під час проведення занять з вивчення англійської мови застосовуються тренінгові технології.

Тренінг - це доволі багатогранна інноваційна технологія навчальної роботи яка, в першу чергу охоплює психологічний аспект його учасника. В навчальному процесі тренінги застосовуються як мікс, тобто поєднання, різних технологій та форм роботи, які спрямовані на поповнення знань, набуття досвіду та можливість поділитися власним, позбутися психологічного напруження чи невпевненості в своїх вчинках. Розглядають у складі тренінгу ряд інноваційних технологій таких як «Мозковий штурм», презентації, рольові ігри, у нашому випадку, ми використовуємо тренінгові вправи, включаючи їх в заняття, як практичне опробування.

Можна виокремити такі *функції занять з елементами тренінгів*:

- *когнітивно-розвивальну* - засвоєння гуманітарних знань та вірне застосування їх на практиці, колективній співпраці;

- *психологічно-корегувальну* – здобувають здатність професійної рефлексії та емпатійності у відносинах: мотивація до навчання та опанування професії; навички

безконфліктної взаємодії в колективі; вміння адаптації та корегування самооцінки [61, с. 282].

Впровадження тренінгових технологій доцільніше застосовувати в процесі проведення практичних уроків, так як такі уроки мають ефективність у засвоєння теми та в удосконалення мовних навичок. У своїй практиці розглядаємо участь до 25 учнів. Велика кількість учасників не дає можливість висловити думку кожному учневі. Роль вчителя на таких заняттях - як спостерігач, і ні в якому разі не можна втручатися в процес вправи та під час виконання завдання, робити зауваження чи виправляти учня, коли він висловлює свою думку. Це може психологічно його пригнітити і він буде говорити те, що хоче почути вчитель, а не власну думку (Додаток 4).

В процесі реалізації та підтвердження функціонування моделі розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови у Гуманітарній гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР активно застосовують ігрові технології навчання. Такі технології провокують вчителя на саморозвиток та самоосвіту, так як ігрові технології вимагають інтегративних знань із декількох сфер. Вчитель виступає як режисер, модератор, ведучий, психолог, учасник гри. Усі ці функції та ефективність гри залежать від рівня самоосвітньої компетентності вчителя. Пропонуємо план-схему інтерактивного ігрового уроку – прес-конференції з англійської мови для учнів 10-го класу (Додаток 5).

Інтелект-карта («карта розумових дій», «ментальна карта», «карта пам'яті», в оригіналі — Mind Map) — це схема, яка візуалізує певну інформацію при її обробці людиною, це спосіб зображення процесу загального системного мислення за допомогою структурно-логічних схем радіальної організації. Карта пам'яті реалізується у вигляді діаграми, на якій зображені слова, ідеї, завдання або інші поняття, зв'язані гілками, що відходять від центрального поняття або ідеї. В основі цієї техніки — принцип «радіального мислення», що належить до асоціативних розумових процесів, відправною точкою або точкою дотику яких є центральний об'єкт. За допомогою складених за певними правилами карт можна створювати,

візуалізувати, структурувати і класифікувати ідеї та наочно представляти досить складні концепції і великі обсяги інформації [65].

Вивчення англійської мови у школі пов'язане із знаннями інших предметів. Сьогодні є популярним та цікавим вивчення відомих історичних особистостей, що пов'язані з розвитком сучасних комп'ютерних технологій. Тому теми для занять з використанням «інтелект-карт» обираються доволі складні, багатогалузеві та ті, що охоплюють знання із різних наукових сфер (Додаток 6).

Впровадження інноваційних технологій навчання є складним та багатогранним явищем, яке вимагає великою віддачі вчителем. У Гуманітарній гімназії №1 ім. М. І. Пирогова Вінницької міської ради учнів також зацікавлюють незвичною тематикою та цікавими презентаціями, що використовуються під час вивчення англійської мови. Учні стають активними учасниками космічних місій, роздумів про щастя, готуються до різноманітних подорожей та подорожують пізнаючи світ. Інноваційні технології навчання включають в себе не лише продумування та впровадження їх навчально-виховний процес, ще потрібно ретельно продумати кожен крок до їх підготовки та зрозуміти чи готові учні до таких інновацій. Тому, діагностика є важливим етапом у підготовці до уроків, що базуються на інноваціях. Тому, в Гуманітарній гімназії №1 ім. М. І. Пирогова Вінницької міської ради проводилося діагностування учнів 5-10-х класів на перевірку їх готовності до впровадження інноваційних навчальних технологій під час вивчення англійської мови. Аналізуючи результати діагностики обралися ті інноваційні технології та методи навчання, які вважалися ефективними у вивченні дисципліни.

2.4. Результативність реалізації моделі розвитку самоосвітньої компетентності вчителів англійської мови Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР

Питання підвищення професійної майстерності вчителя завжди було пріоритетним та одним із найскладніших. Не є секретом, що іноді на організацію

уроку витрачається багато сил, а віддача є незначною. Тому відхід від традиційних форм та методів навчання, що втрачають свою ефективність, є сьогодні значною в загальноосвітніх навчальних закладах. Учителі в пошуках таких методик, які мають зворотний зв'язок з учнями але для цього потрібне постійне удосконалення та безперервний самоосвітній розвиток. У Гуманітарній гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР проводиться ряд заходів для покращення педагогічної кваліфікації вчителів англійської мови та мотивації вчителів впровадження інноваційних технологій в навчально-освітній процес.

Для визначення проблемних питань, що виникають у вчителів іноземних мов у процесі впровадження інноваційних технологій в навчально-виховний процес та для кращої результативності реалізації моделі розвитку самоосвітньої компетентності було проведення опитування де було поставлено запитання «Що для Вас є перешкодою в розробці і освоєнні інновацій?». Результати опитування представлено круговою діаграмою (рисунок 2.3).

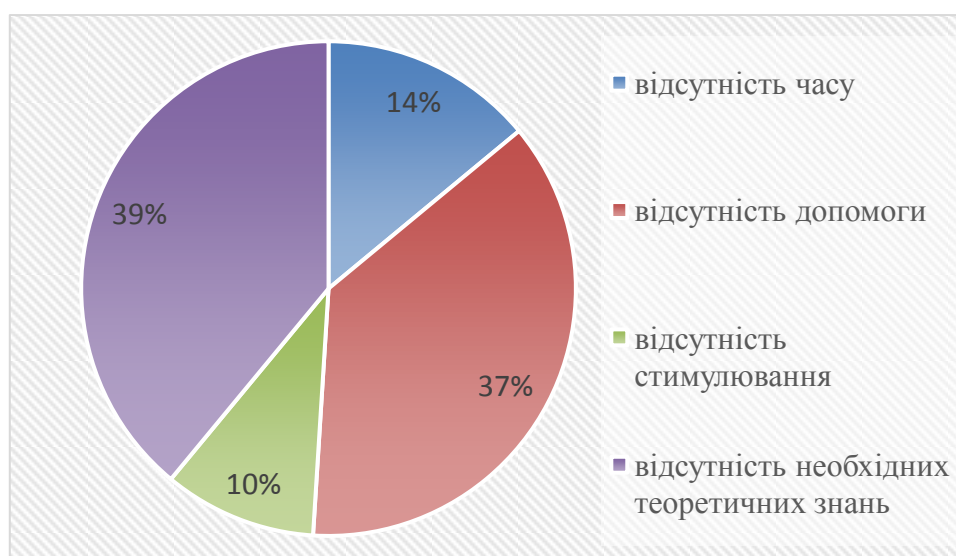

Рисунок 2.3 – Кругова діаграма визначення перешкод для запровадження інновацій у навчально-освітній процес

Отже, основними відповідями на запитання «Що для Вас є перешкодою в розробці і освоєнні інновацій?» були: «відсутність часу» - 14%, «відсутність допомоги» - 37%, «відсутність стимулювання» - 10%, «відсутність необхідних теоретичних знань» - 39%. Тому, вчителями самостійно було обрано ті заходи, що є ефективними для розвитку самоосвітньої компетентності та в яких вони брали участь, для покращення своєї професійної майстерності. Пропонуємо їх перелік та результати.

CELTA (англ. Certificate in English Language Teaching to Adults). Сертифікат CELTA видається підрозділом Кембриджського університету Cambridge English Language Assessment по закінченню однойменного інтенсивного (full-time) або частково заочного курсу (part-time), який можна проходити лише у авторизованих центрах (Cambridge English Teaching Qualification centres) у понад 70 країнах світу.

Згідно аналізу даних із 500 оголошень про пошук вчителів англійської мови, що були розміщені на 23 міжнародних веб-сайтах з пошуку роботи, 9 з 10 роботодавців у Великій Британії та 7 з 10 у всьому світі (включаючи Велику Британію) вимагають сертифікат CELTA від кандидатів на посаду вчителя англійської мови.

Сертифікат CELTA прирівнюється до 5 рівня Системи Кредитів і Кваліфікацій (Qualifications and Credit Framework) для Англії, Уельсу та Ірландії, а також Австралії.

Інтенсивний курс CELTA (150 годин) триває 4-5 тижнів з понеділка по п'ятницю з щоденними заняттями. Частково заочний курс CELTA триває від 3 місяців до 1 року, залежно від обраного центру.

Учасником цієї програми є вчитель англійської мови Сабадош Юлія Германівна. Фото диплому представлено на фото 2.1.

Certificate number: 20200724-017-CTA
Level 5: CELTA REPORT

Certificate number: 20200724-017-CTA
Level 5: CELTA REPORT

Certificate

This is to confirm that

YULIA SABADOSH

attended 120 hours of a 120-hour initial teacher training course leading to the Cambridge English Certificate in Teaching English to Speakers of Other Languages (CELTA)

at
INTERNATIONAL LANGUAGE CENTRE

from 28/06/2020 to 24/07/2020

The following provisional grade was awarded

PASS B

Please note that this is an internal course report and that the final grade has not yet been confirmed by Cambridge Assessment.

Participants on this course completed 120 contact hours which comprised collaborative planning, peer observation and shared evaluation and feedback. Within this framework each participant completed 6 hours of individual teaching which was observed and assessed by an experienced trainer.

The above grade is being recommended on the basis of the candidate's meeting Cambridge Assessment English assessment criteria in the following syllabus areas:

Unit 1: Learners and Teachers and the Teaching and Learning Context

Unit 2: Language Analysis and Awareness

Unit 3: Language Skills: Reading, Listening, Speaking and Writing

Unit 4: Planning and Resources for Different Teaching Contexts

Unit 5: Developing Teaching Skills and Professionalism

International Language Centre
7, Bogdana Gavrilyshyna, Kyiv 04116, Ukraine
T: +38 (044) 238 98 70 F: +38 (044) 236-22-64
ilc.org.ua, info@ilcentre.com.ua

CELTA (Cambridge Certificate in English Language Teaching to Adults)

Final Report

Name: Uliya Sabadosh Centre: UA800
Course dates: 28/06/2020-24/07/2020 Course number: C3/2020
Overall final grade: Pass B

Written Assignments

1. Focus on the learner	PASS	2. Language related tasks	PASS	3. Skills assignment	PASS	4. Lessons from the classroom	PASS
-------------------------	------	---------------------------	------	----------------------	------	-------------------------------	------

Area of Achievement:

During the course Uliya made good progress in the following areas:

- Establishing good rapport with her learners;
- Setting up clear context for her lessons and tasks;
- Maintaining a comfortable lesson pace;
- Providing with relevant focus on the skills and language development with relevant clear feedback stages and error correction techniques.

Areas for Further Development:

As a part of an action plan for development Uliya should continue to work on the following areas:

- Checking instructions using ICQs consistently;
- Analysing language for teaching purposes in more depth;
- Keeping her teacher talk low.

Overall Comment:

Uliya's planning and teaching show very good understanding of English language learning and teaching processes. She can plan effectively with guidance and she can analyse target language adequately. Uliya generally selects effective resources and tasks for successful language and language skills development and she can deliver effective language and/or skills lessons. Uliya shows awareness of learners and she can respond so that learners benefit from the lessons.

Uliya can consistently use reflections to develop her teaching skills.

With appropriate support and guidance Uliya will continue to develop as a teacher of English as a second/foreign language.

Tutors:

Gary Steven

Ganna Basarab

Фото 2.1 – Диплом CELTA Сабадош Юлії Германівни

Обидва курси, незалежно від формату, включають такі компоненти:

- навчальні заняття (*inputs*), під час яких кандидати ознайомлюються з основами викладання мови за комунікативною методикою, як з теорією, так і на практиці з колегами;
- спостереження (*observations*) за заняттями більш досвідчених викладачів, які вже мають CELTA. Всього 6 годин за курс;
- заняття із самооцінки та зворотнього зв'язку (*feedback sessions*), на яких кандидати разом із досвідченими тренерами курсу обговорюють та аналізують власні проведені заняття та заняття своїх колег з метою їх покращення;
- заняття з планування уроків (*lesson planning sessions*), що допомагають планувати уроки ефективно, згідно вимог комунікативної методики.

- *практика викладання з групами (teaching practice)* — найважливіша складова курсу CELTA. Кандидати навчають реальних людей з різним рівнем володіння англійською.

- *виконання обов'язкових письмових завдань*, що стосуватимуться характеристики учнів, дослідження мови, розвитку мовних навичок, викладання мови та професійного розвитку.

Вчителі Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР теж являються активними учасниками цієї програми (Додаток 7).

Майстер-клас - форма передачі серед педагогічних працівників досвіду, майстерності шляхом показу прийомів роботи. Створюється, як правило, на базі досвіду педагогічного педпрацівника, що має вищу кваліфікаційну категорію чи звання «викладач-методист» або є переможцем обласних конкурсів.

Мета діяльності майстер-класу - удосконалення наукової, освітньої, професійної підготовки педагогічних працівників, практичного індивідуального володіння уміннями та навичками навчання і виховання.

Основне завдання майстер-класу - сприяння розвитку педагогічної творчості, передача авторського досвіду з метою удосконалення навчально-виховного процесу, робота з молодими та малодосвідченими педагогічними працівниками.

Учителі англійської мови беруть участь у багатьох майстер класах, зокрема «Мистецтво Гри», «Країна Знань», «Колесо Фортуни» та інших. Сертифікат про участь у майстеркласі «Мистецтво Гри» представлено на фото 2.2.

Фото 2.2 – Сертифікат про участь у майстер-класі «Мистецтво гри»

Для ознайомлення педагогів із цікавими та яскравими результативними ідеями проводиться *методичний аукціон*, за допомогою якого можна цікавіше побудувати проведення семінару-практикуму.

Мікрогрупа чи окремих учасників висувають ідею і пропонують «удосконалити» її або замінити іншою. Аукціон проводять доти, поки не будуть внесені ідеї-поправки. Найкращою визнають таку, за яку проголосує більшість. Ідеї висувають для втілення їх у життя, але розпочинають із висунення найфантастичніших думок. Під час проведення аукціону може розіграватися методична література тощо (фото 2.3).

Фото 2.3 – Методичний аукціон

Також, для вдосконалення знань, можливості виявити загальну ерудицію та визначити обізнаність педпрацівників із проблемою впровадження інноваційних технологій в навчально-виховний процес вчителі були активними учасниками у методичному ринзі. *Методичний ринг* - це змагання різних методичних ідей щодо реалізації однієї й тієї ж проблеми. Для організації методичного рингу заздалегідь готуються: ведучий (арбітр) який здійснює загальне керівництво засіданням, проводить інструктаж учасників щодо правил проведення методичного рингу та робить висновки про підсумки раундів і засідання загалом; опоненти та їх групи підтримки; група аналізу, яка оцінює рівень захисту відповідного погляду на проблему і рівень підготовки опонента. Під час методичного рингу вирішується

серія теоретичних і практичних завдань, розробляються методичні рекомендації щодо впровадження інноваційних методик або знахідок майстрів педагогічної справи, визначаються шляхи реалізації та обговорюються проблеми їх впровадження (фото 2.4).

Фото 2.4 – Методичний ринг

Семінар-тренінг - форма роботи, що вимагає дуже серйозної підготовки, так як на такому семінарі вчителі знайомлять присутніх колег з досвідом своєї роботи (навчальної, дослідницької, пошукової), проведеної протягом певного часу під керівництвом вченого-консультанта або ж спеціалістів управління (відділу) освітою. У центрі уваги семінару-тренінгу знаходяться не тільки теоретичні питання навчально-виховного процесу, а й практичні вміння і навички, що особливо цінно для зростання професійного рівня вчителів. Тренінг більш ніж інші форми (методи) створює ситуацію обов'язкового «занурення» в себе і свою діяльність.

В процесі розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови у Гуманітарній гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР тренінг використовується і як самостійна форма методичної роботи, і як методичний прийом при проведенні семінару. При проведенні тренінгу широко використовуються педагогічні ситуації,

технічні засоби навчання, роздатковий матеріал. Семінари-тренінги є ефективною формою залучення педагогів до творчої, пошукової, експериментально-дослідної діяльності та підвищують їх педагогічну культуру (фото 2.5, 2.6)

Фото 2.5 – Семінар-тренінг «Педагогічна компетентність педагога». Вправа «Оплески»

Фото 2.6 – Сертифікат тренінгу

До одного із видів самостійної дослідницької роботи відносяться *науково-практичні конференції* та опублікування статей на педагогічну тематику у фахових журналах всеукраїнського та міжнародного рівня. Вчителі Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР приймали участь у таких конференціях (Додаток 8):

Про досягнення вчителів англійської мови та розвиток їх самоосвітньої компетентності свідчать сертифікати із різних педагогічних заходів (Додаток 9)

Для встановлення динаміки розвитку самоосвітньої компетентності вчителів англійської мови Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР було проведення анкетування.

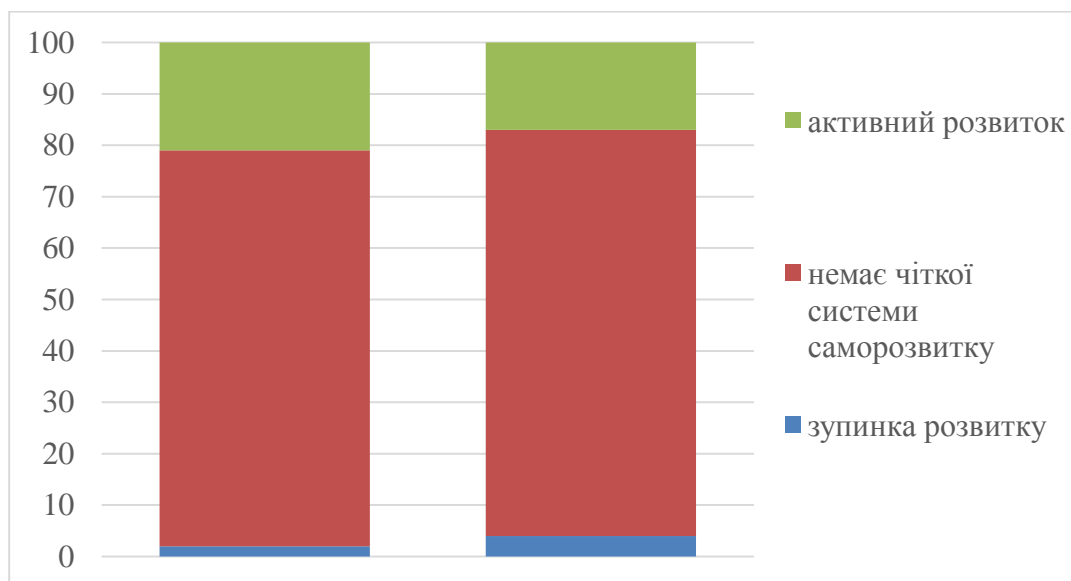

Рисунок 2.4 – Гістограма результатів анкетуванні на рівень саморозвитку вчителів англійської мови

Під час анкетування «Бар'єри педагогічної діяльності» (Додаток 10) визначався рівень саморозвитку вчителя до проходження семінарів-тренінгів та інших заходів що впливають на розвиток самоосвітньої компетентності та по їх закінченню. Результати анкетування представлено гістограмою (рис. 2.4).

Отже, за результатами анкетування бачимо, що активний розвиток самоосвіти (самоосвітньої компетентності) збільшився у 5% вчителів, це та категорія, що здатні впроваджувати інновації в навчально-виховну систему, 77% - вчителі, які впроваджують інноваційні технології згідно обставинам. Зупинка розвитку самоосвітньої компетентності спостерігається у 2%, тоді як під час першого опитування цей результат становив 4%.

Дані анкетування свідчать, що заходи спрямовані на розвиток самоосвітньої компетентності для впровадження інноваційних технологій, які відвідували вчителі іноземних мов Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР є ефективними, що свідчить про результативність запропонованої моделі розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови, що впроваджується у Гуманітарній гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР.

ВИСНОВКИ

Інтеграція України у світову спільноту вимагає від особистості знання іноземної мови, пріоритетним є вивчення англійської мови. Специфіка вивчення англійської мови полягає в тому, що спілкування є не лише кінцевою метою навчання, а й засобом її досягнення. На відміну від інших предметів вивчення англійської мови та досконале володіння нею потребує інноваційних методів навчання, що, в свою чергу вимагає від вчителя розвивати самоосвітню компетентність, що є удосконаленням професійного рівня. Адже сучасному вчителю необхідно знати новітні методи викладання англійської мови, інтерактивні технології, щоб обрати оптимальний той чи інший метод викладання відповідно від вікових особливостей учнів, їх знань, потреб та інтересів.

В результаті дослідження нами були вирішені поставлені завдання:

1. З'ясували сучасні проблеми розвитку самоосвітньої компетентності компетентності педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів та визначити її структуру.

Базуючись на нормативну документацію та опрацьовані науково-педагогічні джерела було з'ясовано, що на сьогоднішньому етапі розвитку сучасної освіти, важливим для педагогічних працівників стоять питання розвитку професійної компетентності на основі самоосвіти. Було детально досліджено етимологія терміну «самоосвіта» та її значення в педагогічному просторі. Проаналізовано походження термінів «компетенція» та «компетентність» та відстежено вплив

компетентнісного підходу на розвиток самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови та його вплив на професійний рівень вчителя. Розглянуто проблеми вивчення іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах. Сформульовано авторське визначення понять «самоосвіта», «самоосвітня компетентність» та «самоосвітня компетентність вчителів іноземних мов». Базуючись на наукових підходах визначено компоненти самоосвітньої компетентності до яких увійшли *мотиваційний, когнітивний, креативний, рефлексивний та оцінюючий компоненти*, що склали структуру самоосвітньої компетентності.

2. Проаналізували інноваційні педагогічні технології, які використовуються вчителями іноземної мови.

Методика навчання іноземних мов має свої методичні категорії, до яких відносять принципи, методи, прийоми, способи та засоби навчання іноземних мов. Серед великого розмаїття запропонованих педагогічних технологій ефективним у розвитку самоосвітньої компетентності значну роль відіграють інноваційні технології, як такі, що охоплюють усі компоненти розвитку самоосвітньої компетентності. Тому проаналізовано та розглянуто розмежування понять педагогічні «технології» та «методи», також розкриття сутності поняття «інновація», «інноваційні технології навчання». З нашого погляду *інноваціями* є ті умови, які забезпечують розвиток вчителя та спрямовують його ініціативність на саморозвиток, самоосвіту, самодосконалість.

3. Спроекували Модель розвитку самоосвітньої компетентності вчителів англійської мови.

Спілкування та комунікація це одні із важливих та складних процесів, що сприяють розвитку контактів між людьми і групами, служать обміном інформації, формуванням відповідних відносин. На відповідному рівні ці процеси залежать, в першу чергу, від знання іноземних мов, тому, насамперед, євроінтеграційні процеси спонукають до їх вивчення, а щоб майстерно володіти силою слова, велику увагу вчителям потрібно приділяти самоосвіті. Для ефективного розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземних мов у гуманітарній гімназії №1

ім. М.І. Пирогова розроблена структурно-функціональна модель розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови загальноосвітніх навчальних закладів. У моделі виокремлено важливі, взаємопов'язані та взаємозалежні елементи, що відіграють значну роль у розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземних мов загальноосвітніх навчальних закладів. Сформованість кожного елемента моделі є визначальною у розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземних мов.

4. Реалізували модель розвитку самоосвітньої компетентності англійської мови Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР. Для з'ясування проблемних питань в реалізації було проведено анкетування та тестування вчителів. Проаналізовано відвідування заходів, що сприяють розвитку самоосвітньої компетентності. Результативність та ефективність реалізації моделі прослідковується в анкетування вчителів, де потрібно відзначити значне покращення результатів.

5. Розробили навчально-методичний супровід реалізації моделі розвитку самоосвітньої компетентності вчителів англійської мови Гуманітарної гімназії №1 ім. М.І. Пирогова ВМР: плани-конспекти уроків, методичні розробки занять, презентації, та багато іншого для проведення уроків з використанням інноваційних навчальних технологій в Гуманітарній гімназії №1 ім. М. І. Пирогова Вінницької міської ради, які в процесі вивчення англійської мови сприяють розвитку самоосвітньої компетентності вчителя.

Інноваційні навчальні технології це не автоматичне вкладання знань в голову учня, це напружена робота як вчителя так і учня. Для того, щоб така робота мала позитивні результати вчителю необхідно розвивати самоосвітню компетентність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Національна доктрина розвитку освіти. *Указ Президента України № 347 / 2002. Київ, 17 квітня 2002 р.*
2. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021. *Указ Президента України № 344/2013 від 25 червня 2013 р.* [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://osvita.ua>.
3. Антонова О. Є. Методичні рекомендації до застосування технології формування у майбутніх учителів базових знань з курсу «Педагогіка» / За ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Житомирський державний педагогічний ун-т імені Івана Франка, 2000. 100 с.
4. Підкасистий П. І., Фрідман Л. М., Гарунов М. Г. *Психолого- педагогічний довідник викладача вищої школи.* М., 1999. с. 275-276.
5. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования. *Высшее образование сегодня.* 2003. № 5. С. 34–42.
6. Пометун О. І. Формування громадянської компетентності: погляд з позиції сучасної педагогічної науки. *Вісник програм шкільних обмінів.* 2005. № 23. С. 18–24.
7. Зеер Э. Ф. Ключевые квалификации и компетенции в личностно ориентированном профессиональном образовании. *Образование и наука.* 2000. №3(5). С. 90-102.
8. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / під заг.ред. О. В. Овчарук. К.: К. І. С., 2004. 112 с
9. Зелінська Т.М., Михайлова І.В., Демерс А.Е. Практикум із соціальної психології: *Навч. посібн.* К.: Каравела 2014. 232с., С. 39
10. Мудрик А. В. Социализация в «смутное» время. М. : Знание, 1991. 80 с.
11. Карпов А. С. Развитие умений педагогического общения у будущих учителей иностранных языков в процессе само- и взаимообучения : *автореф. дисс.*

на соискание научной степени кандидата. *пед. наук : спец. 13.00.01*. М., 1984. – 22 с.

12. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання проф.С.Ю.Ніколаєва. К.: Ленвіт. 2003. 273 с

13. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата современного образования. *Интернет-журнал «Эйдос»*. 2006. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.eidos.ru/journal/2006/0505.htm>.

14. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь : ВТФ Перун. 2003. 1440 с.

15. Словник іншомовних слів / ред. Є. І. Мазніченко. К. : Наукова думка. 2000. 426 с.

16. Байденко В. И. Концептуальная модель государственных образовательных стандартов в компетентностном формате (дискуссионный вариант) : материалы ко второму заседанию методологического семинара. М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004.

17. Флиер А. Я. Культурная компетентность личности : между проблемами образования и национальной политики. *Общественные науки и современность*. 2000. № 2. С. 151–165.

18. Запевалина О. В. К вопросу о компетентности и компетенции в российской педагогике (в контексте медиаобразования) / [отв. ред. О. А. Лапина, Л. А. Иванова]. *Юбилейный год. Кафедра педагогики ИГЛУ: история и современность*. Иркутск : Изд-во Иркут. гос. лингв. ун-та. 2008. С. 105–111

19. Hall Stuart. Cultural Studies and the Centre some problematic and problems. *Culture. Media, Languages. №2* Centre for contemporary cultural studies, 1980. 298 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.amherst.edu/media/view/91999/original/Hall>

20. Воропай Н. А. Формування самоосвітньої компетентності у майбутніх учителів початкових класів засобами інформаційно-комунікаційних

технологій : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Воропай Наталія Анатоліївна ; Херсон. держ. ун-т. – Херсон, 2011. – 20 с.

21. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. *Навч.-метод. посібник* / уклад. А. М. Богуш. Одеса. Ярослав, 2004. 176 с.

22. Нагорна Н. В. Формування у студентів понять компетентності й компетенції. *Виховання і культура. 2007. № 1–2. С. 266–268.*

23. Головань М. С. Компетенція та компетентність: порівняльний аналіз понять. *Організаційно-педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2011. №8 (18). С. 224–234.*

24. Definition and Selection of Competencies. Country Contribution Process: Summary and Country Reports. OESD. *University of Neuchatel. October 2001. 279 p.*

25. Гончаренко С. *Український педагогічний словник*. К. : Либідь. 1997.

26. Зборовський Г. Е. Самообразование как социологическая проблема / Г. Е. Зборовський, Е. А. Шуклина / *Социологические исследования. 1997. №10. С. 78-87.*

27. Бурлука О. В. Самоосвіта особистості як соціокультурне явище: *автореф. дис. канд. філос. наук*. Харків. 2005. 16 с.

28. Теплых Л.В. Развитие самообразовательной деятельности студентов младших курсов вуза: На материале дисциплин гуманитарного цикла: *дис. канд. пед. наук: 13.00.01*. Казань. 2005. 204 с.

29. Коваленко Н. В. Формування самоосвітньої компетентності учнів основної школи сільської місцевості: *автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.09 «Теорія навчання»*. Суми. 2009. 292 с.

30. Копил О. А. Формування самоосвітньої компетентності у студентів немовних спеціальностей з використанням інформаційно-комунікаційних технологій: *дис. на здоб. наук. ступеня канд. пед. наук 13.00.02*. Чернігів, 2012. 240 с.

31. Bauer K.-O. Pädagogisches Handlungsrepertoire und professionelles Selbst von Lehrerinnen und Lehrern. *Zeitschrift für Pädagogik 44 (1998) 3. S. 343–359.*

32. Занюк С. С. Психологія мотивації. *Навч. посіб.* Київ: Либідь. 2002. 304 с.

33. Асеев В. Г. Мотивация поведения и формирование личности. М. : Мысль. 1976. 158 с.
34. Леонтьев А.А. Основы психолингвистики. М.: Смысл. 1997. 287 с. С. 225.
35. Атанов Г. А. Обучение и искусственный интеллект, или основы современной дидактики высшей школы / Г. А. Атанов, И. Н. Пустынникова ; под ред. Г. А. Атанова. Донецк : Изд-во ДонНТУ. 2004. 50 с.
36. Eysenck, M.W. Principles of Cognitive Psychology / Eds. M.W. Eysenck, S. Green, N.Hayes. 2-nd ed. Padstow, Cornwall, UK: TJ International Ltd. 2001. 436 p.
37. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості. Підручник. К.: Міленіум. 2006. 346 с., С. 98-99
38. Зимняя И. А. Психология обучения иностранным языкам в школе. М.: Просвещение. 1991. 222 с.
39. Мудра О., Березюк О.С. Проблема формування рефлексивних умінь у дидактичній підготовці майбутніх учителів. *Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном : збірник наукових праць / за заг. ред. д.п.н., проф. С. С. Вітвицької, к.п.н., доц. Н. М. Мирончук*. Житомир. Вид-во ЖДУ ім. І.Франка. 2014. С. 113-116.
40. Растянников А. В. Рефлексивно-творческий подход и организация психологической службы в системе образования [Электронный ресурс] Режим доступа : http://psychol.ras.ru/ponomarevabstracts_rus/Sessions/Rastyannikov.Html.
41. Гальперин П. Я. Психология мышления и учение о поэтапном формировании умственных действий. *Исследования мышления в советской психологии*. М. 1966. 248 с.
42. Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов» : для студентів 5 курсу ф-ту «Референт-перекладач», які навчаються за спец. 035 Філологія (Переклад) / Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики пер. ; авт.-упор. І.Ю. Гусленкко]. Харків : Вид-во НУА. 2018. 64 с.
43. Безпалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. М.: Педагогика. 1989. 191 с.

44. Монахов В.М. Технологические основы проектирования и конструирования учебного процесса. Волгоград. Перемена. 1995. 152 с.
45. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи. *Підруч. [за модульно-рейтинговою системою навчання для студ. магістр.* К. : Центр навчальної літератури. 2006. С. 190-191.
46. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 року № 40-IV
47. Великий тлумачний словник сучасної української мови / за ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь: Перун. 2005. 1728 с.
48. Захарченко В., Албул А. Інноваційний процес, опыт и перспективы. *Бизнес Информ.* 2000. № 3. С. 29–32
49. Портер М.Э. Конкуренция. М.: Издательство Дом «Вильямс». 2005. 608 с.
50. Rogers E. Diffusion of Innovations, 5th Edition / Everett M. Rogers. – NY: Simon and Schuster. 2003. – 576 p., с. 281
51. Волкова П. Педагогіка. *Посібник.* К.: Вид. Центр «Академія». 2001. С. 403.
52. Світові інновації. *The Economist.* [Електронний ресурс]: Режим доступу до журналу : www.innovations.com.ua, с. 23
53. Дубасенюк О.А Інноваційні навчальні технології – основа модернізації університетської освіти. *Освітні інноваційні технології у процесі викладання навчальних дисциплін: Зб. наук.-метод праць / За ред. О.А. Дубасенюк.* Житомир: Вид-во ЖДУ. 2004. С. 3-14.
54. Гуревич Р.С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід. *Навчальний посібник / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, Л. С. Шевченко ; за ред. Гуревича Р. С.* Вінниця. ТОВ фірма «Планер». 2012. 348 с.
55. Дичківська І. М. Інноваційні організаційно-педагогічні технології. *Навч. посіб.* К. : Академвидав. 2004. 352 с.

56. Буркова, Л. Ключ до управління: Класифікація педагогічних інновацій як елемент механізму керування інноваційним процесом в освіті. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2000. №1. С. 31–37.

57. Буданова Е.А. Методика обучения переводу на основе лингвокогнитивных моделей (начальный этап, языковой вуз): *дис...канд.пед.наук: спец.13.00.02 «Теория и методика»*. М. 2001. с. 211

58. Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність. Ужгород : *Інформаційно-видавничий центр ЗІППО*, 2007. 364 с.

59. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: *Наук. – метод. посібн.* / О.І.Пометун, Л.В.Пироженко. За ред. О.І.Пометун. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. с. 192, С. 103

60. *Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов»* : для студентів 5 курсу ф-ту «Референт-перекладач», які навчаються за спец. 035 Філологія (Переклад) / *Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики пер. ; авт.-упор. І .Ю. Гусленко]*. Харків. Вид-во НУА, 2018. 64 с.

61. Гречановська О. В. Педагогічна система формування конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей. *Монографія*. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ». 2018. 437 с.

62. Mead G. H. *Mind, Self, and Society from the Perspective of a Social Behaviorist* / George H. Mead ; [ed. by Charles W. Morris]. Chicago : University of Chicago, 1934. 390 p.

63. Кічук, Н. В. Ігрове проектування як інтерактивна дидактична технологія підготовки фахівців. *Наука і освіта*. 2005. №3–4. С. 61–65.

64. Коджаспирова Г. М. *Словарь по педагогике*. М.: ИКЦ «МарТ». 2005. 659 с.

65. Бьюзен Т. Супермышление / Т. Бьюзен; пер. з англ. Е. А.Самсонов. - 2-е изд. Мн.: Попурри, 2003. 304 с.

66. Сисоєва С. *Особистісно зорієнтовані технології: метод проектів // Підручник для директора*. 2005. № 9-10. С. 25-31.

67. Полат Є.С. Метод проектів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://docs.google.com/document/d/13xOCJ50yaEkIzYq2kuRf3nbzVDewu6fcIkMzFqyrq4/edit?pli=1>
68. *Енциклопедія освіти* / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
69. Ніколаєва С. Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці). *Навчальний посібник*. Київ. Ленвіт, 2008. 258 с
70. Коpecь Л. Класичні експерименти в психології. *Навчальний посібник*. Київ. Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 283 с.
71. Бевз Г. М. Основні положення щодо проведення тренінгів / Г.М. Бевз, О.П. Главник [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/school/method/technol/598/>
72. Вачков И. В. Основы технологии группового тренинга. *Психотехники : учебное пособие. Изд. 2-е, перераб. и доп.* М. : Издательство «Ось-89», 2001. 224 с.
73. Кукшин В. Ігрові технології. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://osvita.ua/school/method/technol/759/>

Додатки

*Додаток 1**Психолого-педагогічний аналіз діагностики опитування учнів 5-х класів Гуманітарної гімназії №1 ім. М. І. Пирогова Вінницької міської ради*

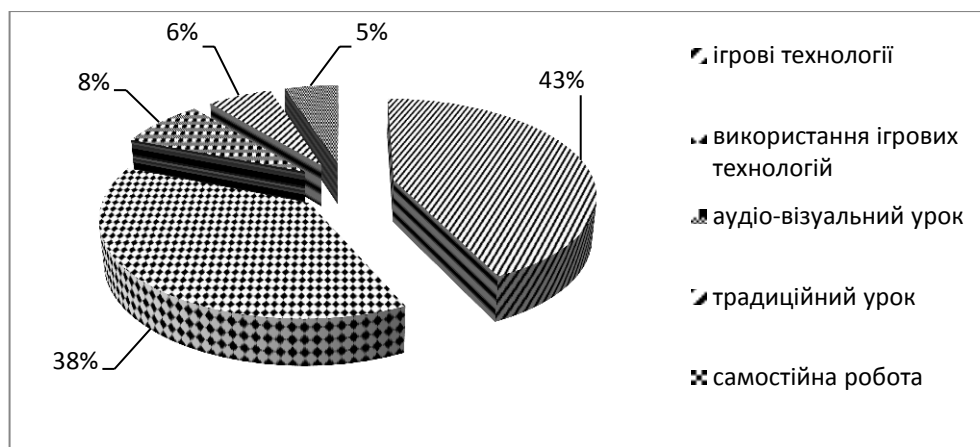
Одним із компонентів розвитку самоосвітньої компетентності вчителів іноземної мови є рефлексивний компонент, сформованість якого необхідна при роботі з учнями в процесі навчання іноземної мови в 5-му класі. Перехід з початкової у середню школи є доволі складним періодом для самої дитини. П'ятий клас – це кінець дитинства, період, що безпосередньо передує підлітковому. У цей час діти відкриті і довірливо ставляться до дорослих, визнають їх авторитет, чекають від учителів, батьків та інших дорослих допомоги і підтримки. Це відкриває великі можливості для виховних впливів. У 5-му класі діти переходять до нової системи навчання: «класний керівник – учителі-предметники», уроки проходять у різних кабінетах. Психологічні особливості молодшого підліткового віку дуже різноманітні та доволі складні для розуміння вчителів.

Основною характеристикою молодшого підлітка в цей період є

- відмежування від усього підкреслено дитячого, набуття почуття дорослості;
- пошук власної унікальності, пізнання власного «Я»;
- змінюється навчальна діяльність на спілкування, пошук друзів, однодумців, компаній;
- намагання зрозуміти власне Я»;
- висока розумова активність, яка здатна розвиватися тільки в діяльності, що викликає позитивні емоції, відсутність адаптації до невдач, статусу «гіршого»;
- вплив на мотивацію позитивних чи негативних результатів;
- крайня емоційна нестабільність підлітка спровокована фізіологічними особливостями пубертатного віку, підвищена стомлюваність;
  - соціалізація, що проявляється через потребу гідного становища в колективі однолітків, в сім'ї, прагнення уникнути ізоляції, обзавестися вірним другом;
  - підвищений інтерес до питання про справедливість та «співвідношенні сил» у класі;
  - переоцінка своїх можливостей, реалізація яких передбачається у віддаленому майбутньому, відсутність авторитету віку;
  - відраза до необґрунтованих заборон, сприйнятливості до промахів учителів;
  - підвищений інтерес до фізичних загрузок, спорту;
  - вимогливість до відповідності слова і діла.

Перелік вікових характеристик дає можливість вчителю віднайти підхід до запровадження інноваційних технологій. При опитуванні учнів 5-го класу (34 чол.) було поставлено запитання «Відвідування якого уроку вас зацікавить: традиційний, ігрові технології, з використанням комп'ютерних технологій, аудіо-візуальний урок, самостійна позакласна робота» на 43% надали перевагу ігровим технологіям; 38% - з використанням комп'ютерних технологій; аудіо-візуальний урок обрало 8% учнів; традиційні технології навчання подобаються 6% учнів; 5% - самостійна позакласна робота. Для зручності представляємо опитування гістограмою.

Отже, аналізуючи відповіді учнів 5-го класу та як видно з гістограми можна зробити висновок, що учні віддають перевагу ігровим технологіям, що відповідає їх віковим особливостям але при цьому вчитель має розуміти, що уроки на яких використовується командна робота мають бути під контролем учителя. При цьому вчитель має викликати довіру в учнів, стратегічно підходити до завдань із розвитку мислення, усного та писемного мовлення учнів, забезпечити під час уроків неодноразове повторення матеріалу.

Гістограма опитування учнів 5-го класу

Під час впровадження ігрових технологій на уроках з іноземної мови, для даної вікової категорії, опиратися потрібно на розвиток здібностей учнів та на розвиток *самостійного мислення*. В цей час учні вчать виділяти головне і узагальнювати інформацію, розрізняти головне від другорядного, порівнювати, робити висновки, доводити. Зміст навчального матеріалу повинен бути спрямованим на розвиток гнучкості, критичності, перспективності мислення. В цей час механічна пам'ять відходить на друге місце. Матеріал добре засвоюється в формі питань і відповідей, матеріал подається невеликими порціями – абзацами з виділеними висновками, складний матеріал подається з розважальними фрагментами, графічні ілюстрації повинні бути конкретними і пояснювати певну ситуацію. Важливим у цей віковий період є наочний матеріал, тому, орієнтуючись на ігрові технології вчитель має використовувати наочний матеріал, інструктажі, картки-опори, зразки виконання, власні приклади.

Додаток 2

Психолого-педагогічний аналіз діагностики опитування учнів 10-х класів Гуманітарної гімназії №1 ім. М. І. Пирогова Вінницької міської ради

Особливістю учнів старшої школи є включення в новий тип діяльності – навчально-професійний. Навчальна діяльність для учнів цієї вікової категорії є засобом реалізації життєвих планів. Така діяльність спрямована на структурну організацію і систематизацію індивідуального досвіду шляхом його розширення та поповнення. В цьому віці навчальна інформація може бути осмислена самостійно і учні здатні самостійно обирати форми здобуття інформації, тому було недоцільним проведення опитування щодо методів проведення уроку. В цей період розвиток пізнавальних процесів досягає достатньо високого рівня і нарівні з дорослими виконують розумову роботу. Якісно змінюється мислення, досягаючи теоретичного рівня. Підлітки тепер завжди намагаються порівняти різні теорії, точки зору, тобто «докопатися до істини». Розвиток пізнавальних процесів досягає достатньо високого рівня і нарівні з дорослими виконують розумову роботу. Якісно змінюється мислення, досягаючи теоретичного рівня. Підлітки тепер завжди намагаються співставити різні теорії, точки зору, тобто «докопатися до істини». Проаналізувавши психологічні особливості учнів 10-х класів, дійшли висновку, що доцільним буде проведення тесту на визначення стилів навчання.

Для відбору та застосування ефективних інноваційних технологій для учнів 10-х класів було використано тест П. Хоні і А. Мамфорда «Стили навчання» (Додаток А). Автори виділяють чотири стилі схильності до навчання: активісти, мислителі, теоретики, прагматики.

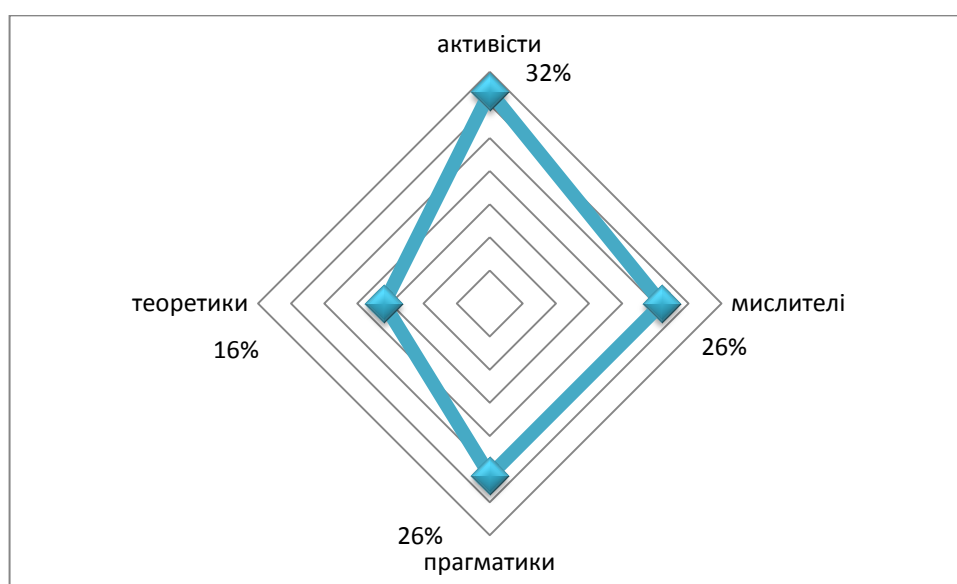
Результати такого тестування сприяє вибору методів навчання, сприяє побудуванню продуктивного та безконфліктного спілкування. У нашому випадку це дасть змогу визначити

схильність учнів до стилів навчання і дасть змогу зрозуміти ефективність впровадження інноваційних технологій. У тестуванні прийняли участь 64 респонденти.

Для кращого сприйняття результати тестування учнів 10-их класів представлені діаграмою на діаграмі.

Отже, найбільший відсоток учнів відносяться до *активістів* (32%), які люблять ділитися досвідом; отримувати відгуки на свою роботу; відкриті до спілкування з викладачем; здатні застосовувати теорію на практиці; люблять свободу дій, творчі завдання та конкурси але при цьому не схильні до теоретизації, тобто і до самостійного засвоєння знань, що є особливістю цього віку. Такі учні не сприймають абстрактні поняття та навчаються за підручниками так як вони є імпульсивними, нездатними довести до кінця розпочату справу, швидко набридають одноманітні види діяльності.

Отже, це є учні, які схильні до самостійного засвоєння знань за допомогою інноваційних та інтерактивних методів навчання.

Діаграма опитування учнів 10-го класу

Відповідну кількість відсотків складають *мислителі* (26%) – мають здатність до пояснень та дискусій, люблять участь в обговореннях; важливими для них є чіткість та ясність та достатність часу для роздумів але вони не сприймають заняття, направлення на вирішення задач; виконання ролей (симуляції); оцінки іншими учасниками, такі особи схильні до самоосвіти та саморозвитку, так як здатні приділяти достатньо часу для отримання інформації.

Прагматики (26%) – позитивно ставляться до дискусій в невеликих групах; вирішення практичних проблем; участі у експериментах але не сприймають оцінювання себе іншими; викладачів з авторитарним стилем навчання; систематизацію будь-чого; вважають, що практика повинна бути пов'язана з теорією.

Учні, які відносяться до групи *теоретиків* (16%) – здатні створювати загальну теорію на основі окремих випадків та до теоретичних роздумів і експертних оцінок; гарно систематизують здобуті знання але їм не притаманна участь до роботи в групах; симуляції та рольові ігри; самостійність; без бажань виконують комунікаційні справи.

Інтерактивні технології навчання**Тема: «Reasons to learn English...»**

5 клас

Мета уроку: розвиток мовленнєвих здібностей.*Другорядна мета:* розвиток навичок говоріння.

Завдання: створити умови для правильного узагальнення даних та роботи висновки; розвивати навички вміння оцінювати непередбачувані ситуації та розвиток вмінь окреслювати головне; сприяти розвитку творчого ставлення до вивчення іноземної мови; мотивувати до пізнавальної діяльності та вивчення англійської мови.

Обладнання: аркуші А4, кольорові олівці.*Тип уроку:* комбінований урок.*Зміст уроку***1. Початок уроку (цільове призначення: організація уроку)**

The topic of the lesson is “Reasons to learn English...”.

Today we are going to talk about your reasons for learning English and what you want to do with your knowledge in the future. We are going to travel.

Warm-up. Введення учнів в атмосферу іноземного спілкування.

What countries speak English as their main language?

In which country English is spoken the most?

Today we will also create a travel map in English.

*Контроль домашнього завдання:***Гра «Ланцюжок» (зворотній переклад тексту з української мови на англійську мову).**

Фото 1. Робота на інтерактивному уроці (5-й клас)

2. Основна частина уроку.

Завдання для учнів: намалювати «Мапу подорожі по вивченню англійської мови», яка має бути зображена у вигляді мапи туриста, пункти призначення якої з'єднуються дорогами. Для складання маршруту є виконання обов'язкових завдань та тих, які учні, в процесі роботи, вигадують самостійно.

До обов'язкових завдань відносяться такі пункти, які також між собою поєднуються дорогою:

1) з якою метою здійснюється маршрут вивчення англійської мови (мета має бути короткою та лаконічною, викладена англійською мовою);

2) завдання, які ставить перед собою учень в процесі вивчення англійської мови;

3) «збір у подорож» - несе у собі психологічний елемент, адже пропонується учневі визначитися, хоче він «подорожувати» один чи бажає взяти друзів (вписати імена друзів англійською мовою).

4) «п'ять зупинок» - учням пропонується написати назви «зупинок», які будуть пов'язані з англійською мовою та коротко розповісти про них. Процес складання «зупинок» має складати «маршрут», який учні мають планувати від простого до складного (на їх думку). «Зупинки» можуть мати абсолютно незвичні назви і вчитель повідомляє, якщо назва буде незвичайна та цікава – тоді всі підуть по запропонованому маршруту. Головна вимога – запропоновані теми мають стосуватися англійської мови та все, що з нею пов'язано.

5) «відхилення від курсу» - включає в себе відгалуження від основного маршруту, теми які можуть бути фантастичними (наприклад, зоопарк космічних тварин або зупинка машини часу і т.п.).

Заключна частина

1. Підбиття підсумків роботи на уроці та оцінювання учнів.

2. Пояснення домашнього завдання.

Тема: «Sport in our life»

5 клас

Мета уроку: активізувати вживання лексики по темі, формування в учнів мотивації до самостійного засвоєння знань; інформування про важливі сторони спорту; розвиток комунікативного спілкування в групах; популяризація спорту серед молоді.

Другорядна мета: розвиток навичок говоріння.

Завдання: сприяти розвитку творчого ставлення до вивчення іноземної мови; мотивувати учнів до пізнавальної діяльності та вивчення англійської мови.

Обладнання: проектор або ПК, презентація Power Point, набір кольорових стікерів, оранжевий м'ячик.

Тип уроку: комбінований урок.

Motto of the lesson:

«A sound mind in a sound body»

Хід уроку

Procedure

I. Підготовка до сприйняття іншомовного мовлення

I. Introduction

1. Початок уроку (цільове призначення: організація уроку)

The topic of our lesson is «Sport in life» and I'd like you to answer several questions on it.

Warm-up. Введення учнів в атмосферу іноземного спілкування.

1. Do you like sport?
2. What sport do you prefer?
3. What games do you like to play?
4. What activities don't you like?
5. What are the most popular sports in Great Britain and the USA?
6. What are the most popular sports in Ukraine?
7. How do you think why people go in for sports?

Контроль домашнього завдання:

Гра «Апельсин» «Orange» (слова та звороти з теми спорт).

(Активізація лексики за темою «Спорт»)

You hear the word "SPORT", what do you associate with it?

Thank you very much for your activity!

Основна частина уроку

Main part of the lesson

2.1. Введення нової лексики та закріплення вивченої.

2.2 Тренування лексики

I suggest that we should play a game

Етапи проведення інтерактивного уроку.

- ✓ Учні розділяються на команди.
- ✓ На дошці зображується дерево (схематично малюється, проектується проектором, на ватмані великих розмірів або на екрані за допомогою програми Paint).
- ✓ Командам роздаються кольорові папірці (кожна команда має свій колір) або дискусійний варіант з використанням ПК.
- ✓ Вчитель повідомляє учням про те, що це дерево поділене на зони, які відповідають завданням (наприклад, завдання – напишіть види спорту; напишіть спортивний інвентар тощо). Таких зон на дереві може бути стільки, скільки завдань забажає дати вчитель.
- ✓ Кожній команді пропонується написати відповіді, оскільки це завдання спрямоване більш на когнітивну діяльність учнів, ніж на оцінювання, пропонується необмежена кількість відповідей, але не менше двох на кожне завдання.
- ✓ Відповіді, які команда записує на папірці, прикріплюються на дерево, імітуючи «листки», які висять.
- ✓ По закінченню завдання вчитель зачитує кожну відповідь і проходить загальне обговорення відповіді (хід обговорення викладач визначає відповідно психологічній ситуації в класі та між студентами, щоб не спровокувати конфлікт).
- ✓ Визначається правильність відповіді завданню. Якщо відповідь на «листку» написана з помилками, а її значення не аргументується командою, «листок дерева» чіпляємо під деревом або закриваються чорним полем.

Імітовані листки на дереві та під ним дають змогу візуально учням побачити в кінцевому результаті загальний рівень знань по заданій темі з англійської мови усього класу та окремих учнів. Вчитель може корегувати відповіді учнів під час дискусії, тому що, не маючи відповідних знань, учні можуть при правильній відповіді не мати мовних навичок щоб наводити аргументи.

Заключна частина

1. Підбиття підсумків роботи на уроці та оцінювання учнів.

2. Пояснення домашнього завдання.

Також на тему спорту пропонуємо до розгляду план-конспект уроку-на розвиток навички читання англійською мовою в 10- му класі.

План-конспект уроку граматики англійської мови в 10 класі

Тема уроку: Спорт в нашому житті

Тип уроку: урок читання

Мета уроку:

Практична: перевірити навички читання та засвоєння ЛО по темі « Спорт у нашому житті»; узагальнити лексичний матеріал з теми «Спорт у нашому житті»;

Освітня: удосконалити і систематизувати навички в усному мовленні, читанні по темі «Спорт у нашому житті» за допомогою різних видів вправ та технік читання.

Розвиваюча: розвивати мовну здогадку і мовленнєву реакцію учнів; розвивати логіку мислення, пам'ять, творчість .

Виховна: виховувати самостійність і зацікавленість учнів у вивченні англійської мови.

Обладнання: презентація Power Point, тексти для читання, онлайн платформа «Padlet»

План уроку:

- I. Вступна частина
  - 1) Привітання, організаційний момент
  - 2) Перевірка домашнього завдання
- II. Основна частина уроку
  - 1) Перегляд презентації «Асоціації зі словом спорт»
  - 2) Виконання вправи розвиток вмінь читання: « Reading for gist»
  - 3) Виконання вправи на розвиток вмінь читання : « Reading for detailed comprehension»
  - 4) Виконання вправи на розвиток усного мовлення: « Дискусія»
- III. Розвиток навичок усного мовлення, шляхом дискусії та творчого завдання на онлайн платформі « Padlet»
  - 1) Виконання завдання «Уявіть себе організаторами дня-розваг для дітей. Перерахуйте види спорту, які ви включили до переліку».
- IV. Заключна частина уроку
  - 1) Пояснення домашнього завдання;
  - 2) Підведення підсумку;
  - 3) Виставлення оцінок та їх аргументація.

Хід уроку:

I. Вступна частина. (3 хв)

1) Організаційний момент

T: Good morning, students. Sit down, please. I am glad to see you. Our today's lesson is dedicated to «Sport»

2) Перевірка домашнього завдання

T: Last time we spoke about the types of sport and the role of it in our life. What was your home task?

P1: Our home task was multiple matching. Match the definitions with the names of the sports on the card and make up our own sentences with the following collocations.

T: That's it. So, now, I ask you to read the first sentence and your own example. P1, start, please.

(учні по черзі зачитують речення)

II. Основна частина уроку. (30 хв)

1) Перегляд презентації « Асоціації зі словом спорт»

T: Pupils, have a look at the board. Give me one word that comes to your mind when you see these pictures.

S1: Sport

T: Exactly. Are these sports popular in Ukraine?

S2: Yes, sure.

T: What sports do you watch?

S3,4,5 дають свої відповіді.

2) Виконання вправи “Reading for gist”

a) Pre-teach vocabulary

T: Now, have a look at the screen again. What can you see in the first picture?

CCQ: 1. Is it a computer?

S:No

T: Can we connect it to a screen?

S: Yes

T: Is it a tool for playing games?

S: Yes

T: It's a game console-a piece of electronic equipment for playing games on.

T: Look at the second picture.

CCQ:

T:Are these things used in sports?

S: Yes

T: Can we find the following tools in our gyms?

S: Yes

T: The word is equipment-necessary items for a particular purpose.

Look at the next picture, please.

CCQ: 1. Does the player get a point?

S: Yes

T:2. Does the player help his team to win?

S: Yes

T: The phrase is –to score a goal- to win or get a point in a competition, sport or game.

Have a look at the fourth picture.

CCQ: 1. Is the person a player?

2. Is he a winner of the competition?

S:No

3. Does he decide who is the winner?

S: Yes.

Фото 1. Учні 10 класу виконують вправи на розвиток читання

T: A judge- the person who officially decides who is the winner of the competition.

b) Reading :

T: Look at the next slide. Before reading the text I want you to look at the headlines and pictures. After reading the text you are to match the picture to the headline. Write your answers on the cards. So, should we write anything right now?

S: No, first read and then match.

T: Great! You have one minute. Start, please. Ok, now, have a look at the pictures, match them to the headlines.

S1: Picture one refers to “ Wii Sports”

S2: Picture 2 refers to “ Freestyle football”

S3: Picture 3 refers to “ Disc Golf”

3) Виконання вправи на розвиток умінь читання «Reading for detailed comprehension»

T: I want to draw your attention to the screen. Before reading the texts, I want you to look at the sentences on the right on the right. While reading the text, decide if the sentences are true or false. Go!

T: Your time is up. Discuss the answers with your partner. Agree or disagree.

Now, let’s have a look at the screen. Do you have the same answers? Do you have any questions? Great! Have a look at the board.

4) Виконання вправи на розвиток усного мовлення « Дискусія»

T: Have a look at the board. Discuss the following questions:

- Which of these sports do you think the most difficult? Why?
- Which of the sports is the least difficult? Why?

Фото 2. Учні 10-го класу на дискусії з розвитку мовлення

I. Розвиток навичок усного мовлення шляхом дискусії та творчого завдання на онлайн платформі «Padlet».

T: Now, click on the link of my padlet platform. You can write straight here clicking on the plus. Imagine you are planning a day out for a group of children, make a list of sports to keep the children entertained. Work in groups of three.

S: Students share their ideas in groups.

II. Заключна частина уроку.

1) Пояснення домашнього завдання.

T: Pupils, listen attentively to your home task. It is a kind of a summary of all the material on this topic. In groups, write a presentation about an unusual kind of sport.

2) Підведення підсумку

T: Well, pupils, what have you learnt today?

P1: *We have revised different types of sport*

T: Who can name the types of sport that have been mentioned today?

P2: *Tennis, football, boxing, ice hockey, basketball and so on.*

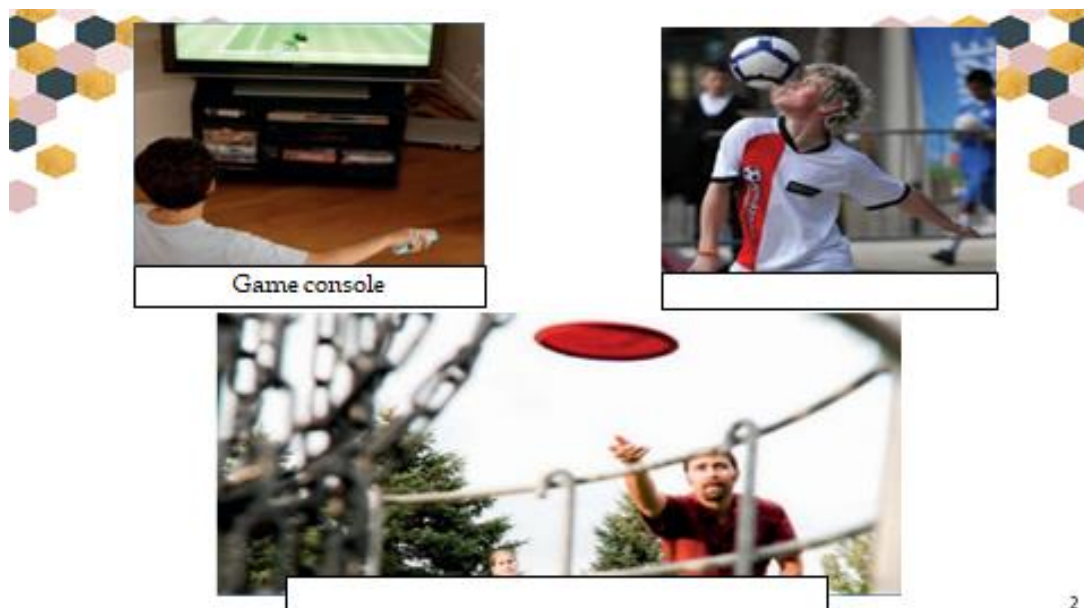
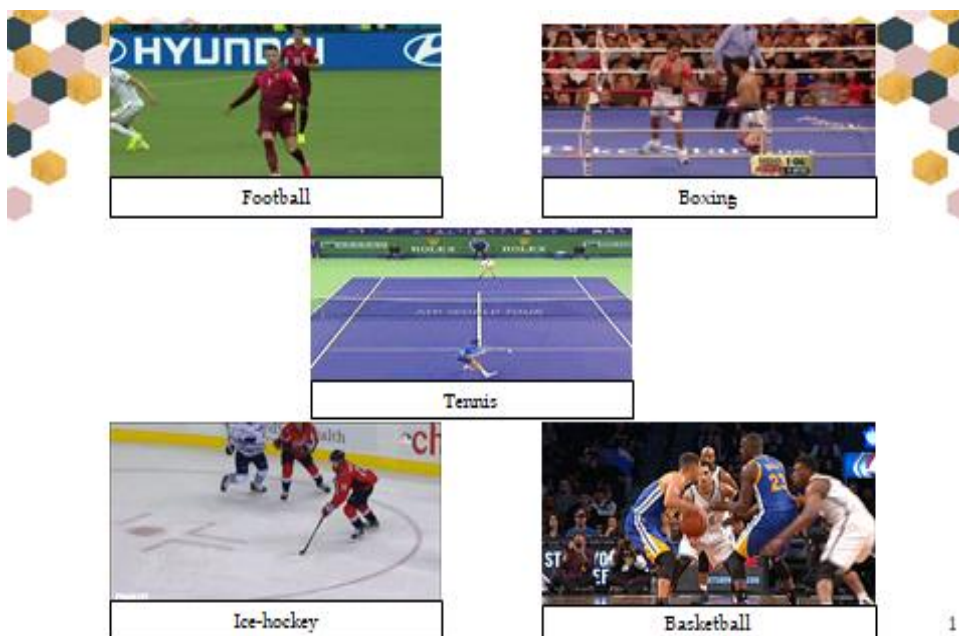
T: Wonderful, thanks.

3) Виставлення оцінок та їх аргументація.

T: Some pupils receive excellent marks for the lesson.. They are S1, S2, S3, S4, and S5. You did your homework without mistakes and you have been very active today. Some of you receive good marks. S6, S7, S8 you should be more active next time. . S9, S10,S11 you have made several mistakes while reading the text.

Now, if you have no questions, our lesson is over. Have a nice day!

Презентація до теми «Спорт в житті людини»

Nintendo's Wii Sports is the best-selling computer game of all time. You can play tennis, baseball or golf, go bowling or do boxing. You don't run around or get tired, however. You do everything by moving your arm and pressing a button on your games console. It's also a good social activity and many people organise gaming parties with their friends. But there is a downside: at least ten people in the UK injure themselves playing Wii Sports every week and have to go to hospital. There are also hundreds of cases of broken furniture, broken windows and injured pets! Some people call this new 21st century problem 'Wii-it-is'.

The game of golf is more than 250 years old. But for the 21st century version of the game, you don't need any expensive special equipment. Players don't hit a ball; they throw a plastic disc towards the 'hole' - which is actually a metal basket. The winner is the player who reaches the 'hole' with the lowest number of throws. More than half a million people around the world now play the game. There are more than 1,000 disc golf courses in 40 countries - many of them in public parks. It's a great way to get exercise in the fresh air.

In Freestyle football there are no teams, you don't kick the ball, and you never score a goal. Freestyle footballers try to keep the ball in the air using any part of their body. Some people describe it as a mixture of breakdancing and football. Judges give points for ball control and original moves. John Farnworth, from Lancashire in the north of England, was the world's first Freestyle champion: in 2011 he ran the London Marathon (42 km) in 12 hours 15 minutes, keeping a ball in the air all the way!

Match the picture the title

Wii Sports

Disc golf

Freestyle football

Decide if the sentence is true or false

1. Will sports is good for playing with friends.
2. You can play freestyle football in the park.
3. You can play freestyle football on your own.
4. Will sports is likely to result in injuries .
5. Disc golf is similar to dancing in some ways.
6. You can play freestyle football in many countries.

Answers: 1. True , 2. False, 3. True , 4. True, 5. False, 6. False

Work in pairs and discuss

- Which of the three sports do you think the most difficult. Why?
- Which of the three sports is the least difficult. Why?

Додаток 4

Уроки з елементами тренінгів та CELTA .
Тема: «Choosing a career»

10 клас

Фото 3. Початок уроку «Choosing a career»

Мета уроку: систематизація та узагальнення лексичного матеріалу в усному мовленні; розвиток навичок мовлення та письма; зацікавлення вивченням англійської мови; формування в учнів мотивації до самовизначення в професії; інформування про вибір професії та значення англійської мови в її виборі; розвиток комунікативного спілкування та лексичне збагачення.

Другорядна мета: розвиток навичок говоріння.

Завдання: створити умови для розвитку самовизначення в професії; активізувати лексичний матеріал, мовленнєву та мовно-розумову діяльність учнів: діалогічних та монологічних висловлювань; описувати якість і риси різноманітних професій, виявляти

покликання та якості особистості, необхідні для даної професії; розвивати лексичні навички, навички роботи в парах і малих групах; розширювати соціокультурну компетенцію учнів, їх кругозір; допомогти зрозуміти важливість кожної професії.

Тип уроку: комбінований урок з елементами тренінгу.

Хід уроку

Procedure

I. Підготовка до сприйняття іноземного мовлення

I. Introduction

1. Початок уроку (цільове призначення: організація уроку)

The topic of our lesson is «**Choosing a career**»

Warm-up. Введення учнів в атмосферу іноземного спілкування.

To start with we are going to talk about Professions. Please, name as many jobs for each letter as you can.

(учні називають професії)

E.g. P – postman, pilot, programmer

R – receptionist

O – operator

F – firefighter, florist

E – economist, engineer

S – seller, sailor, spaceman

S – soldier, surgeon

I – interpreter

O – official

N – nurse, nanny

S – social worker, scientist

Основна частина уроку

Main part of the lesson

2.1. Введення нової лексики та закріплення вивченої.

2.2. Тренування лексики

I invite you to the store

Фото 4. Учні виконують тренінгові вправу «*Shop professions*»

Тренінгова вправа «Shop professions» («Магазин професій»)

Мета вправи – визначення професійних якостей, які мають бути притаманні майбутнім фахівцям.

Вчитель проектує або записує на дошці англійською мовою якості фахівця, предмети, одяг, спорядження, особливості тієї професії, яку він хоче «продати», наприклад – «sensitive, white

coat, scalpel, temperature» – відповідно, якщо учень скаже «doctor» - він може «придбати» цю професію. Кількість виставлених на продаж вчителем професій відповідає кількості учасників. Коли весь «товар» закінчиться, учнів розподіляють на мікрогрупи (3-4 чол.). тоді із одного магазину утворюють мережу «Магазину професій», де кожна мікро-група складає характеристики професій і та мікро-група, яка відгадає що «продають» їх суперники «купляє» професію та отримує за це бал. Характеристики професій не можуть повторюватися іншими але само професія може повторюватися декілька раз. Високу оцінку отримує та мікро-група, що «придбає» найбільше професій.

По закінченню відбувається обговорення.

Why did you choose the following professions?

What professions are popular nowadays? Why?

What professions will be in demand in the future? Why?

Заключна частина

1. Підбиття підсумків роботи на уроці та оцінювання учнів.
2. Пояснення домашнього завдання.

Тема: «Професії»

Мета. Повторити та активізувати ЛО. Удосконалити навички читання, діалогічного та монологічного мовлень. Розвивати пам'ять та увагу, інтерес до різних професій.

Cambridge CELTA Tutor Assessment of Teaching Practice

Name	Main lesson focus	Level	Date	Mins	Sts	TP No.
Uliya	Lexis	Pre-Int	16/07/2020	45	4	6
Overall Planning comment						
Aims: The main aim is clear and appropriate.						
Procedure: The procedures and staging are clear and detailed. Well done.						
Language analysis: Anticipated solutions with meaning could also include CCQs. Your CCQs to check the meaning are fine.						
Materials: The materials are clear, bright and designed to meet your lesson aims.						
Overall Lesson comment						
Overall, it was a useful lesson for the learners. The context was set up quite effectively. There was some clarification of the TL. Generally, you managed to follow the TTT framework for vocabulary. You also drilled the TL and asked some relevant CCQs. Remember to convey the meaning before you ask your CCQs. You provided with some good practice too. It's a good idea to do the individual work in the main room and then send them to the rooms for discussions, otherwise, they start talking straightaway, get confused and do something different.						

Strengths
<ul style="list-style-type: none"> ● Clear and accurate lesson planning that aims at reaching your lesson aims (4a, 4b, 4c, 4e); ● Better context set up (2c) ● Comfortable pacing for the learners and good timing (5i,5k, 5d) ● Well done making the feedback visual and clear for the learners and discussing potential problems with the answers for the CP tasks (5h) ● Good amount of useful practice tasks (2g) ● Task set up was definitely clearer. Good timing, clearer ICQS (5f, 5g). Keep working on that to do that consistently. ● There was some error correction, but remember to focus more on the TL (2b)

Overall, for this stage of the course, this lesson was: TO STANDARD

Signed (tutor): Ganna Basarab

Cambridge CELTA Lesson Plan Cover Sheet

Name	Main lesson focus	Level	Date	Mins	Sts	TP No.
Uliya	Lexis	Pre-Intermediate	16/07/2020	45		4
Main Aim		To introduce and practice vocabulary concerning the topic "Employment"				
Secondary Aim		To develop speaking skills through the discussions based on the content of the exercises				
Personal Aims		In this lesson, I will be working on improving my instructions. I will try to set up clear tasks.				
How does this lesson cater to the students' needs, backgrounds, interests and learning preferences?			Materials			
The vocabulary phrases prepared for student's needs as they are trying to improve their communicative skills. The following vocabulary aims to refresh their knowledge and clarify misunderstanding of some phrases. They need these phrases in everyday life.			PowerPoint presentation Breakout rooms Padlet platform Word documents			

What assumptions do you have about learners which are relevant to today's lesson?				
They must have met some of the phrases before. I hope that they will be sharing their ideas discussing the use of the phrases with partners.				
Anticipated Problems		Anticipated Solutions		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Students may have technical difficulties. 2. Students may have difficulties with the use of Padlet platform 3. Problems with instructions. 4. Students can confuse some vocabulary items matching them to the wrong pictures 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Encourage students helping them to solve the problems if they need it. 2. Plan alternatives(Power point presentation, share the screen, ask students to take the photo) 3. Try to give short, step-by-step instructions and use CCQs. 4. Clarify that in the feedback through CCQs 		
Stage name + aim	Timing + interaction	Procedure	Problems and solutions	Tutor comment
Pre-lesson				
[Consider a 'welcome' or transition slide or mini-task, especially if you're the first teacher. Ask all students present to type their name in the chat box. Take note of names.]				
Stage name: Lead-in Stage aim: to anticipate what the lesson will be about	T-WC Whole class	Teacher:Greeting PPT (share screen, slide 1 Name me one word that comes to your mind when you see these pictures. (work, career, employment) To be specific we will talk about things that influence our career choice. Show them slide 2	Prob: Some students will have difficulties with guessing Sol:Try to clarify with the help of ICQ giving step-by-step instructions and asking	

	3 minutes	<p>Give an example , I am a teacher . There are some things I love about my job, working with children, my colleagues, long holidays ,some things are not so good. But let's be positive.</p> <p>Questions: Do you have any positive things in your job? (just yes or no)</p> <p>Are you happy with your job?</p> <p>.</p>	questions.	
<p>Stage name:</p> <p>Test One</p> <p>Stage aim:</p> <p>To find out what they already know or can do with the target language.</p>	6 minutes (Ind+group)	<p>PPT: Slide 3</p> <p><i>'Work individually'.</i></p> <p><i>'You have 3 minutes'.</i></p> <p><i>'Take photos of the slide'.</i></p> <p><i>'Go to breakout rooms and check answers with your partners'. Agree or disagree with your partner.</i></p> <p><i>'3 mins'</i></p> <p>Open breakout rooms.</p> <p>Monitor.</p> <p>Stop breakout rooms.</p>	<p>Prob: Some students will have difficulties with guessing and understanding.</p> <p>Sol: Other students may help.</p>	
<p>Stage name:</p> <p>Feedback/Teach</p> <p>Stage aim:</p> <p>Clarification (to clarify MFP of the TL(wth particular attention to anticipated</p>	<p>T-WC</p> <p>5</p> <p>Students (the whole class)</p>	<p>Feedback via nomination</p> <p><i>'Let's check the answers'</i></p> <p><i>'Compare you answers to the ones on the slide'</i> (slide with keys)</p> <p><i>'Do you have the same answers now?'</i></p> <p>Students check their answers by looking at the screen.</p> <p>Now have a look at my next slide. (pictures and several word combination we are focusing on)</p>	<p>Prob: Students may have a problem with matching.</p> <p>Sol: Provide them with precise clarification using CCQ.</p>	

problem areas concerning lexis)				
<p>Stage name: Test Two</p> <p>Feedback</p> <p>Stage aim: to provide controlled practice</p> <p>Feedback</p>	<p>T-WC</p> <p>4</p> <p>Students in groups</p> <p>5</p> <p>10</p>	<p>Please, have a look at my next slide. You will have to complete the following sentences with the phrases given on the right. Work 4 minutes individually.</p> <p>I invite you to the break out rooms. Discuss your answers with a partner. Agree or disagree.</p> <p>Open breakout rooms. Monitor. Stop breakout rooms.</p> <p>Have a look at the screen. Do you have the same answers? Do you have any questions?</p> <p>Now look at the slide , you are to write five sentences about you job now, or the job you would like to have.</p> <p>“In my job now,I have/don’t have.....</p> <p>“I’d like to have (a job with).....</p> <p>Discuss your ideas with your partner.</p> <p>Please share your ideas with the rest of the students.</p>	<p>Prob: Some students may choose the wrong phrases.</p> <p>Sol: we’ll clarify the issue during the feedback</p> <p>Prob:students may need more time to discuss the points.</p> <p>Sol: Set up time limits.</p>	

<p>Stage name: Freer practice</p> <p>Stage aim: To use the target language but this time in freer way, with a focus on fluency.</p> <p>Feedback</p>	<p>Students work in pairs 12</p>	<p>The link to my padlet platform is in the chatbox. Please write down Top 5 points that make a job a dream one.</p> <p>Open break out rooms.</p> <p>Monitor</p> <p>Stop break out rooms.</p>	<p>Prob: Students may not have enough time to cope with the task.</p> <p>Sol: Provide the students with the time they need to complete the task. .</p>	
<p>Post-lesson transition</p> <p>[Consider a 'lead-out' or transition slide. Give students a few minutes of a break and tell them when the next teacher's lesson will start. Make sure the next teacher has 'hosting' status.]</p>				

Cambridge CELTA Lesson Plan Grammar/Function Analysis

Cambridge CELTA Lesson Plan Lexis Analysis

LEXICAL SET:	Hypernym	
sick pay		
<p>1. Meaning:</p> <p>Define the meaning:</p> <p>Money given by an employer to someone who cannot work because of illness.</p> <p>State how you will convey the meaning:</p> <p>-She has been ill for so long.</p> <p>- Oh, yes! But she should get sick pay.</p> <p>State how you will check understanding:</p>	<p><i>Anticipated problem(s) with</i> MEANING: Students may translate it directly .</p>	<p>Solutions:: Highlight that sometimes the meaning of some words and phrases is not immediately obvious from looking at the individual words .</p>
	<p><i>Anticipated problem(s) with</i> FORM:</p> <p><i>Students may use the noun</i></p>	<p><i>The solution(s) for the anticipated problems:</i></p> <p><i>Highlight that we use the noun with the verbs get or receive.</i></p>

<p>CCQ:1. Do you pay money to someone? (No)</p> <p>2. Is money paid to you (yes)</p> <p>3. Do you stay at home and get money as you are ill? (yes)</p> <p>2. Form</p> <p><i>It is an uncountable noun. Usually used with get/receive sick pay.</i></p> <p>3.Pronunciation sɪk 'peɪ </p>	<p><i>with a wrong verb.</i></p>	
	<p><i>Anticipated problem(s) with PRONUNCIATION:</i></p> <p><i>Students may mispronounce the word saying the words separately.</i></p>	<p><i>The solution(s) for the anticipated problems:</i></p> <p><i>Highlight and drill pronunciation of the “connected speech”</i></p>
WORD 2: on- the- job training		Noun phrase
<p>1. Meaning:</p> <p>Define the meaning:</p> <p>The company you work for teaches you how to do the job.</p> <p>State how you will convey the meaning:</p> <p>-I like my new job so much! I am getting on-the-job training now.</p> <p>State how you will check understanding:</p> <p>1. Is it a form of training? (Yes)</p> <p>2..Does someone show you how to do a task?(Yes)</p> <p>3.Is the training happening while you are at work?(Yes)</p> <p>2. Form</p>	<p><i>Anticipated problem(s) with MEANING:</i></p> <p><i>Students may think that it is some qualification that you must have before getting a job.</i></p>	<p>Solutions: <i>Highlight the meaning of the phrase eliciting that it is the training that is given to an employee at the workplace while they are doing a job.</i></p>
	<p><i>Anticipated problem(s) with FORM:</i></p> <p><i>Students may use on-the job- training as a verb.</i></p>	<p><i>The solution(s) for the anticipated problems:</i></p> <p><i>Emphasise that we use this phrase as a noun .</i></p>
	<p><i>Anticipated problem(s) with PRONUNCIATION:</i></p> <p><i>Students may stress two words and pronounce –ing- ending.</i></p>	<p><i>The solution(s) for the anticipated problems:</i></p> <p><i>Highlight that the second word is stressed and we don't pronounce –g-.</i></p>

<p><i>Used as a noun in a sentence. (adjective+noun)</i></p> <p>Pronunciation</p> <p> 'ɒn ðə dʒɒb 'treɪnɪŋ </p>		
<p>Word 3: job security Noun</p>		
<p>1. Meaning:</p> <p>Define the meaning:</p> <p>When you know you'll have the job for a long time.</p> <p>State how you will convey the meaning:</p> <p>I don't want to stay in this company anymore. Their pay is low and they have no job security.</p> <p>State how you will check understanding:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Is your job permanent? (Yes) 2. Will you probably not lose it?(Yes) <p>2. Form (part of speech + specific features):</p> <p><i>Used as a noun (uncountable)</i></p> <p>3.Pronunciation</p> <p> dʒɒb sɪ 'kjʊərɪti </p>	<p><i>Anticipated problem(s) with</i> MEANING:</p> <p><i>Students may think the meaning is a group of people responsible for protecting a building.</i></p>	<p><i>The solution(s) for the anticipated problems:</i></p> <p><i>Highlight that the phrase means the state of having a job that is secure.)</i></p>
	<p><i>Anticipated problem(s) with</i> FORM:</p> <p><i>Students may use jobs security, the plural form of the verb job.</i></p>	<p><i>The solution(s) for the anticipated problems:</i></p> <p><i>Highlight that we use the whole phrase.</i></p>
	<p><i>Anticipated problem(s) with</i> PRONUNCIATION:</p> <p><i>Students may pronounce the word security producing e sound instead of ɪ.</i></p>	<p><i>The solution(s) for the anticipated problems:</i></p> <p><i>Highlight and drill the phrase.</i></p>
<p>Word 4: flexible working a noun</p>		
<p>1. Meaning:</p> <p>Define the meaning: A situation in which people choose the times they work so that they can do other things.</p>	<p><i>Anticipated problem(s) with</i> MEANING:</p> <p><i>Students may not know the meaning of the word</i></p>	<p>Solution:</p> <p><i>Highlight the meaning of the word flexible in the phrase.</i></p>

<p>State how you will convey the meaning:</p> <p>A good boss can help women by offering childcare and flexible working hours. .</p> <p>State how you will check understanding:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Can you change hours you work? (Yes) 2. Can a person work at home (Yes) 3. Do you have a flextime?(Yes) <p>3. Form (part of speech + specific features): An uncountable noun usually used in a phrase flexible working hours.</p> <p>3. Pronunciation 'fleksəb 'wɜ:kɪŋ </p>	<p><i>flexible in the phrase.</i></p>	
	<p><i>Anticipated problem(s) with FORM:</i></p> <p><i>Students may use flexible workings in plural</i></p>	<p><i>Solution: Highlight that we can only use flexible working as an uncountable noun.</i></p>
	<p><i>Anticipated problem(s) with PRONUNCIATION:</i></p> <p><i>Students may have a problem with the pronunciation of the adjective suffix -ible-</i></p>	<p><i>The solution(s) for the anticipated problems:</i></p> <p><i>Show the transcription on the board and drill the pronunciation.</i></p>
<p>REFERENCE MATERIAL USED:</p>		

Презентація до теми «Професії»

Future Simple (Will)	Be Going To
<p>decisions taken at the moment of speaking (on-the-spot decisions) <i>Since it's getting dark, I'll turn on the light.</i></p> <p>hopes, fears, threats, offers, promises, warnings, predictions, requests, comments etc, esp. with: expect, hope, believe, I'm sure, I'm afraid, probably etc. <i>I'm afraid I'll be a little late.</i></p> <p>actions or predictions which may (not) happen in the future <i>She'll probably buy the dress. (prediction) or actions which we cannot control and will inevitably happen</i> <i>He will be ten next year.</i></p> <p>things we are not sure about or haven't decided to do yet <i>She'll probably be promoted. (not sure yet)</i></p>	<p>actions intended to be performed in the near future <i>She's going to visit her parents tomorrow.</i></p> <p>planned actions or intentions <i>Now that they've settled in their new house, they're going to have a party.</i></p> <p>evidence that something will definitely happen in the near future <i>Ann is going to have a baby. Look at the dark clouds in the sky! It's going to rain.</i></p> <p>things we are sure about or we have already decided to do in the near future <i>He's going to be promoted. (The boss has decided to do it.)</i></p>

Lego Master Builder

How would you like to spend all day every day playing with your favourite toys? Well, if you're any good at creating objects with Lego bricks then this could be in your future.

The Lego Group employs Lego Master Builders, whose job it is to build impressive statues out of tiny bricks for their parks around the world. You need to be creative and have a degree in Art and Design.

The interview lasts two days, but if you get through you too could spend your time hanging out in a workshop, filled with every type of Lego brick you've ever dreamed of.

If you've ever wanted to build enormous, seven -metre- long sharks and ten-foot-tall castles, then this is the job for you.

Waterslide Tester

Do you like swimming? Do you enjoy your holidays? Then perhaps a job as a waterslide tester is for you.

The position involves travelling the world, from Jamaica to Turkey, climbing up ladders and testing the rides in water parks.

The best waterslides have to have big splashes and lots of adrenalin and they all need testing to make sure that they are safe enough for the holidaymakers.

Best of all, no formal education is necessary to get this job. Applicants merely have to ride a slide in front of a panel of judges to prove they have the skills needed.

Hazards of the job include wrinkly fingers and sunburn, but it's a small price to pay for one of the best jobs in the world.

Island Caretaker

Are you the sort of person who would like to earn money by living in a villa on a tropical island and spending your days sunbathing?

This is the job of the caretaker of Hamilton Island in the Great Barrier Reef. Duties include giving out the mail and feeding the fish.

Applicants are not required to have any particular educational background, but the person who gets the job has to be able to swim, snorkel and scuba dive. It isn't all sunshine and sand, though.

The caretaker will also have to look out for sharks and jellyfish heading for tourists swimming in the warm waters near the beaches.

The life of an island caretaker can sometimes be very dangerous!

Chocolate Taster

If you have a sweet tooth then why not try a job as a chocolate taster?

Not only do chocolate tasters get to eat delicious sweets all day, they also get to invent new flavours and check out interesting ingredients.

You don't need to have attended cooking school to do this job, but you do need to have an excellent sense of taste and smell.

To get the job, applicants have to pass a blind taste test, where they guess the flavours of chocolates that are made up by the interviewer from strange ingredients.

This sort of work also pays very well. After eating all that sugar, the money will certainly come in handy when it's time to pay the dentist's bills.

Which text mentions?

What are your career goals?

Opinion words and phrases

- I think
- I believe
- In my opinion
- To my mind
- I strongly believe
- From my point of view
- Based on what I know
- I am convinced
- I am confident that

**"CHOOSE A JOB YOU LOVE,
AND YOU WILL NEVER
HAVE TO WORK A DAY IN
YOUR LIFE."**

I can already:

VERY GOOD

WITH HELP

NOT VERY GOOD

1. Name the words according to the topic
2. Talk about future plans and intentions
3. Read and understand the main information from the text
4. Understand the native speakers
5. Talk about main values in choosing future careers
6. Work in groups

1. SB, page 48, exercise 2

2. Write a short essay on the following topic:
A job I would like to do. Use the plan in your
WB, page 175

- what the job is
- what qualifications and/or skills you need
- why you would like to do the job

Ігрові технології навчання

План-схема інтерактивного ігрового уроку – прес-конференції з англійської мови для учнів 10-го класу (авторська розробка).

Мета: розвиток лексичних та граматичних знань з англійської мови, формування мовленнєвих навичок, спрямування на креативне та самостійне вирішення поставлених завдань і пошуків інформації, розвивати здатність до самовдосконалення через призму публічних виступів іноземною мовою.

Хід заняття передбачає попередню підготовку, тобто на попередньому уроці гімназистів попереджають про тему, яку будуть розглядати на наступному уроці та розділяють учасників на команди. Кожна команда, методом жеребкування, отримує підтему над якою має працювати. Підтеми можуть бути багато інформаційними, так як в команді може виступати кожен учасник (за рішенням команди). Учні попереджають про повне розкриття теми, виступи виключно англійською мовою і про те, що це буде оцінюватися.

На початку інтерактивного уроку, командам повідомляється, що вони не просто присутні на уроці, а що на даний момент відбувається *міжнародна прес-конференція* на високому рівні, на яку приїхали визначні науковці та знавці саме цієї теми. Учня наголошується, що вони ведуть тезисні записи того, про що розповідають і які саме цікаві для них моменти.

Серед ролей, на прес-конференції крім «учасників» є присутні їх «опоненти», які можуть опонувати виступ або доповнювати його; «журналісти» - задають запитання учасникам конференції; «міжнародні спостерігачі» - оцінюють виступи учасників конференції та роботу «журналістів». Команда «міжнародних спостерігачів» формується із учнів інших команд. За бажанням чи відповідно темі заняття вчитель може створити ще команди, які можуть виконувати ролі, що будуть відповідати темі заняття. Наприклад - команда «відомих режисерів», які можуть демонструвати уривки фільмів по даній темі. Кількість ролей та їх спрямування залежить від кількості учнів та креативності вчителя. Після розподілу ролей – розпочинається прес-конференція.

Розкривши перше питання (можливо перше і друге, якщо велика кількість учасників), відповівши на питання та зауваження і доповнення «опонентів», «експерти» виставляють оцінки. Оцінюються всі команди. Усі питання команда «учасників конференції» розкривала по черзі, кожен доповідач окремо. До доповідачів не ставилося вимог, доповіді склалися в довільній для доповідача темі.

Оцінювання відбувається за п'ятибальною системою та включає в себе: для команди «учасників конференції» - повноту розкриття питання; зв'язок теми доповіді з темою уроку; здатність публічного виступу; відповіді на запитання; лаконічність виступу. Команда «журналістів» оцінюється за – креативність в побудові питання; цікаві питання; запитання, відповіді на які доповнюють або розкривають тему; провокаційні питання. Також мають бути команди які оцінюються за творчий, цікавий, нестандартний підхід до викладення матеріалу; розкриття маловідомих фактів; спілкуванням із іншими учасниками гри.

Команда, яка оцінює – не отримує балів але у них є можливість це зробити, адже, розкрито одне питання з теми. По розкриттю і оцінюванню першого питання знову відбувається жеребкування, для того щоб визначити, яка команда буде наступною виконувати роль «учасника конференції» та розкривати наступне питання. Команда, яка доповідала – займає місце «міжнародних експертів» та оцінює роботу інших. Так прес-конференція продовжується доти поки всі команди не зроблять доповіді та будуть оціненими.

Фото 5. Виступи учнів 10-го класу на уроці-прес-конференції

Для проведення такого уроку-прес-конференції буде недостатньо однієї чи двох академічних годин, тому її доцільно продовжити на наступному занятті. Як показує досвід, до наступного заняття учні є більш підготовленими та намагаються все креативніше підійти до виконання завдань. Тобто, більше часу приділяється самостійній роботі та самоосвіті, а базуючись на досвіді виступів попередніх учасників, учні намагаються виконати завдання краще та відповідальніше.

Тема: «Щастя»

Мета. Активізація засвоєної лексики, розвиток навичок аудіювання та говоріння.

Lesson Plan

Name: Yuliia Sabadosh

Length: 45 minutes

Stage	Time	Aim	Procedure
Lead-in	5 min	To engage students in the topic and to set the context for the listening	Show slide 1, students have to guess what makes the people in the picture feel good. The students are to answer the question what makes them feel good and what makes them feel bad.
Pre-listening	8 minutes	To pre-teach vocabulary to enable students to complete the tasks	Show slide 2 pre-teach vocabulary for listening. Work on meaning, pronunciation and form if there are some confusing words. Send students to the breakout rooms with

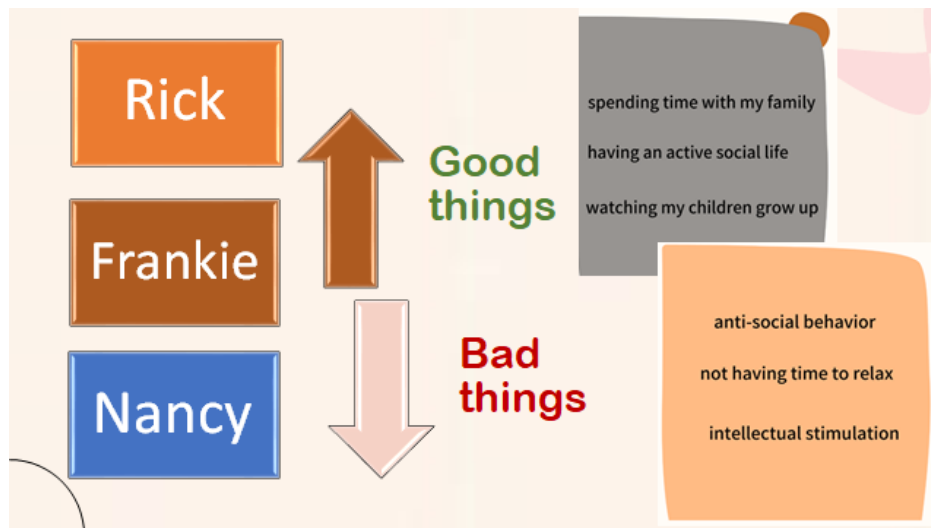
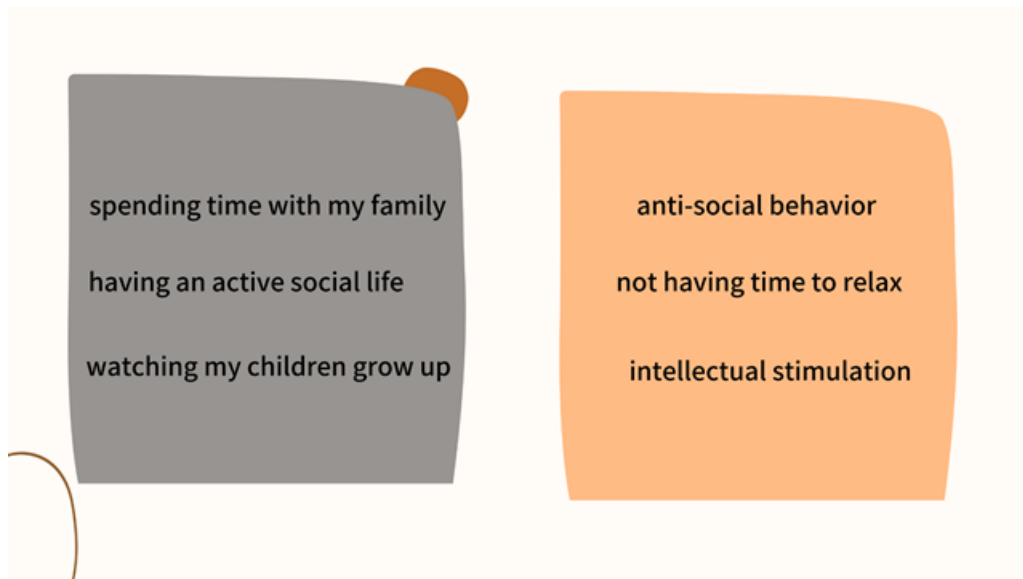
			the list of ideas for the discussion.
Listening for gist	3 minutes	To develop listening for gist skills	Students listen to the audio , check and compare their answers with the speaker's.
Feedback	3 minutes	To give feedback	While listening students have to type their answers in the chat box using the list of ideas.
Listening for specific information	5 minutes	To develop listening skills for specific information.	They will listen to the audio again. Before listening they are supposed to look at the box with the phrases and then make notes while listening.
Feedback	7 minutes	To give a chance to check their answers	They are to look at the screen with the correct answers and compare them with the notes. Students have to discuss whether those things that have been mentioned in the audio are good or bad. They will be sent to the breakout rooms.
Follow-up	6 minutes	To promote freer practice on the topic	I suggest that they should come back to the items in the box. They are supposed to think over each item and tell their partners if they are good or bad for them. Students will be sent to the breakout rooms. They may start their sentences with the following phrases: to my mind, in my opinion, I believe that,

			as for me.
Feedback (optional)	3 minutes	To give feedback on all the tasks	They are to share their ideas(what they liked doing during the lesson, what activities were difficult for them to cope with)

Відеоматеріали до теми «Щастя»

Answers:

Rick:

Good things: spending time with his children and watching them grow up, being a non-conformist

Bad things: lack of sleep, no time to relax, criticism from wife/family

Frankie:

Good things: an active social life, good friends, intellectual stimulation of philosophy

Bad things: loneliness (studying on her own), exam nerves/stress, wanting to meet more people, lack of confidence

Nancy:

Good things: being an employer and not an employee, financial security, having an important role

Bad things: firing people, paying taxes, anti-social behavior on the stress

Додаток 6

Інтелект-карти (Mind Map)

План-схема інтегративного заняття із використанням «інтелект-карт» з англійської мови для учнів 10-го класу (авторська розробка).

«Алан Матісон Тюрінг – батько сучасної інформатики».

Заняття потребує ретельного підходу викладачів до його підготовки, так як сама особистість Алана Тюрінга є доволі суперечливою та складною по багатьох аспектах для розуміння сучасного учня.

Мета: формування мотивації до вивчення англійської мови, лексичних та граматичних навичок; ознайомлення з біографією особистості та особливостями того історичного періоду; не упередженого ставлення до особистостей іншої національності, раси, віросповідання; навичок самостійного пошуку та сприймання нової інформації та здатність її вірно формулювати.

Алан Тюрінг - англійський математик, логік але також його вважають батьком сучасної інформатики, що є цікавим для учнів. Гімназістам повідомляється, що на занятті буде спільно складатися «інтелект-карта» з даної теми. Це може бути використання ПК або дошки, також можливе використання великого ватману, щоб усім було зрозуміло, як проходить робота, та які розгалуження за що відповідають. Якщо таке заняття проходить на практичному занятті та дозволяють умови, тоді учні розміщуються в колі заздалегідь зсунутими столами або на підлозі. Робота в колі, навколо великого ватману, буде більш зацікавлювати та допомагати учням у спілкуванні, будуть зникати кордони і спільна робота буде проходити на рівні «рівний-рівному».

Біографічні «інтелект-карти» можуть видатися не настільки складними, щоб їх розбирати всією групою, але вчитель повинен приймати всі напрями життя відомої особистості. Після того як повідомляється тема та в центрі майбутньої «інтелект-карти» прикріплюється заздалегідь приготований портрет, учні вирішують які розгалуження вони хочуть розглянути. Розглядаючи постать Алана Тюрінга інтелект-карту розділили на такі розділи-розгалуження: *освіта* – основне розгалуження від якого йдуть «гілки» про: *навчання у школі* (описуються здібності, якості) та у *вищих навчальних у закладах*. Наприклад, при опису цього розгалуження, вчитель може

допомагати тим учням які обговорюють це розгалуження, допомагати зрозуміти особливості навчання того періоду, що дасть змогу в подальшому цю «гілку» об'єднати з іншими. Також були розглянуті розгалуження – *Тюнінг-математик, особисте життя, період ВВв*. Всі розгалуження переплітаються між собою і учні мають змогу прослідкувати не лише особливості та деталі особистого та наукового життя Тюнінга, а ще й побачити, наскільки пов'язані між собою різні сфери наук.

Додаток 7

Уроки курсу CELTA

Тема: «Спорт в житті людини».

Мета. Активізувати лексичний матеріал теми «Спорт», розвивати навички читання, монологічного мовлення, мовну здогадку та мовленнєву реакцію.

Cambridge CELTA Tutor Assessment of Teaching Practice

Name	Main lesson focus	Level	Date	Mins	Sts	TP No.
Uliya	Reading	Pre-Inter	14/7/20	45	5	5
Overall Planning comment						
<p>Aims: The aim is clear and contextualised. I'd suggest a different wording '<i>..ss will be better able to read for gist and detailed comprehension...</i>'.</p> <p>Materials: Useful materials for the learners. Well done.</p>						
Overall Lesson comment						
<p>Overall. It was a good reading lesson. You chose a good pace for the learners. I'd recommend focusing a bit more on the sub-skills development by instructing your learners about how they should approach the tasks. You gave clear feedback on the reading tasks though. There was some relevant error correction after the speaking tasks. In general, the lesson was quite a s-centred and enjoyable lesson both for you and your learners.</p>						
Development on previous action points:						
<p>Generally clear CCQs, but keep working on them to make them clear and straightforward. Relevant error correction.</p>						
Strengths						
<ul style="list-style-type: none"> ● Well done establishing positive atmosphere in class by incorporating your learners in the discussions. (1d) ● It was a good idea to add those visuals for the purpose of conveying meaning. (5e) ● The focus on the words was clear. (2e) ● Well done giving your learners tasks that generally focus on the sub-skills development (3a) ● Comfortable pacing for the learners and good timing (5i,5k) ● Well done making the feedback visual and clear for the learners and discussing potential problems with the answers for the reading (5h) ● Relevant error correction (2b) 						

Overall, for this stage of the course, this lesson was: To standard

Signed (tutor): Ganna Basarab

Cambridge CELTA Lesson Plan Cover Sheet

Name	Main lesson focus	Level	Date	Mins	Sts	TP No.
Uliya Sabadosh	Reading	Pre-intermediate	14/07/2020	45	4	4
Main Aim	By the end of the lesson, students will be better able to practise reading for gist and detailed information in the context of 'Sports and games'					
Secondary Aim	To develop speaking skills through the discussions based on the text content					
Personal Aims	In this lesson, I will be working again on time management, setting the clear, step-by-step instructions, checking those instructions in an appropriate way.					
How does this lesson cater to the students' needs, backgrounds, interests and learning preferences?			Materials			
Ss will have an opportunity to share ideas about their personal attitude to sport and find out some information about new ways of playing old sports. They might find the text interesting since it reflects some new ways of playing.			<ol style="list-style-type: none"> 1. Power Point Presentation 2. Word Doc 3. Chatbox 4. Break out Rooms 			
What assumptions do you have about learners which are relevant to today's lesson?						
Ss are pre-intermediate level, so should be comfortable with the given text, they should easily follow the idea of the text, however, the chosen text contains a number of language items that may be new for them.						
Anticipated Problems			Anticipated Solutions			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Students may have difficulties with some particular language items 2. Ss may have some technical problem 3. There might be some problems with setting the clear instructions. 			<ol style="list-style-type: none"> 1. We will try to infer the meaning of unknown words from the text 2. Prepare different activities in order to avoid the problems. 3. I'll try to do my best to avoid it. 			

Stage name + aim	Timing + interaction	Procedure	Problems and solutions	Tutor comment
<p>Pre-lesson</p> <p>[Consider a 'welcome' or transition slide or mini-task, especially if you're the first teacher. Ask all students present to type their name in the chat box. Take note of names.]</p>				
<p>Stage name:</p> <p>Lead-in/Pre-text</p> <p>Stage aim:</p> <p>To engage students, to generate interest to the topic</p> <p>Pre-teach blocking vocabulary</p>	<p>T-WC</p> <p>5</p> <p>T-WC</p> <p>5</p>	<p>Prepare breakout rooms before class.</p> <p>Picture on screen</p> <p>'Look at these pictures.1. Give me one word that comes to your mind when you see these pics'.2. Are these sports popular in Ukraine? 3. What sports do you watch?</p> <p>Nominate individual sts answer in whole class.</p> <p>"Look at the screen. 4 pictures with CCQ focusing on MPF</p>	<p>Prob: Ss may want to express their ideas in more extended way</p> <p>Sol: Give them a limit.</p> <p>Problems: Ss may have problems with MFP</p> <p>Sol: I'll do my best to clarify them</p>	

<p>Stage name: 1st Reading</p> <p>Stage aim: Reading for a gist to get Ss familiar with the context</p>	<p>T-WC</p> <p>Ind</p> <p>T-WC</p> <p>5</p>	<p>Picture on screen</p> <p>‘Look at the picture. Before reading the text I want you to look at the headlines and pictures. After reading the text you are to match the picture to the headline. Write your answers in the chatbox’.</p> <p>Short feedback.</p> <p>‘Now, let’s read the text. You have 1 min for that. Please, be quick’.</p> <p>Short feedback via nomination.</p>	<p>Prob: Ss might focus on understanding of blocking words instead of getting the general idea of the text</p> <p>Sol: Since it’s the first reading, do not support Ss during the task. In this stage they should cope with the text by themselves</p>	
<p>Stage name: 2nd Listening</p> <p>Stage aim: To develop reading skills for specific information</p> <p>Feedback</p>	<p>T-WC</p> <p>5</p> <p>Ind</p> <p>Group</p>	<p>Word Doc on screen</p> <p>‘Look at the screen. Before reading the text I want you to look at the sentences that are on the right. While reading a text you’ll have to decide if the sentences are true or false. You can write the answers in the chat box.</p> <p>Check instructions.</p> <p>‘You have 5 min. Go’</p> <p>Discussion in the breakout rooms.</p> <p>Check the answers.</p>	<p>Prob: Ss might not be able to match the sentences from the task to the sentences from the text since some of the language items may confuse them.</p> <p>Sol: They will share their ideas with each other in the breakout rooms.</p>	

	T-WC 8	<p>Open break rooms.</p> <p>Monitor.</p> <p>Close break out rooms.</p> <p>Check the answers.</p>		
<p>Stage name:</p> <p>Post-text/Communicative follow-up</p> <p>Stage aim:</p> <p>To allow students to react to the text naturally and express their thoughts</p> <p>Follow up speaking extension:(optional)</p> <p>Feedback</p>	<p>T-WC</p> <p>Group</p> <p>8 min</p> <p>T-Wc</p> <p>Group</p> <p>10</p>	<p>Picture on screen</p> <p>Now, let's discuss some Qs.</p> <p>1.Which of three sports do you think the most difficult? Why?</p> <p>Which of three sports is the least difficult. Why?</p> <p>Feedback via nomination</p> <p>Have a look at the screen. Share the link with the students. Ss are planning a day out for a group of children, work in pairs or in groups and make a list of sports to keep children entertained.</p> <p>Via nomination</p>	<p>Prob: Ss may not be willing to share their own ideas</p> <p>Sol Encourage the students to talk.</p> <p>Prob. Ss may have some technical difficulties using Padlet platform.</p> <p>Sol: I will suggest that they should use the chatbox.</p>	

Post-lesson transition

[Consider a 'lead-out' or transition slide. Give students a few minutes of a break and tell them when the next teacher's lesson will start. Make sure the next teacher has 'hosting' status.]

Cambridge CELTA Lesson Plan Lexis Analysis

WORD			
<p>Meaning:</p> <p>1. Game console 'geɪm kən'səʊl A piece of electronic equipment for playing games on</p> <p>Most of the kids had a Playstation, Xbox or other game console. CCQ: 1. Is it a computer?(No)</p> <p>2. Can we connect it to a screen (TV)?(yes)</p> <p>3. Is it a tool for playing games?(yes)</p> <p>2. equipment ɪ'kwɪpmənt Necessary things and devices used in sports (for a particular purpose)</p> <p>CCQ:1. Are these things used in sports? (Yes)</p> <p>2. Do they help us to play any sport? (yes)</p> <p>3. How can we call these tools?(equipment)</p> <p>3. score a goal skɔːr ə ɡəʊl </p>	<p><i>Anticipated problem(s) with MEANING:</i></p> <p><i>Ss may face some difficulties with meaning since some of the words are unknown to them</i></p>	<p><i>The solution(s) for the anticipated problems:</i></p> <p><i>Check the meaning with the help of the pictures or CCQ</i></p>	

<p>to win or get a point in a competition, sport, game.</p> <p>CCQ: 1. Does the player get a point?(yes)</p> <p>2. Does the player help his team to win?(yes)</p> <p>4. A judge dʒʌdʒ a person who officially decides who is the winner of a competition.</p> <p>CCQ:</p> <p>1. Is the person a player? (No)</p> <p>3. Is he a winner of the completion? (No)</p> <p>4. Does he decide who is the winner (Yes)</p>		
REFERENCE MATERIAL USED:		
<ol style="list-style-type: none"> https://dictionary.cambridge.org/ru/словарь/английский/ https://dictionary.cambridge.org/ru/словарь/английский/ https://dictionary.cambridge.org/ru/словарь/английский/judge 		

Тема: «Космічна місія 2050».

Мета. *Практична*: формування вміння критично мислити, удосконалювати навички читання та усного мовлення.

Розвиваюча: розвивати швидкість реакції та вміння логічно побудувати висловлювання.

Виховна: виховувати зацікавленість у розширенні своїх знань.

Cambridge CELTA Tutor Assessment of Teaching Practice

Name	Main lesson focus	Level	Date	Mins	Sts	TP No.
Uliya	Speaking and functions	Upp-int	7/7/20	45	9	3

Overall Planning comment

Aims: clear main and secondary aims.

Procedure: it might be useful to transfer some of the info. from your probs + sols into the procedure box. For example, some problems are solved/prevented in task set up.

<p>Language analysis:</p> <p>Materials:</p>
<p>Overall Lesson comment</p> <p>This lesson plan and execution demonstrates understanding of the aims and structure of a Task Based lesson. You set the situation and introduced the task and content. Students had time to consider their opinions of the content, with guidance. Then they followed the cycle: task performance, language work, task performance.</p>
<p>Development on previous action points:</p> <p>Echo</p>

Strengths
<ul style="list-style-type: none"> ● The lesson structure in your plan is reasonable and matches the recommended staging for Task Based Learning. (4b) ● Students were provided with a context/situation and knew the task before they started to prepare. They had a chance to prepare content, do the task, receive language feedback/input and then try the task again. (5c) ● Some use of instruction checking questions (but see below). (5g) ● You were able to monitor students and pick up some errors. (5j, 2b) ● There was plenty of time in student-centred communication. (3b, 5i)

Action points

Overall, for this stage of the course, this lesson was: TO STANDARD

Signed (tutor): G. Steven

Cambridge CELTA Lesson Plan Cover Sheet

Name	Main lesson focus	Level	Date	Mins	Sts	TP No.
			07/07/2020	45		

Main Aim	To provide fluency speaking practice in a conversation and a discussion in the context of astronaut requirements
Secondary Aim	To provide clarification and practise of lexis in the context of astronaut requirements.
Personal Aims	In this lesson, I will be working on improvement students' fluency skills through speaking.

How does this lesson cater to the students' needs, backgrounds, interests and learning preferences?	Materials
Students might prefer practical activities, the use of images, tables, visuals.	Cutting Edge Page 42.

What assumptions do you have about learners which are relevant to today's lesson?

Anticipated Problems		Anticipated Solutions		
<p>1. Speaking barrier and lack of confidence. I believe it will be quite difficult for some students to express their thoughts.</p> <p>2. Students may not know much about the topic.</p> <p>3. The instructions to an activity may be confusing.</p>		<p>I'll try to engage students in our conversation by praising and asking simple questions. Demonstrate what learners need to do by giving examples. I'll ask the learners to work in groups so that they have a chance to participate with their peers rather than with the teacher.</p> <p>I'll build on the learner's knowledge by giving them the information they need to deal with.</p> <p>3. I'll break the instructions down into meaningful chunks by eliciting rather than telling.</p>		
Stage name + aim	Timing + interaction	Procedure	Problems and solutions	Tutor comment
<p>Pre-lesson</p> <p>[Consider a 'welcome' or transition slide or mini-task, especially if you're the first teacher. Ask all students present to type their name in the chat box. Take note of names.]</p>				
<p>Stage name:</p> <p>Stage aim:</p>	Lead-in	<p>I'll introduce the mission by summarising the key information from the box.</p> <p>Generate interest in the topic.</p>	<p>Prob: It may be difficult for some students to focus on some key points.</p> <p>Sol: Try to use PowerPoint presentation as an aid to clarify some points.</p>	<p>10.53</p> <p>Give a clearer task when you give students a reading/listening/video.</p>

			<p>Probate first couple of minutes we spend online with our students are crucial in order to engage them. Students may lose the interest at the very beginning of the lesson.</p> <p>Sol: To make students want to find out more about the topic, creating a little mystery about what's about to happen during the lesson, allowing them to think about it creatively and use deduction to figure out what they are in for.</p>	<p>This stage involved a bit more teacher presentation of information than I expected. Was everything <i>absolutely essential</i>?</p>
Stage name:	<p>Content preparation</p> <p>To highlight</p>	<p>I'll introduce the candidates, get students to work alone and make notes in order to select the final candidate. They are to mention their strengths and weaknesses.</p>	<p>Prob: Students may have a problem with working individually.</p> <p>Sol: If students are given time to prepare an answer rather than being obliged to provide immediate responses, they are more likely to produce a considered response.</p> <p>Prob: To focus their attention on six candidates at once.</p> <p>Sol: Show them the slide</p>	<p>10.58</p> <p>The material helps to make the task clearer. Good.</p> <p>You respond to student difficulty. Good.</p> <p>They make notes on content.</p>

	To provide feedback on student' production and use of language		learning atmosphere where students don't feel ashamed of their mistakes	
Stage name:	Feedback		Prob:	
Stage aim:			Sol:	
			Prob:	
			Sol:	
Post-lesson transition				
[Consider a 'lead-out' or transition slide. Give students a few minutes of a break and tell them when the next teacher's lesson will start. Make sure the next teacher has 'hosting' status.]				

Cambridge CELTA Lesson Plan Grammar/Function Analysis

GRAMMAR or FUNCTION:		TARGET LANGUAGE:	
grammar			
EXAMPLE/S FROM MATERIALS:			
He would bring some skills to the mission			
MEANING/USE		<i>Anticipated problem(s) with</i>	
<ol style="list-style-type: none"> Define the meaning: We use the structure to talk about hypotheses (when we imagine something) State how you will convey the meaning: I would give you a lift, but my wife has the car today. 		MEANING:	
		<i>The solution(s) for the anticipated problems:</i>	
		<ol style="list-style-type: none"> <i>Students may use the structure to express beliefs</i> 	
		<i>Highlight the meaning of the sentence. This action refers to the imaginary situation but</i>	

<p>3. State how you will check understanding:</p> <p>CCQ:1. Is it a real situation? (No)</p> <p>2. Is it an imaginative situation (yes)</p> <p>3. Is it an imaginative situation that refers to the present?(Yes)</p>	<p><i>about the present or future.</i></p>	<p><i>not to the real one.</i></p>
<p>FORM</p> <p><u>Subject+would+bare infinitive</u></p>	<p><i>Anticipated problem(s) with</i> FORM:</p> <p><i>Students may use will+ bare infinitive</i></p>	<p><i>The solution(s) for the anticipated problems:</i></p> <p><i>Highlight the structure</i></p>
<p>PRONUNCIATION</p> <p><i>He would bring some skills to the mission.</i> <i>Bolded words are stressed.</i></p> <p> 'hi: wʊd brɪŋ səm skɪlz tu ðə 'mɪʃn </p>	<p><i>Anticipated problem(s) with</i> PRONUNCIATION:</p> <p><i>Students may have a problem with a word would, as we omit [l] sound.</i></p> <p> wʊd </p>	<p><i>The solution(s) for the anticipated problems:</i> <i>Drill the words</i></p> <p><i>Should, would, could.</i></p>
<p>REFERENCE MATERIAL USED</p>		
<p></p>		

Презентація до теми «Космічна місія 2050».

- Mission 2050 will send volunteers to live for ten years at an isolated, top-secret desert location.
- Volunteers can't live the mission unless they are critically ill.
- They can only contact their friends every 3 months by email.
- This mission will research how to set up real space colonies in the future.
- It will be the symbol of international cooperation.

K. Mi Kyong, Korean, 36

- nurse
- does not speak English
- calm and self-sufficient and good team player
- tends to be introvert and uncommunicative

Sabrina S., American, 24

- beautician married to AI (below)
- four months pregnant
- sociable and well-meaning but very talkative
- can be needy and attention-seeking

AI S., American, 29

- five years in US army, now a builder
- married to Sabrina (above)
- strong physically, but has put on a lot of weight
- disciplined in army for aggressive behaviour, but now very religious

Paterno C., Filipino, 34

- professor of engineering
- gifted musician and singer
- friendly, but very intellectual and 'bookish'

Carolina L., Colombian, 27

- artist
- very extrovert and humorous
- very individualistic, can be rebellious
- heavy smoker

Alik B., Russian, 38

- primary school teacher
- former ballroom dancing champion
- friendly with very good people skills
- has suffered from depression

Weaknesses

Strengths

3

K. Mi Kyong, Korean, 36

- nurse
- does not speak English
- calm and self-sufficient and good team player
- tends to be introvert and uncommunicative

Sabrina S., American, 24

- beautician married to AI (below)
- four months pregnant
- sociable and well-meaning but very talkative
- can be needy and attention-seeking

AI S., American, 29

- five years in US army, now a builder
- married to Sabrina (above)
- strong physically, but has put on a lot of weight
- disciplined in army for aggressive behaviour, but now very religious

Paterno C., Filipino, 34

- professor of engineering
- gifted musician and singer
- friendly, but very intellectual and 'bookish'

Carolina L., Colombian, 27

- artist
- very extrovert and humorous
- very individualistic, can be rebellious
- heavy smoker

Alik B., Russian, 38

- primary school teacher
- former ballroom dancing champion
- friendly with very good people skills
- has suffered from depression

	Strengths	Weaknesses
1. K. Mi Kyong		
2. Sabrina S.		
3. AI S.		
4. Paterno C.		
5. Carolina L.		
6. Alik B.		

4

To my mind

- I believe

I suppose

- As far as I know

I assume

- Frankly speaking

To be honest

- In my opinion

5

Тема: «Подорожі».

Мета. Ознайомити учнів з новим лексичним та практичним матеріалом. Удосконалювати навички читання та говоріння. Розвивати мовні та мовленнєві навички учня за темою, розвивати комунікативні здібності школяра, прищеплювати інтерес до вивчення іноземної мови, усвідомлення її значимості в житті суспільства.

Cambridge CELTA Tutor Assessment of Teaching Practice

Name	Main lesson focus	Level	Date	Mins	Sts	TP No.
Uliya	Grammar	Pre-int.	22/7/2020	45	4	8

Overall Planning comment

Aims: Clear lesson and stage aims.

Language analysis: The LA is clear

Materials: The materials are clear and useful for the learners.

Overall Lesson comment

Congratulations on teaching your last lesson on the course! It was a useful lesson for your learners. There was a clear context set up for the lesson and the TL. You provided with some relevant focus on the TL and you also gave the SS a chance to practice the tasks both in a controlled and freer way. Well done focusing on the TL at the final error correction stage. Good luck in your future endeavours!

Development on previous action points:

You staged your lesson well and you prepared the tasks and materials properly and used them efficiently.

Strengths

- Relevant staging today (4b)
- Clear context set up (2c)
- Your PTBV stage was visual and clear (2e)
- Some relevant pair work with useful tasks (4e, 4d, 5b);
- You made the clarification stage visual and you used some elicitation (2e)
- You provided with some useful practice with clear and visual feedback (5h)
- You used some demo when setting up a speaking task (5f)
- Well done focusing on the TL at error correction stage (2b)
- Comfortable timing and pace for the learners and you managed to cover all stages relatively effectively (5i, 5k)

Overall, for this stage of the course, this lesson was: TO STANDARD

Signed (tutor): Ganna Basarab

Cambridge CELTA Lesson Plan Cover Sheet

Name	Main lesson focus	Level	Date	Mins	Sts	TP No.
Uliya	Grammar	Pre-int	22/7/2020	45		8
Main Aim	By the end of the lesson students will understand and be better able to use the structures “be going to”, “be planning to”, “I’d like to”, “I’d rather” in order to talk about future plans and intentions in the context of “Going Away”					
Secondary Aim	Students will practise speaking in the context of “Going away” using the target language.					
Personal Aims	In this lesson, I will be working on presenting accurate language clarification, giving clear and short instructions and time management.					
How does this lesson cater to the students’ needs, backgrounds, interests and learning preferences?			Materials			
<p>The learners are accustomed to coursebook lessons so the topic “Going away”, it might seem interesting.</p> <p>Ss may be familiar with the phrases that refer to plans and intentions as they studied it before, however, it might be useful for them to enhance their</p>			<ul style="list-style-type: none"> - PPP - Word Doc - Break out rooms - Chatbox 			

knowledge.				
What assumptions do you have about learners which are relevant to today's lesson?				
Learners are pre-intermediate level, so should be more or less comfortable with the given language.				
Students will have an opportunity to read the text, do some exercises, and, hopefully, they will be willing to discuss the given topic and share their own ideas.				
Anticipated Problems		Anticipated Solutions		
<ul style="list-style-type: none"> • Ss may still feel confused about the use of the structures. • The structure "I would rather" may be new for them • Ss may have difficulties with the meaning of some words while reading the text and doing the tasks • Some students may have difficulties with the use of the padlet platform 		<ul style="list-style-type: none"> • I'll provide ss with the necessary form and meaning of them • I'll provide ss with the table focusing on MFP • Prepare the meaning of the words that might be "blocking" for ss • Ss may use chat box 		
Stage name + aim	Timing + interaction	Procedure	Problems and solutions	Tutor comment
Pre-lesson				
[Consider a 'welcome' or transition slide or mini-task, especially if you're the first teacher. Ask all students present to type their name in the chat box. Take note of names.]				

<p>Stage name:</p> <p>Lead-in</p> <p>Stage aim:</p> <p>To engage students, to generate interest to the topic and to prepare them to the text</p> <p>Pre-teach blocking vocabulary</p> <p>Stage aim: to focus on understanding of the blocking vocabulary</p>	<p>T-WC</p> <p>3</p> <p>2 min</p>	<p>Prepare breakout rooms before class.</p> <p>Picture on screen</p> <p>'Look at these pictures. How do you pack your suitcase? Do you pack it in less than an hour? Do you usually pack too much in it?</p> <p>Feedback: nominate individual students answer in the whole class.</p> <p>Show slide 2</p> <p>Blocking vocabulary :average, check-in, neat, currency</p>	<p>Prob: Some students will have difficulties with giving the answers to the questions.</p> <p>Sol: Other students may help.</p> <p>Prob: Students may have problems with the understanding of the meaning of the words.</p> <p>Sol: Clarify the words through CCQ</p>	
<p>Stage name:</p> <p>Reading</p> <p>Stage aim:</p> <p>To provide reading</p>	<p>T-WC</p> <p>1</p>	<p>Picture on the screen</p> <p>'Look at the screen. You have a minute to read the text. Go!</p>	<p>Prob: Ss may have difficulties with meaning of some words from the text.</p>	

practice and to contextualise the grammar	Ind		Sol: Prepare the meaning of words that may be difficult to understand	
Stage name: Highlight language Stage aim: To draw the students' attention to examples of the target structure in context and have them begin to think about meaning	T-WC 5	Pic on the screen. Set the task. After reading I invite you to the breakout rooms to work in pairs. 'Go' . 'Now, let me open the break out rooms and your task is to put Oor D next to the sentence .Discuss your answers with the partner. Agree or disagree with him. '5minutes. Go.' Open breakout rooms. Monitor. Stop breakout rooms. Do you have the same answers	Prob: Ss may have difficulties with giving the correct answers. Sol: The other students may help	
Stage name: Clarification Stage aim: to develop students' understanding of meaning, form	T-WC Ind. 4 T-WC 8 min	Guided discovery sheet on screen. 'Look at these Qs. Your task is to choose the closest meaning to the sentence. Elicit example . Show sentences and pay ss attention to the grammar. 'You have 2 mins.' Check. Use CCQ. Proceed to the form and pronunciation rules. Show the table .Provide ss with the correct form.	Prob: Ss may be confused with the difference in the use of the structures, Sol: Provide ss with the some rules	

and pronunciation of this grammar		Provide ss with the correct pronunciation.		
Stage name: Controlled practice Stage aim: practise the target language with a focus on accuracy.	T-WC 5 Ind. Ss group 5 min	Pic on the screen. Correct the mistakes 4 min. Go! Feedback in the break out rooms.	Prob: Ss might have difficulties with the correction of mistakes Sol: Return Ss back to the presentation and check the answers	
Stage name: Freer practice Stage aim: practise target language in context and with a focus on fluency.	T-WC Groups	'Now you are to work in groups. Have a look at the slide. You have two pictures and the verb in the middle. Please make up questions and give your answers. Take turns. Let's make up questions all together and then you'll interview or partner and tell us about his/her plans for the next month. Let's make up the questions. I will set you up in breakout rooms and for this task you'll have 7 min. Go'. Open break out rooms Monitor for content and for language.	Prob: Ss might still have problems with the use of the target language Sol: Correct mistakes after the discussion if needed	

	12 min	<p>Close break out rooms.</p> <p>Feedback via nomination.</p>		
<p>Give students a few minutes of a break and tell them when the next teacher's lesson will start. Make sure the next teacher has 'hosting' status.]</p>				

Cambridge CELTA Lesson Plan Grammar/Function Analysis

GRAMMAR or FUNCTION:		TARGET LANGUAGE:	
Grammar		Be going to	
EXAMPLE/S FROM MATERIALS:			
I'm going to take a taxi			
MEANING/USE		<i>Anticipated problem(s) with</i> MEANING:	<i>The solution(s) for the</i> <i>anticipated problems:</i>
<p>1. Define the meaning: <i>We use be going to to talk about future plans and intentions.</i></p> <p>2. State how you will convey the meaning:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Is it a planned action?(Yes) 2. Have we planned the action before(Yes) 3. Will it happen in the future(Yes) 4. Is it an intention? (Yes) <i>This could be confusing because of the wording.</i> <p>3. State how you will check understanding: Did I take the taxi in the past? (No)</p> <p>Am I intend to take a taxi? (Yes)</p> <p>Have I planned to take a taxi? (Yes) <i>How is it different from I'm planning to take a taxi</i></p>		<p>- <i>Students may be confused with the meaning and use the Future Simple instead.</i></p>	<p>- <i>Highlight that we use "be going to" for future plans and intentions.</i></p>

then?		
FORM	<i>Anticipated problem(s) with FORM:</i>	<i>The solution(s) for the anticipated problems:</i>
General pattern: <ol style="list-style-type: none"> 1. Subject + be(am is are) going to + V (statement) 2. Subject + be(am is are) not+ going to+V (negative) 3. Be (am ,is, are) +subject+going to +V (question) 		
PRONUNCIATION I'm gonna to aɪm ˌgəʊnə tu:	<i>Anticipated problem(s) with PRONUNCIATION:</i>	<i>The solution(s) for the anticipated problems:</i>
REFERENCE MATERIAL USED	Ss may have difficulties with the use of particle to+bare infinitive “be going to do smth.”	Pay ss attention to the form
1. Murphy, R. “English Grammar in Use”, Cambridge, 2012. -380 p. 2. Grammar for English Language Teachers second Edition by Martin Parrot, Cambridge University Press (2010)	Ss may avoid the use of connected speech and pronounce all the words separately.	I'll model the pronunciation, showing the reduction of the sounds. Drill

Cambridge CELTA Lesson Plan Grammar/Function Analysis

GRAMMAR or FUNCTION:	TARGET LANGUAGE:
	I would like to
EXAMPLE/S FROM MATERIALS:	

I would like to take a taxi		
MEANING/USE	<i>Anticipated problem(s) with MEANING:</i>	<i>The solution(s) for the anticipated problems:</i>
<p>1. Define the meaning: We use it to say that we want something or want to do something</p> <p>2. State how you will convey the meaning: 1. Do we want something (Yes) 2. Do we wish or hope to do something?(Yes) 3. Is it a polite way to say that we want something? (Yes)</p> <p>3. State how you will check understanding: Would you like to have some coffee? Yes, thank you. I'd like to have a coffee. I think coffee is a good idea. How would you like your coffee? I'll have it black. Ok, Would you like to order some desert? No, thanks. You know I 'm on a diet. So, I wouldn't like to have any dessert now. .</p>	<p><i>The students may be confused with the meaning and mix up the meaning of Do you like....and Would you like</i></p>	<p><i>Highlight that Do you like and would you like have different meaning.</i></p>
FORM	<i>Anticipated problem(s) with</i>	<i>The solution(s) for the</i>

<u>I would like to + V</u>	FORM: Students may forget to use to infinitive after I would like	<i>anticipated problems:</i> Highlight that we use the phrase with to infinitive
PRONUNCIATION	<i>Anticipated problem(s) with</i> PRONUNCIATION:	<i>The solution(s) for the anticipated problems:</i>
I'd like to aɪd laɪk tu:	 Students may pronounce all the words separately	 Highlight the connected speech
REFERENCE MATERIAL USED		

Cambridge CELTA Lesson Plan Grammar/Function Analysis

GRAMMAR or FUNCTION:	TARGET LANGUAGE:	
	I would rather	
EXAMPLE/S FROM MATERIALS:		
I would rather take a taxi		
MEANING/USE	<i>Anticipated problem(s) with</i> MEANING:	<i>The solution(s) for the anticipated problems:</i>
<ol style="list-style-type: none"> Define the meaning: We use would rather or I'd rather to talk about preferring one thing to another. State how you will convey the meaning: <ol style="list-style-type: none"> Do we prefer one thing to another? (Yes) Do you have a choice between 	 Students may think that it is connected with a slight degree, as it is the meaning of the word rather.	 Highlight that it's a part of a model structure.

<p>some things? (Yes)</p> <p>3. State how you will check understanding: I would rather eat this cake. I am starving. Let's go and buy some coffee. I'd rather stay at home and eat the cake.</p>		
FORM	<p><i>Anticipated problem(s) with</i> FORM:</p> <p><i>Students may use would rather to do smth.</i></p>	<p><i>The solution(s) for the anticipated problems:</i></p> <p><i>Highlight that this phrase is a modal one and we can't use to after modal.</i></p>
<u><i>I would rather+V</i></u>		
PRONUNCIATION	<p><i>Anticipated problem(s) with</i> PRONUNCIATION:</p> <p><i>Students may pronounce all the words separately.</i></p>	<p><i>The solution(s) for the anticipated problems:</i></p> <p><i>Highlight that we have to use connected speech while talking</i></p>
aɪd 'rɑːðə		
REFERENCE MATERIAL USED		

Презентація до теми «Подорожі».

1. How do you pack your suitcase ?
2. Do you pack it in less than an hour ?
3. Do you usually pack too much in your suitcase ?

1

check-in | tʃeɪkɪn

neat | ni:t

currency | kʌrənsɪ

average | ævərɪdʒ

2

How do you pack your suitcase?

A survey by MoreSunHolidays found that the average British person takes 1 hour, 16 minutes and 28 seconds to pack their suitcase. And 75 percent of British people pack their suitcases in a neat and tidy way, with 27 percent of people packing at least a week before their holiday. Women are more organised than men: 37 percent of women pack their suitcases at least a week before their holiday, compared with 18 percent of men. 4 percent of holidaymakers pack very few items and leave lots of space in their suitcase, whereas 13 percent try to pack too much and have trouble closing their suitcase.

3

Which sentences refer to an organized person (O) and to disorganized person (D)?

1. I'd like to get to the airport a few minutes before check-in closes.
2. I'd rather not write a list of things I need to pack.
3. I'm planning to get my foreign currency two weeks before my holiday.
4. I'm not going to buy a guidebook or a phrasebook.
5. I'd rather ask local people about places to go than buy a guidebook.
6. I'd like to check in online as soon as I can.
7. I'm going to change my money when I get there.
8. I'm planning to take a camera and a charger for it.

Answers: 1.D 2.D 3.O 4.D 5.D 6.O 7.D 8.O

4

Give the closest meaning to the sentence

- 1 I'm going to take a taxi to the airport.
I want to take / I intend to take a taxi to the airport.
- 2 I'm planning to take a taxi to the airport.
I want to take / I've thought carefully about taking a taxi to the airport.
- 3 I'd like to take a taxi to the airport.
I enjoy taking / I want to take a taxi to the airport.
- 4 I'd rather take a taxi to the airport than go by bus.
I prefer to take / I intend to take a taxi not a bus to the airport.

5

meaning	form	pronunciation
1. be going to (intention) I'm going to take a taxi to the airport	be (am, is, are) + going to + V	I'm gonna am' gɒnə
2. be planning to (plans) I'm planning to take a taxi to the airport	be (am, is, are) + planning to + V	I'm planning to am' plænɪŋ tu:
3. I'd like to (want to) I'd like to take a taxi to the airport	I would like to + V ↓ I'd like to	I'd like to aɪd laɪk tu:
4. I'd rather (prefer to) I'd rather take a taxi to the airport	I would rather + V ↓ I'd	I'd rather aɪd 'raɪə

6

Correct the mistakes

- 1 I would like to ~~visit~~ India one day. **visit**
- 2 Actually, we'd rather ~~to~~ take the early train.
- 3 I'm not ~~go~~ to take a holiday this year. **going**
- 4 Are you ~~plan~~ to stay at home this evening? **planning**
- 5 ~~Did~~ you rather go to a different restaurant? **Would**
- 6 We are planning ~~to~~ invite about 50 people. **to**
- 7 Are you going ~~to~~ come out with us this evening? **to**
- 8 I ~~had~~ like to say something, please. **would**

7

stay at home

going to

Q: Are you going to stay at home or go to the sea?
A: I am going to stay at home.

going to

planning to

visit

like to

rather stay

8

Статті у фахових журналах

Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. - Випуск 50 / редкол. - Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2018. - 434 с.

УДК 378.147.022

Петрук В.А., Вінниця, Україна
Petruk V.A., Vinnitsa, Ukraine
Сабадош Ю. Г., Вінниця Україна
Sabadosh Yu.G., Vinnitsa Ukraine

РОЗВИТОК САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ВНЗ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Постановка проблеми. Реформи, які сьогодні відбуваються в освіті України спрямовані на впровадження компетентісного підходу в навчальний процес. В сучасних умовах розвитку України, проблемою вищих начальних закладів є не лише формування високопрофесійного фахівця, але, перш за все, повноцінної та гармонійно розвиненої особистості. На думку сучасних педагогів саме набуття життєво важливих компетентностей може дати людині можливості орієнтуватися у сучасному суспільстві, інформаційному просторі, швидкоплинному розвитку ринку праці, подальшому підвищенні рівня необхідних знань, умінь та навичок для конкурентоспроможності в майбутньому суспільстві. Однією з таких компетентностей є компетентність самоосвіти.

Для здобуття і удосконалення компетентностей, фахових чи соціальних, важливим є вміння спілкування. Полікультурність суспільства, на даний час, вимагає досконалих знань не лише рідної мови, а й знань іноземних мов. Використання всесвітньої комп'ютерної мережі Інтернет забезпечує комунікацію між студентами різних країн, створює можливості для спілкування з представниками мовного автентичного середовища. Крім того, євроінтеграційні процеси, що дають можливість обміну студентами з інших країн під час навчання, вимагають, в першу чергу, саме знання іноземних мов для опанування спеціальних дисциплін, а в майбутньому на професійному рівні - етики ділового спілкування з колегами в Україні та за кордоном. Треба зазначити, що важливим у цьому процесі є сформованість високого рівня володіння іноземною мовою, але навчання в технічному закладі освіти після школи вимагає певних зусиль самостійної роботи студентів, які мають доволі низький рівень (як показують наші дослідження понад 70%) самоосвітньої компетентності. Отже під час навчання іноземній мові майбутніх інженерів виникає проблема супутнього розвитку, вдосконалення самоосвітньої компетентності.

Науковці європейських країн вважають, що набуття молоддю знань, умінь і навичок спрямоване на вдосконалення їхньої компетентності, сприяє інтелектуальному й культурному розвитку особистості, формуванню в неї здатності швидко реагувати на запити часу. Саме тому важливим є усвідомлення самого поняття компетентності, розуміння, які саме компетентності і як необхідно формувати, що має бути результатом навчання [1, с. 6].

Мета статті полягає в з'ясуванні сутності поняття самоосвітньої компетентності студентів технічних ВНЗ та виявлення можливостей її розвитку під час викладання іноземної мови з використанням проведення інтеграційних занять сумісно з вищою математикою

Виклад основного матеріалу. Нині у науково-педагогічному обігу вживається два терміни: «компетентність» і «компетенція», які мають свої смислові відтінки та спричиняють суперечки в науковому світі, адже одні науковці розглядають «компетентність» як синонім терміну «компетенція», інші – розмежовують ці поняття. Аналіз думок науковців дав на змогу визначитись із співвідношенням цих термінів, а саме, що ці два поняття ми будемо розмежовувати та сприймати компетенцію як складову компетентності.

Крім того, аналізуючи визначення науковців, ми сформулювали власне трактування поняття самоосвіта як набуття знань, умінь та навичок, продовження загальної та професійної освіти з ініціативи самої особистості, а самоосвітню компетентність студента ВНЗ розглядаємо, як основну складову професійної компетентності, яка завдяки психологічним, особистісним, професійним, суспільним особливостям формується в процесі самостійного навчання та розвивається і удосконалюється протягом усього життя завдяки набутого особистісного досвіду. На основі складових (самооцінка, самокритичність, самооблік, самовизначення, самоорганізація, самореалізація, самоконтроль, саморозвиток) виокремили структурні компоненти самоосвітньої компетентності майбутніх інженерів (мотиваційно-ціннісний; когнітивно-пізнавальний; особистісно-рефлексивний) формування яких має відбуватись і під час навчання іноземної мови студентів ВНЗ [2].

Включення компетентісного підходу в навчально-виховний процес технічних ВНЗ, є важливим і незмінним кроком але, ми хотіли б зауважити, що на здобуття або удосконаленні будь яких компетентностей першочергову роль відіграє самоосвіта та вміння самостійної роботи над собою. Крім того, маємо звернути увагу на піраміду потреб А. Маслоу, який вважав, що задоволення цих потреб, має відбуватися в ієрархічному порядку, тобто, поки нижній рівень перестає бути визначальним, тоді з'являється нове прагнення. В ієрархії потреб, починаючи з нижнього рівня він визначає: фізіологічні потреби; потреба в безпеці; потреба в приналежності, прийнятті і любові; потреба в самоповазі, соціальному статусі, компетентності; потреба в самоактуалізації, самореалізації та самовдосконаленні. Розглядаючи усі рівні ми вважаємо, що без самоосвіти та вміння самостійної роботи над собою, особистість не зможе досягнути вершини піраміди де визначальними є самоактуалізація, самореалізація та самовдосконалення. Студенти ВНЗ, як майбутня еліта нації, повинні прагнути до вершини цих потреб.

Отже, для успішної професійної діяльності особистості поряд із знаннями іноземних мов відіграє велику роль сформований високий рівень самоосвітньої компетентності, проте, недостатня розробка теоретико - методичних засад формування та розвитку самоосвітньої компетентності у процесі навчання в технічному ВНЗ майбутніх інженерів негативно може позначатися на процесі їхнього фахового становлення. Крім того під час навчання соціально-наукових та гуманітарних дисциплін, як зазначають Дедюліна М.А., Ороєв Н.А., Папченко Е. В., Полікарпов В. С., відбувається зняття суперечності між людиною та технікою, людиною та природою, так як воно дає такий рівень професійної культури, зокрема майбутнім інженерам, який дозволяє ще на етапі проектування мінімізувати негативні соціальні та моральні наслідки їх діяльності, формує здатність до адекватної оцінки та прийняття правильного рішення в критичній ситуації, актуалізує людський, а не лише технічний сенс інженерної професії.

І. Родигіна формування самоосвітньої компетентності розуміє як стимулювання самоосвітньої діяльності, керування самостійною та самоосвітньою роботою, відслідковування динаміки розвитку, а також допомогу у створенні та здійсненні програми самоосвіти та самореалізації суб'єктів навчального процесу[3, с. 34–36].

М. Ольховська, вивчаючи специфіку формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців, термін «формування самоосвітньої компетентності» розуміє як єдність, взаємопроникнення двох процесів: зовнішнього педагогічного впливу викладача на студента з метою засвоєння ним самоосвітніх знань, умінь і навичок та внутрішнього процесу самовдосконалення особистості майбутнього фахівця [4, с. 85–86].

Отже, розвиток самоосвітньої компетентності студентів під час навчання іноземної мови у технічному ВНЗ має відбуватись: по-перше, на бажанні до поглиблення своїх знань, мотивації до здобуття умінь і навичок в міжособистісному спілкуванні; по – друге, на здатності до самостійної роботи, її самоорганізації.

Слід зазначити, що на сучасному етапі розвитку освітніх систем чільне місце займає самостійна робота студентів в умовах застосування інноваційних педагогічних технологій. У зв'язку зі скороченням кількості аудиторних годин актуальності набувають ті засоби і методи навчання, які дозволяють викладачеві збалансувати нестачу аудиторного часу. У процесі вивчення іноземної мови студентами у ВНЗ вагомих обсяг часу відводиться самостійному опрацюванню та набуттю лексичної та граматичної компетенцій. Викладачі під час аудиторних занять мають збуджувати у студента мотивацію до поглибленого опанування іноземної мови, до організації ефективної самостійної роботи дома з застосуванням різних джерел інформації. Організація самостійної навчальної діяльності має бути спрямована на розвиток самоосвітньої компетентності студентів, таких її компонент (компетенцій), які майбутній фахівець буде застосовувати в своїй професійній діяльності і усіх соціальних сферах.

У період, коли інноваційний рух втрачає свою однорідність, перспективною стає технологія, яка виступає змістовним узагальненням, що вбирає в себе смисл розгалужень педагогічних технологій, в яких студент є суб'єктом навчання, зазначають І. Прокопенко та В. Євдокимов [5].

На сучасному етапі розвитку освіти в Україні використання електронної комунікації є важливим, пріоритетним напрямом здійснення самостійної роботи студентами, забезпечує комунікацію між викладачем і студентом у форматі дистанційного навчання. Але, як показує наш досвід, лише 18% студентів-першокурсників здатні у процесі виконання домашніх завдань з англійської мови, самостійно знайти корисну інформацію в Інтернеті, зокрема для самостійної роботи з набуття лексичної та граматичної компетенцій.

Серед інноваційних педагогічних технологій чільне місце у набутті компетенцій самостійної роботи займають ігрові форми навчання, кейс-методи, проектні технології. Особливе місце в новітніх педагогічних технологіях для занять з першокурсниками технічних ВНЗ слід виокремити створення самими студентами мультимедійних презентацій, мовного портфолію, які є об'єктивними методами оцінювання самостійної роботи студента у процесі вивчення іноземної мови.

Нами пропонується ідея інтеграційних (одночасно використовуються міжпредметні зв'язки) занять з тем технічного перекладу, де студенти мають презентувати навчальний матеріал зі спеціальних або фундаментальних дисциплін англійською мовою. Обговорення буде відбуватись у формі наукового семінару, або конференції. Наприклад, сумісно з викладачами вищої математики розроблено симуляційну гру «Міжнародна наукова конференція: Застосування диференціальних рівнянь у розв'язку технічних задач». Учасникам пропонуються ролі науковців інших країн та перекладачів. Впровадження таких занять має за мету розвиток комунікативної, інформаційно-аналітичної, лексичної, граматичної компетенцій та складових самоосвіти. Заняття планується проводити під час останньої лекції з розділу «Диференціальні рівняння» вищої математики у 2 семестрі 1 курсу

навчання сумісно з заняттям із іноземної мови в присутності всіх груп потоку дисципліни «вища математика» в присутності викладачів англійської мови усіх підгруп. Стимуляційна система основана на балах колоквиумів відведених для вивчення розділу з вищої математики та тем із англійської мови. Аналіз результатів із обговоренням помилок з обох дисциплін обов'язковий і проводиться на основі протоколів гри (форми розроблено) кожного викладача.

Крім того, ми адаптували ідею створення мовного портфоліо, що включає три обов'язкові компоненти: мовний паспорт, мовна біографія, мовне досє, що запропонована О. М. Семенягою [6].

Маємо зазначити, що мовне портфоліо має на меті формувати лексичну, граматичну та організаційну компетенції, розвивати навички самооцінювання, самоконтролю та самоаналізу.

Молода людина, закінчивши загальноосвітній навчальний заклад, уже має за плечима відповідний багаж життєвих та освітніх компетентностей. А оскільки вік студентства 17 – 22 роки, то тільки в стінах ВНЗ майбутній фахівець може в повній мірі розвинути або інколи сформувати з нуля рівень самоосвітньої компетентності. Самоосвітня компетентність майбутніх фахівців з технічною освітою займає вагомe значення у формуванні їхньої професійної компетентності, тому її розвиток має бути в полі зору викладачів усіх дисциплін, але особливо тих, які працюють з першокурсниками.

Висновки. Отже, в педагогіці немає єдиного підходу до визначення понять компетенції, компетентності та їх статусу відносно одна одної. Важливим на сьогодні залишається питання самоосвітньої компетентності, що є недостатньо висвітленим для студентів технічних ВНЗ. Розглядаючи процес викладання іноземних мов студентам технічних ВНЗ особливу увагу важливо приділяти розвитку компонент (компетенцій) самоосвітньої компетентності. Враховуючи полікультурність суспільства, потребу співпраці та взаєморозуміння у фаховій сфері, компетентність володіння іноземною мовою та компетентність самоосвіти вимагають підвищення рівня їх сформованості на перших курсах навчання, як важливих складових професійної компетентності.

Сучасна ролі викладача у самостійній роботі студентів, які вивчають іноземну мову, характеризується, в першу чергу, формуванням позитивної мотивації студентів до організації власної навчальної самоосвітньої діяльності, розвитком уміння ефективно застосовувати різні джерела інформації, використовуючи можливості інноваційних педагогічних технологій та ресурси інформаційно-комунікаційного середовища.

На наступному етапі дослідження планується продовження розробок інноваційних технологій розвитку самоосвітньої компетентності та впровадження розроблених та адаптованих новітніх технологій в навчальний процес іноземної мови майбутніх фахівців системної інженерії, створення моделі розвитку самоосвітньої компетентності першокурсників системної інженерії з використанням новітніх педагогічних технологій.

Література.

1. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики/Під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.
2. Сабадош Ю.Г. Сутність поняття самоосвітньої компетентності студентів ВНЗ та виокремлення її структурних компонентів для формування в процесі вивчення іноземних мов / Ю.Г. Сабадош // International scientific professional periodical journal "THE UNITY OF SCIENCE" March, 2017 / publishing office Beranových str., 130, Czech Republic – Prague, 2017; p.88 С. 750 С. 41 - 44

3. Родигіна І. Діяльнісний підхід до формування базових компетентностей учнів / І. Родигіна // Біологія і хімія в школі. – 2004. – № 1. – С. 34–36.
4. Ольховська М. В. Специфіка формування самоосвітньої компетентності майбутніх інженерів-педагогів / Наукові праці. Випуск 161. Том 173. – С. 84–88.
5. Проблемы современного педагогического образования. Сер.: Педагогика и психология.– Сб. статей.– Ялта: РИО ГПА, 2015.– Вып.47.– Ч. 4 – 192 с.
6. Семеняга О. М. Впровадження інноваційної технології мовного портфоліо для формування самоосвітньої компетенції. Матеріали III Міжнар. наук.-метод. конференції «Сучасні підходи до навчання іноземної мови: шляхи інтеграції школи та ВНЗ» – Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, 2013.– 196 с. (Електронний ресурс). – Режим доступу: www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2013/abstracts_conf_2013_april.

Анотація. В статті подано сутність поняття самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців з технічною вищою освітою. Виявлено, що проблеми рівня розвитку самоосвітньої компетентності студентів технічних спеціальностей залежать від недостатньо розроблених теоретико - методичних засад формування та розвитку самоосвітньої компетентності у процесі навчання в технічному ВНЗ майбутніх інженерів, а це негативно може позначатися на процесі їхнього фахового становлення.

Запропоновано підходи до розвитку її компонент у процесі навчання іноземних мов, зокрема пропонується ідея інтеграційних занять, основаних на міжпредметних зв'язках з тем технічного перекладу, де студенти мають презентувати навчальний матеріал зі спеціальних або фундаментальних дисциплін англійською мовою. Наприклад, сумісно з викладачами вищої математики розроблено симуляційну гру «Міжнародна наукова конференція: Застосування диференціальних рівнянь у розв'язку технічних задач». Учасникам пропонуються ролі науковців інших країн та перекладачів. Стимуляційна система основана на балах колоквиумів запланованих для вивчення розділу з вищої математики та тем із англійської мови. Аналіз результатів із обговоренням помилок з обох дисциплін обов'язковий і проводиться на основі протоколів гри (форми розроблено) кожного викладача.

Ключові слова: компетенція, компетентність, самоосвіта, самоосвітня компетентність, іноземна мова, симуляційна гра, вища математика, іноземна мова.

THE DEVELOPMENT OF SELF-EDUCATIONAL COMPETENCE OF STUDENTS OF TECHNICAL UNIVERSITY AT THE TIME OF EDUCATION OF FOREIGN LANGUAGE

Abstract. The article presents the essence of the concept of self-educational competence of future specialists with technical higher education. It has been revealed that the problems of the level of development of self - educational competence of students of technical specialties depend on insufficiently developed theoretical and methodical principles of formation and development of self - educational competence in the process of studying at technical higher educational institutions of future engineers, and this can negatively affect the process of their professional formation.

The approaches to the development of its components in the process of teaching foreign languages are offered, in particular, the idea of integration classes based on interdisciplinary connections with technical translation subjects where students have to present educational material on special or fundamental disciplines in English is proposed. For example, in conjunction with the teachers of higher mathematics, the simulation game "International scientific conference: Application of differential equations in the solution of technical problems" was developed.

Participants are offered the role of academics from other countries and translators. The stimulation system is based on colloquium scores scheduled for the study of the higher mathematics section and the topics in the English language. Analysis of the results with the discussion of errors from both disciplines is mandatory and is based on the protocols of the game (forms developed) by each teacher.

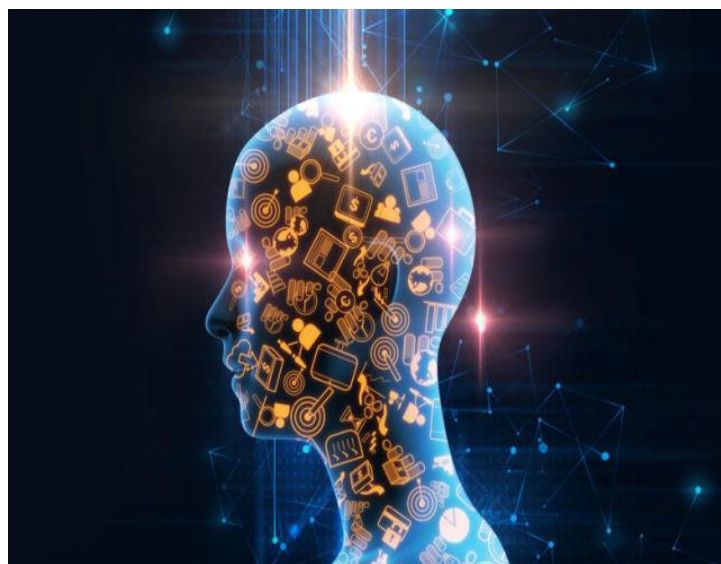
Key words: competence, competence, self-education, self-education competence, foreign language, simulation game, higher mathematics, foreign language.

«Знання. Освіта. Освіченість». Збірник матеріалів IV міжнародної науково-практичної конференції.ВНТУ, м. Вінниця, 28-29 вересня 2018р. С. 86-89

Міністерство освіти і науки України

Вінницький національний технічний університет

В.А. Петрук, О.В. Гречановська, Ю.Г. Сабодош

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ
РОЗВИТКУ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ
ТЕХНІЧНИХ ЗВО НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК**

ВІННИЦЯ – 2020

Certificate number: 20200724-017-CTA
Level 5: CELTA REPORT

Certificate

This is to confirm that

YULIA SABADOSH

attended 120 hours of a 120-hour initial teacher training course leading to the Cambridge English Certificate in Teaching English to Speakers of Other Languages (CELTA)

at

INTERNATIONAL LANGUAGE CENTRE

from 28/06/2020 to 24/07/2020

The following provisional grade was awarded

PASS B

Please note that this is an internal course report and that the final grade has not yet been confirmed by Cambridge Assessment.

Participants on this course completed 120 contact hours which comprised collaborative planning, peer observation and shared evaluation and feedback. Within this framework each participant completed 6 hours of individual teaching which was observed and assessed by an experienced trainer.

The above grade is being recommended on the basis of the candidate's meeting Cambridge Assessment English assessment criteria in the following syllabus areas:

Unit 1: Learners and Teachers and the Teaching and Learning Context

Unit 2: Language Analysis and Awareness

Unit 3: Language Skills: Reading, Listening, Speaking and Writing

Unit 4: Planning and Resources for Different Teaching Contexts

Unit 5: Developing Teaching Skills and Professionalism

International Language Centre
7, Bogdana Gavrylyshyna, Kyiv 04116, Ukraine
T: +38 (044) 238 98 70 F: +38 (044) 236-22-64
ilc.org.ua, info@ilcentre.com.ua

Certificate number: 20200724-017-CTA
Level 5: CELTA REPORT

CELTA (Cambridge Certificate in English Language Teaching to Adults)

Final Report

Name: Uliya Sabadosh Centre: UA800
Course dates: 28/06/2020-24/07/2020 Course number: C3/2020
Overall final grade: Pass B

Written Assignments

1. Focus on the learner	PASS	2. Language related tasks	PASS	3. Skills assignment	PASS	4. Lessons from the classroom	PASS
-------------------------	------	---------------------------	------	----------------------	------	-------------------------------	------

Areas of Achievement:

During the course Uliya made good progress in the following areas:

- Establishing good rapport with her learners;
- Setting up clear context for her lessons and tasks;
- Maintaining a comfortable lesson pace;
- Providing with relevant focus on the skills and language development with relevant clear feedback stages and error correction techniques.

Areas for Further Development:

As a part of an action plan for development Uliya should continue to work on the following areas:

- Checking instructions using ICQs consistently;
- Analysing language for teaching purposes in more depth;
- Keeping her teacher talk low.

Overall Comment:

Uliya's planning and teaching show very good understanding of English language learning and teaching processes. She can plan effectively with guidance and she can analyse target language adequately. Uliya generally selects effective resources and tasks for successful language and language skills development and she can deliver effective language and/or skills lessons. Uliya shows awareness of learners and she can respond so that learners benefit from the lessons.

Uliya can consistently use reflections to develop her teaching skills. With appropriate support and guidance Uliya will continue to develop as a teacher of English as a second/foreign language.

Tutors:

Gary Steven

Ganna Basarab

Анкета. «Бар'єри педагогічної діяльності»

Дайте відповідь на запитання, виставивши такі бали:

5 – якщо дане твердження повністю відповідає дійсності;

4 – скоріше відповідає, ніж ні;   3 – і так, і ні;

2 – скоріше не відповідає;

1 – не відповідає.

Питання анкети

1. Я прагну вивчити себе.
2. Я залишаю час для розвитку.
3. Перепони, які виникають, стимулюють мою активність.
4. Я шукаю зворотний зв'язок, оскільки це допомагає мені пізнати та оцінити себе.
5. Я рефлексую свою діяльність, виділяючи на це спеціальний час.
6. Я аналізую свої почуття і досвід.
7. Я багато читаю.
8. Я дискутую з питань, які мене цікавлять.
9. Я вірю у свої можливості.
10. Я прагну бути відкритішим.
11. Я усвідомлюю вплив, який здійснює на мене оточення.
12. Я керую своїм професійним розвитком й отримую позитивні результати.
13. Я маю задоволення від освоєння нового.
14. Зростаюча відповідальність не лякає мене.
15. Я позитивно поставився б до свого професійного підвищення.

Підрахуйте загальну суму балів:

75–55 – активний розвиток;

54–36 – немає стійкої системи саморозвитку, орієнтація на розвиток значно залежить від умов;

35–15 – зупинка розвитку.